Täysistunto

Maanantai 18.12.2023 klo 12.00—21.23

4.1. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskeva pääluokka 33.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Esittelypuheenvuoro, jaoston puheenjohtaja, edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.02 **Minna Reijonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää hallitusta ja valiokuntaa hyvästä työskentelystä. Syksy on ollut kaikin puolin erittäin työntäyteinen. Kiitos myös ministereille.

Esittelen sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan 33 rahoitusta... [Mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt pieni hetki. No niin, anteeksi, jatketaan vaan.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden yleiskatteinen valtionrahoitus on vuonna 2024 noin 24,6 miljardia, mikä on 4 miljardia enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Tätä muutosta selittää muun muassa se, että noin 1,9 miljardia euroa rahoituksesta maksettiin jo joulukuussa 2022. Mukana on myös sote-siirtolaskelman tarkastus, joka on 650 miljoonaa sekä vuoden 2023 rahoitusta korjaava kertaerä 531 miljoonaa. Rahoituksessa on huomioitu väestön ikääntymisestä johtuva sote-palveluiden tarpeen kasvu. Hyvinvointialueiden tilinpäätösten perusteella alueet tekisivät yhteensä noin miljardin euron alijäämän vuonna 2023. Uusimmissa arvioissa luku olisi jopa 1,28 miljardia.

Valiokunta pitää vaikeana hyvinvointialueiden toimintaympäristöä, jossa haasteita luo niin henkilöstön saatavuus kuin palkka- ja ostopalveluiden kustannusten nousu. Myös koronan aiheuttama hoitovelka kuormittaa sote-palveluita edelleenkin. Valiokunta pitää tärkeänä, että laadukkaat sote-palvelut ovat yhdenvertaisesti saatavilla, mutta huomauttaa, että sote-kustannusten hillintä on yhtä keskeinen tavoite. Kustannusten hillintä on välttämätöntä, kun otetaan huomioon Suomen julkisen talouden tila ja näkymät. Valiokunta haluaa korostaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, työ- ja toimintakyvyn edistämisen ja ennalta ehkäisevien toimien tärkeyttä. Näissä tarvitaan toimivaa yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa.

Hyvinvointialueilla on lain mukainen velvoite kattaa taseeseen kertyneet alijäämät kahden vuoden kuluessa. Kuulemisissa on kuitenkin noussut esiin huoli siitä, että tämän velvoitteen täyttäminen voi tuoda suuria haasteita. Valiokunta haluaa painottaa, että hyvinvointialueilla tulee ottaa käyttöön kestäviä toimintatapoja ja rakenteita, jotka edistävät

sote-uudistuksen tavoitteita. Kustannusten hillintä on myös tavoite. Valiokunta toteaa, että inflaation ennustamiseen liittyy epävarmuuksia, mikä lisää riskiä siihen, että vuoden 24 rahoitus jää alimittaiseksi. Tämä huomioidaan rahoituksen jälkikäteistarkastuksessa vuoden 26 rahoituksessa.

Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että vuonna 24 velvoitteita ei kiristetä hoitotakuun tai hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen osalta. Nämä edellisellä vaalikaudella tehdyt muutokset olisivat lisänneet merkittävästi sote-alan henkilöstön tarvetta. Väljennykset hoitotakuussa ja henkilöstömitoituksessa olivat tarpeellisia.

Sote-palveluissa osaavien ammattihenkilöiden rekrytointi aiheuttaa haasteita koko maassa. Eläköityminen on keskimääräistä suurempaa sote-alalla, eikä alalle kouluttautuvien määrä riitä täyttämään eläköityvien jättämää aukkoa. Hallitus on linjannut henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi hyvän työn ohjelmasta, jolle osoitettaisiin yhdeksän miljoonaa euroa. Valiokunta korostaa, että henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi tarvitaan monipuolisia toimenpiteitä: koulutuspaikkojen kohdentamista, eri ammattiryhmien työnjaon tarkastelua ja digitalisaation hyödyntämistä, toimintatapojen uudistamista ja johtamisen sekä työhyvinvoinnin parantamista. Mikäli rahoituksen riittämätön taso vaarantaisi sote- ja pelastustoimen palveluiden järjestämisen, niin hyvinvointialueiden lisärahoituksen budjetointi tapahtuu lisätalousarviomenettelyn kautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten ministereiden puheenvuorot. Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

12.07 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksellä lisätään sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikuttavuutta ja puretaan hoitojonoja. Huomiota kiinnitetään sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ja palvelujen saatavuuteen sekä digitalisaation edistämiseen. Nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta kykenisimme vastaamaan palvelutarpeen kasvusta aiheutuviin haasteisiin henkilöstöpulasta huolimatta.

Sosiaali- ja terveyspalveluita on uudistettava, palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta on parannettava. Palvelut on porrastettava niin, että painopistettä siirretään raskaammista palveluista kohti peruspalveluita. Hallinnonalan osuus valtion ensi vuoden talousarvioesityksestä on 16,3 miljardia euroa, joka on vajaa viidennes valtion talousarviosta ja 134 miljoonaa euroa suurempi kuin vuoden 23 varsinainen talousarvio. Määrärahan kasvu aiheutuu tarvearvion muutoksista muun muassa eläkkeissä sekä hallitusohjelman mukaisten uudistusten toimeenpanosta.

Hallitusohjelman mukaiseen investointiohjelmaan kohdennetaan STM:n pääluokassa yhteensä 81,3 miljoonaa euroa vuonna 2024, joista 4 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio-ohjelmaan, 2 miljoonaa euroa kansalliseen terveyden ja hyvinvoinnin ohjelmaan, 3,5 miljoonaa euroa henkilöstön saatavuutta edistävään hyvän työn ohjelmaan, 6,5 miljoonaa euroa ikäihmisten toimintakykyyn, kotona pärjäämiseen ja omaishoitajien tukemiseen sekä 65,3 miljoonaa euroa lääkärin vastaanottopalkkion Kelakorvauksen korotukseen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän vaikuttavuuden kehittämiseen ehdotetaan 8 miljoonan euron pysyvää määrärahaa ja nuoriin kohdistuvaan erityiseen huolenpitoon 3,2 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen ehdotetaan 361 miljoonaa euroa.

Porvoon ja Raaseporin sairaaloiden yhteyteen perustettavien verkostomaisten osaamiskeskittymien rahoitukseen kohdennetaan miljoona euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhallinnassa jatketaan muun muassa Kanta-palvelujen kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan 31,8 miljoonaa euroa.

Hallinnonalan t&k-rahoitukseen ehdotetaan 5 miljoonan euron tasokorotusta, joka kohdistuu terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen.

Itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon osoitetaan 300 000 euroa vuosittain hallituskauden ajan.

EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitukseen ehdotetaan 43 miljoonaa euroa määrärahaa. Määrärahasta valtaosa, 38 miljoonaa euroa, kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen ja loput 5 miljoonaa euroa työkyvyn tuen palveluihin sekä mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toteuttamaan opiskeluterveydenhuoltoon ehdotetaan valtion rahoitusta 68,7 miljoonaa euroa sisältäen määräaikaisen miljoonan euron lisäyksen opiskelijoiden mielenterveyspalveluiden tukemiseen.

Veteraanien tukemiseen ehdotetaan 133,7 miljoonaa euroa, josta 86,5 miljoonaa euroa kohdistuu kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin.

Avustuksiin yhteisölle ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ehdotetaan 383,6 miljoonaa euroa, jossa siis on noin 10 miljoonan euron lisäys.

Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tuen vakinaistamiseen ehdotetaan 3 miljoonan euron pysyvää määrärahaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintamenoissa on huomioitu palkkaratkaisujen vaikutukset.

Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle esitetään 600 000 euroa ICD-11-diagnoosiluokituksen kansalliseen käyttöönottoon ja 400 000 euroa lintuinfluenssaepidemian torjuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

12.12 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Käännymme kohti joulua, ja on hyvä hetki kiittää eduskuntaa ja valiokuntia huolellisesta työstä valmistellessaan mietintöä ensi vuoden talousarviosta.

Suurimman uhan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan keskeisille palveluille ja turvaverkoille muodostaa julkisen taloutemme kestämätön tilanne. Suomi on elänyt velaksi yhtäjaksoisesti lähes 15 vuotta. Suunnan kääntämiseksi ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseksi hallitus toteuttaa määrätietoisesti hallitusohjelmansa toimenpiteitä, joilla lisätään työllisyyttä, vauhditetaan talouskasvua ja vahvistetaan julkista taloutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan talousarvioesitys ensi vuodelle sisältää useita muutoksia ja uudistuksia, joilla vahvistetaan julkista taloutta ja työllisyyttä. Hallitus myös parantaa muun muassa hoitoonpääsyä nostamalla Kela-korvauksia sekä tukee lapsiperheiden arkea korottamalla lapsilisiä. Valtiovarainvaliokunta pitää mietinnössään ymmärrettävänä sitä, että osana julkisen talouden sopeuttamista myös etuusmenoja on syytä tarkastella kriittisesti, sillä ne muodostavat merkittävän osan julkisen talouden kokonais-

menoista. Valiokunta pitää kannatettavana hallituksena tavoitetta siitä, että sosiaaliturvaa uudistetaan kohti työntekoon kannustavampaa ja yksinkertaisempaa niin sanottua yleistuen mallia. Valiokunta nostaa esille, että korotusosien ja suojaosien poistaminen yhtenäistää ja yksinkertaistaa sosiaaliturvaa, mikä tukee sosiaaliturvan kehitystä kohti yleistukea.

Hallitus on pyrkinyt toteuttamaan välttämättömät uudistukset ja säästöt niin, että heikoimmassa asemassa olevien tilanne olisi turvattu. Hallitus on pyrkinyt lieventämään muutosten vaikutuksia erityisesti lapsiperheisiin. Tätä sekä valtiovarainvaliokunta että sosiaali- ja terveysvaliokunta pitivät myönteisenä. Hallitus on lieventänyt vaikutuksia lapsiperheisiin muun muassa lapsilisiä ja opintotuen huoltajakorotusta korottamalla. Ensi vuonna on tarkoitus antaa hallituksen esitys myös uudesta lapsikohtaisesta työtulovähennyksestä. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltiin jokaiseen säästölakiin muutoksia, joilla huomioitiin paremmin lasten ja lapsiperheiden tilannetta. Indeksijäädytyksen ulkopuolelle rajattiin toimeentulotuen ohella elatustuki. Myös asumistukeen ja toimeentulotukeen kohdistuvien muutosten valmistelussa tehtiin muutoksia, jotka lieventävät vaikutuksia lapsiperheisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi lokakuussa 2023 vuodelle 2024 ehdotettujen sosiaaliturvan muutosten yhteisvaikutuksista laajan muistion. [Ben Zyskowicz: Eihän semmoisia ole olemassakaan! — Puhuja naurahtaa] Riippumattoman kokonaisarvion perusteella lapsiperheisiin kohdistuvat vaikutukset ovat pienempiä kuin työikäisiin lapsettomiin kotitalouksiin kohdistuvat vaikutukset. [Li Andersson: 17 000 uutta köyhää!] Valtiovarainvaliokunta pitää hyvänä myös sitä, että hallitus pyrkii kohdistamaan suurimmat vaikutukset niin sanotusti aktiiviväestöön, jolla on mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimeentuloonsa ja tulevaisuuteensa. [Krista Kiuru: Vaikutukset aktiiviväestöön!] Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettujen muutosten vaikutus Gini-kertoimeen ei historiallisessa tarkastelussa muuta tulonjakoa dramaattisesti. Haluan lisäksi erityisesti nostaa esiin myös sen, että valtiovarainministeriön riippumattoman arvion mukaan vuoden 2024 aikana voimaan tulevien uudistusten arvioidaan vahvistavan työllisyyttä noin 60 000—65 000 työllisellä. Oppositiolta usein täällä salissa unohtuu mainita tämä asia, tämä fakta, kun vaikutusarvioinneista poimitaan valikoiden lukuja, joissa työllisyysvaikutusta ei ole huomioitu. [Li Andersson: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta sekä perustuslakivaliokunta nostivat kaikki esiin huolen etuusmuutosten vaikutuksista toimeentulotuen kasvavaan käyttöön. Toisaalta toimeentulotuki pehmentää muutosten vaikutuksia pienituloisimpiin kotitalouksiin, mutta on totta, että esimerkiksi työnteon kannusteiden näkökulmasta toimeentulotuen kasvanut käyttö on ongelmallista. Jaan valiokuntien huolen ja totean samalla, että asettamani työryhmä aloittaa ensi vuoden alusta työnsä eduskunnankin edellyttämän toimeentulotuen kokonaisuudistuksen parissa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Leikkaatteko siitäkin?]

Haluan lopuksi kiittää työstään kaikkia niitä valiokuntia, jotka ovat käsitelleet huolellisesti talousarvioon liittyneet hallituksen esitykset sosiaaliturvan muutoksista. Perustuslakivaliokunta arvioi esitykset huolellisesti ja totesi, että ne kaikki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. [Krista Kiuru: Äänestämällä kahdesti!] Myös sosiaali- ja terveysvaliokunta teki niin ikään huolellista työtä ja tärkeitä täsmennyksiä hallituksen esityksiin. Pidän tärkeänä ratkaisuna myös sitä, että valiokunta päätti pidentää omistusasujilta poistuvan yleisen asumistuen voimaantuloa vuoden 2025 alkuun, eli siirtymäaika on näin ollen pidempi, sinne vuoden 25 alkuun asti. Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa yh-

dessä Kansaneläkelaitoksen ja THL:n kanssa ensi vuonna voimaan astuvien sosiaaliturvan muutosten vaikutuksia yksilöiden ja perheiden toimeentuloon, työllistymiseen ja hyvinvointiin.

Näillä sanoilla kiitos yhteistyöstä, ja odotan jo keskustelua kanssanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Käydään tässä vaiheessa nopeatahtinen keskustelu. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Kiuru.

12.17 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, te hyvin pystyitte totuutta uudelleen muotoilemaan, ja ymmärrän hyvin, että te teette sitä, mutta en ymmärrä, miksi te ajattelette, että se menee täällä läpi. Me olemme hyvin tarkasti käyneet läpi nämä teidän tekemänne isot säästölait sosiaaliturvaan, [Jenna Simula: Se on huomattu!] ja totuus näyttää hieman toisenlaiselta sen prosessin jälkeen. Yksistään SOSTE totesi, että Gini-kerroin kasvaisi 0,6 näistä isoista leikkauksista, väestötasolla pienituloisuusaste kasvaisi 1,7 prosenttia, lapsiperheiden pienituloisuusaste 1,1 prosenttia, minimibudjettiköyhyydellä mitattuna pienituloisuus kasvaisi 1,5 prosenttia väestötasolla ja vastaavasti alle 18-vuotiaissa kasvua olisi 1,4 prosenttia. Tässä nyt jonkinlaista arviota. Tämän jälkeen THL totesi, että 27 prosenttia kasvaisi toimeentulotukiriippuvuus. Te siis saatte tällä uudistuksella [Puhemies koputtaa] 100 000 ihmistä toimeentulotuelle. Tämäkö oli tarkoitus?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

12.19 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, te perustelitte tuossa, kuinka nämä sosiaaliturvan leikkaukset ja säästötoimet eivät kohdistu erityisesti lapsiperheisiin. Kuitenkin jos ajatellaan tänä suhdanneaikana, niin ei välttämättä moni työttömäksi joutunut saa töitä, vaikka haluaisi, ja silloin työttömyysturvan leikkaukset, asumistuen leikkaukset ja erityisesti se lapsikorotuksen leikkaus kohdistuu lapsiperheisiin. Haluaisinkin kysyä tästä, kun olette tuomassa sen lapsivähennyksen verotukseen, joka sinänsä on myönteinen asia, että lapsiperheitä huomioidaan, mutta se on aika pieni summa. Nyt kun hallitus on kaavailemassa, että se tulee vain työtuloon, eli jos lapsiperheessä toinen tai molemmat vanhemmat joutuvat työttömäksi tai ovat perhevapaalla ja he menettävät sen lapsikorotuksen tai heille ei se kohdistu, niin voisiko ajatella, että nyt katsottaisiin kuitenkin, kun nämä säästöt kohdistuvat ja myös kasaantuvat aika pitkälle lapsiperheisiin, että ottaisitte tämän huomioon ja annettaisiin se lapsivähennys kaikille, joilla on alaikäisiä lapsia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

12.20 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ovat historiallisen suuria. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n mukaan hallituksen kaavailemat sosiaaliturvaleikkaukset ovat monelta osin poikkeuksellisen suuria ja yhdessä hallitusohjelmassa esitettyjen uudistamisten kanssa ne muuttavat toteutuessaan suomalaisen sosiaalipolitiikan suuntaa. Tämä on se jälki, mikä hallituksen toimissa on.

Olisin kysynyt erityisesti sosiaaliturvaan liittyvistä muutoksista. Täällä aika monelta osin muutetaan ja vaaditaan asumisen normin kokonaisuuksien muutoksia. Osa niistä vaatimuksista on niin tiukkoja, että ei niillä toimeentulotuen asiakkailla taikka asumistuen piirissä olevilla ihmisillä välttämättä ole edes mahdollisuutta täyttää hallituksen vaatimuksia. Yksi on toimeentulotuen muutoksen sisällä oleva asumistuen normimuutos. Esimerkiksi salissa edustaja Laiho nosti esille, että Etuovi.comissa on paljon asuntoja olemassa, niin että ihmiset voisivat vain muuttaa halvempiin asuntoihin, mutta sitten kun sitä tutkittiin, niin siellä oli alle 900 asuntoa, jotka olisivat täyttäneet tämän [Puhemies koputtaa] toimeentulotuen asuntonormin. Olisinkin kysynyt ministereiltä: [Ben Zyskowicz: Siinä oli ihan väärä tieto!] onko teillä todellista tajua siitä, mitenkä paljon [Puhemies koputtaa] kohtuuhintaisia asuntoja on koko Suomessa ylipäätänsä tarjolla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

12.21 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että sosiaaliturvasta vastaava ministeri puhuu paljon taloudesta, mutta aika vähän niistä ihmisistä, jotka tarvitsevat sosiaaliturvaa, niistä ihmisistä, jotka ovat teidän vastuullanne ja joiden arkeen ja pärjäämiseen teidän ajamanne erittäin suuret leikkaukset suoraan tulevat vaikuttamaan.

Hyvin monessa suomalaisessa kodissa on tällä hetkellä suurta hätää ja huolta siitä, miten tullaan ensi vuoden jälkeen pärjäämään, kun nämä tämän hallituksen ajamat sosiaaliturvaleikkaukset astuvat voimaan. Kyse ei ole mistään pienistä muutoksista. Kuten tässä todettiin, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kutsunut tämän hallituksen politiikkaa suunnanmuutokseksi suomalaisessa sosiaalipolitiikassa. [Oikealta: Ja hyvä niin!] Työllisyysvaikutukset on kyllä luettu — ne eivät muuta tätä kokonaiskuvaa ollenkaan. [Ben Zyskowicz: Totta kai ne muuttavat!] Köyhät köyhtyvät silti, tämä käy ilmi ihan hallituksen omista vaikutusarvioista. Ja jos tavoitteena on ollut tukea erityisesti lapsiperheitä, niin täytyy kyllä sanoa, että tämä hallitus on tehnyt jonkunlaisen ennätyksen epäonnistumisessa tämän tavoitteen saavuttamisessa [Puhemies koputtaa] ottaen huomioon, että vain ensi vuonna tulee 17 000 uutta köyhää lasta tähän maahan teidän politiikkanne seurauksena.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

12.23 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettimietintömme viestin voi tiivistää yhteen virkkeeseen: Nyt aloitetaan vihdoin sote-uudistus ja puretaan niitä hoitojonoja, hallinnon sijaan uudistetaan sote-palveluita, lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan, laaturekistereihin investoidaan, että tiedolla voidaan kehittää palveluita koko maassa, päihdekuntoutuksen määrärahoja vahvistetaan, samoin ikäihmisten kotona pärjäämisen, omaishoitajien tukemisen sekä kuntien terveyden edistämisen määrärahoja. Kela-korvausta nostetaan, syöpästrategia toteutetaan, sote-alan ja hoitotyön tutkimusrahoja korotetaan, sote-alan henkilöstöpulaa helpotetaan. Toivon, että oppositiokin tukisi näitä erittäin hyviä uudistuksia. [Krista Kiuru: Missä toimet ovat? Ei yhtään toimea ole hallitusohjelmassa!] Vihdoinkin palveluita parannetaan ja oikeasti tehdään toimia, että ihmiset pääsivät hoitoon. Kun katson teidän vaihtoehtobudjettianne, niin en tätä kokonaisuutta, jonka hallitus on pystynyt sisällyttämään vaikeassa taloustilanteessa ensi vuoden budjettiin, teidän vaihtoehtobudjetistanne löytänyt, ja toivon, että tuette tässä hallituksen

ministereiden, molempien, hyvää työtä. He tekevät parhaansa suomalaisten ihmisten hyvän elämän mahdollistamiseksi. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

12.24 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rahoitusleikkauksista puhuminen on harhaanjohtavaa. [Välihuutoja vasemmalta] Se on harhaanjohtavaa siksi — kuunnelkaa — kun hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa lähtötasoon verrattuna yli miljardilla eurolla joka vuosi koko hallituskauden ajan. [Välihuutoja] — Sanon vielä uudelleen, kun ette varmaan kuunnelleet, kun puhuitte muuta. Rahoitusleikkauksista puhuminen on harhaanjohtavaa, kun hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa lähtötasoon verrattuna yli miljardilla — yli miljardilla eurolla — joka vuosi koko hallituskauden ajan. Ja tämä hyvinvointialueiden rahoitus perustuu Marinin—Saarikon sote-uudistuksen rahoitusmalliin. Eikö niin, arvoisa ministeri? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saarikko.

12.25 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei pidä paikkaansa, näin se nyt vaan yksinkertaisesti on. Te olette tehneet sellaisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituslaskelman, jossa hyvinvointialueilta eli suomalaisten lähipalveluista, sairaanhoidosta ja sosiaalipalveluista, tullaan vaalikauden kuluessa leikkaamaan pitkälti toista miljardia.

Ja kyllä, kun täällä edustaja Sarkomaa nosti esiin vaihtoehtobudjetit, niissä todella on eroa hallituksen linjaan. Me hyväksymme sen, että esimerkiksi hoitajamitoituksen voimaanpano nopealla aikataululla ei ole realismia, mutta me jättäisimme alueille rahoitusta, jotta edes jonain päivänä voisi olla mahdollista toimia sellaisena työnantajana jokaisella hyvinvointialueella, jotta tämä mitoitus voisi toteutua ja hoitohenkilöstö jaksaa työssään paremmin.

Arvoisa puhemies! Tiedustelen vastuuministeri Juusolta: Me esitimme välikysymyksessä syksyn puolivälissä useita konkreettisia ehdotuksia siitä, miten hyvinvointialueiden tilannetta ja suomalaisten palveluita voitaisiin parantaa [Ben Zyskowicz: Teidän jäljiltä!] ammatinharjoittajamallista Kelan matkakorvauksiin, ja kyllä, puhuimme myös riihikuivasta rahasta. [Puhemies koputtaa] Miten asiat ovat edenneet? [Puhemies koputtaa] Mikä on näkemyksenne hyvinvointialueiden tilanteesta, ministeri, juuri nyt? [Ben Zyskowicz: ”Miten olette korjannut meidän virheitä, ministeri Juuso?”]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

12.26 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan ymmärrettävää ja oikein, että suurin keskustelu käydään sosiaaliturvan leikkauksista, mutta ihan tietoisesti nostan tässä nyt esille terveyspalvelut. Me emme ole puhuneet kovin paljon täällä terveyspalveluista. Kaiken kaikkiaan Suomessa terveydenhuollon bruttokansantuoteosuus on yhdeksän ja puoli prosenttia meidän koko kansantaloudesta. Se tarkoittaa noin 27:ää miljardia. Se ei ole mikään sellainen luku, joka löytyy suoraan tästä budjettikirjasta, vaan siinä ovat mukana työterveyshuolto, omarahoitteinen yksityispalveluiden käyttö, lääkekorvaukset ja sitten hyvinvointialueista se terveydenhuollon osuus.

Sanoisin, että siellä on tärkeintä tällä hetkellä kehittää perustasolla hoidon jatkuvuutta, ja omalääkärimalli eri muodoissaan on siihen paras keino. Sitten taas yhteistyöalueilla — korostan nimenomaan niitä: siellä suuruuden ekonomialla saavutetaan sekä laatua että työnjaon kautta parempaa hoitoonpääsyä. Ja kolmanneksi kehottaisin huolehtimaan meidän päivystysjärjestelmästä. Se on osa meidän keskeistä turvajärjestelmää Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

12.27 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo olevansa lapsiystävällinen, mutta todellisuus näyttää kyllä hyvin toiselta. Hallitus suosii erityisesti hyvin toimeentulevia lapsiperheitä ja kurittaa jo valmiiksi vaikeassa asemassa olevia. Hallitus esittää lapsilisien korottamista tilanteessa, jossa esimerkiksi työttömyysturvan ja asumistuen lapsikorotuksista leikataan. Myös muun muassa indeksileikkaukset kurittavat juuri pienituloisia, sosiaaliturvan varassa eläviä perheitä. Kaikkein pienituloisimmilta lapsiperheiltä siis leikataan, ja rahaa annetaan sen sijaan lapsilisän muodossa kaikille. [Annika Saarikko: Ja aika vähän annetaan!] Tämä ei ole oikein, nimittäin kun sanotaan, että rahasta on pulaa.

Tiedämme, että hallituksen toimet kokonaisuudessaan lisäävät ensi vuonna köyhien määrää jopa 68 000 henkilöllä. Rajumpiakin laskelmia on esitetty. Heistä lapsia on lähes 17 000. 17 000 lasta päätyy köyhyyteen — miten tämä on lapsiystävällistä? [Ben Zyskowicz: Miten tämä on laskettu?] Kysynkin ministeriltä: Miksi köyhimmiltä perheiltä leikataan ja rahaa jaetaan sen sijaan lapsilisien muodossa myös hyvätuloisille? Onko tämä teidän ministerien mielestä oikeudenmukaista politiikkaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

12.28 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Yksi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan suurimpia tulevaisuuden haasteita on riittävä henkilöstö hoito- ja hoiva-alalla, ja onkin tärkeätä, että hallitus on ryhtynyt moniin eri toimiin tämän osalta, [Välihuutoja] koska yksittäistä keinoa ei ole olemassa. Keskeistä on, että henkilöstön työnjakoa selkeytetään ja hallinnollista taakkaa vähennetään, eli että jokainen voi tehdä juuri sitä, mihin on koulutettu. Ministeri Juuso, kertoisitteko hieman, miten nämä tärkeät uudistukset etenevät?

Tack också till minister Juuso för det att regeringen nu stöder utvecklandet av den svenskspråkiga vården i Nyland med en miljon euro genom en satsning till Borgå och Raseborgs sjukhus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Li Andersson.

12.29 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kiinnitti nyt huomiota myöskin tämä kokoomusedustajien lausunto siitä, että palveluita parannetaan. Täytyy sanoa, että ihmettelen kyllä, missä todellisuudessa siellä salin oikealle oikealla laidalla eletään, koska hyvinvointialueilla tällä hetkellä tehdään erittäin kovia säästölistoja. Vuodeosastoja lakkautetaan, terveyskeskuksia lakkautetaan, vanhuspalveluihin on kohdistumassa merkittäviä säästöjä, ja sen lisäksi, että tämä hallitus siis suoraan vähentää rahoi-

tusta sote-palveluista, hallitus ei ole tehnyt yhden yhtäkään toimenpidettä hyvinvointialueiden huoliin vastaamiseksi — siis ei mitään — ei yhden yhtäkään toimenpidettä rahoitusjärjestelmän jatkokehittämiseksi, ei yhden yhtäkään toimenpidettä ostopalveluiden ja keikkalääkäreiden hintakehitykseen puuttumiseksi, ei mitään. Tämä on teidän vastuullanne, ja myöskin ne isot leikkaukset, mitä nyt tehdään, ovat tämän hallituksen vastuulla, kun toimenpiteisiin ei ryhdytä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

12.31 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Reijonen totesi, että hyvinvointialueiden rahoitus perustuu Marinin—Saarikon sote-uudistuksen rahoitusmalliin, [Oikealta: Näin on!] johon nykyinen hallitus ei ole tehnyt muutoksia. Edustaja Saarikko kiisti tämän ja väitti, ettei se pidä paikkaansa. [Mauri Peltokangas: Erikoista!] Vuoden 23 rahoituksen osalta perustana on kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten siirtolaskelma. Tämä on laskettu vuoden 21 tilinpäätöstietojen ja vuoden 22 talousarviotietojen perusteella. Hyvinvointialueiden rahoitus siis korjataan tämän jälkeen vastaamaan lopullista siirtolaskelmaa, ja lopulliset laskelmat valmistuvat loppuvuoden 23 aikana. Kysyn ministeriltä: eikö niin, että hyvinvointialueet toimivat siis edelleen edellisen hallituksen lakien ja säädösten mukaisesti ja rahoitusvaje on periytynyt edelliseltä hallitukselta ja, kuten todettua, tämä hallitus laittaa joka vuosi yksi miljardia euroa lisää rahaa? [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saarikko.

12.32 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, varmasti riippumatta hallituksen väristä suhteellisesti kaikki me päättäjät tiedämme sen tosiasian, että rahoitusta on lisättävä, koska väestö ikääntyy, [Mauri Peltokangas: Miljardi per vuosi!] siinä edustaja Reijonen oli toki aivan oikeassa, mutta suhteessa kuinka paljon sitä rahoitusta laitetaan, niin siinä te johditte näkemyksessänne harhaan.

Edustaja Junnila, minä en missään vaiheessa kiistänyt, etteikö rahoitusmalli perustuisi [Mauri Peltokangas: Katsokaa pöytäkirjasta! Kyllä te kiistitte!] viime hallituksen ja tämän koko eduskunnan viime vaalikaudella hyväksymään malliin, mutta se on tosiasia, että silloin mallia hyväksyttäessä kukaan meistä ei voinut tietää inflaation ja koronan vaikutuksia rahoituksen riittävyyteen. Ja näihin, miten tuo historiallisen iso uudistus nyt voimaan pannaan ja toimeenpannaan ja miten reagoidaan niihin murheisiin, joita esimerkiksi vuokralääkärikysymys aiheuttaa, hoitajapulakysymys aiheuttaa, vastaa tämä Orpon hallitus tai on vastaamatta. [Krista Kiuru: Juuri näin! — Vilhelm Junnila: Korjaa teidän virheitänne!]

Siksi toistan kysymykseni ministeri Juusolle: Oletteko aidosti ryhtyneet toimiin ratkomaan käytännön kysymyksiä, jotta rahoitus riittäisi alueilla paremmin? Aiotteko vastata ja katsella sivusta, [Puhemies koputtaa] kun lähiasemia suljetaan? Se on kaukana myös perussuomalaisten lupaamasta politiikasta. Onko keskusta ainut, joka pitää lupauksensa? [Välihuutoja — Naurua oikealta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

12.33 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on nyt käsitellyt hallituksen budjettiesitystä jo usean viikon ajan, mutta pelkäänpä, että isolle osalle suomalaisista ei ole selvinnyt vielä, mitä kaikkea tämä budjetti sisältää. [Mauri Peltokangas: Ei ole teidän vaihtoehtobudjettikaan selvinnyt kenellekään!] Pelkäänpä, että itse asiassa pettymyksiä on ensi vuonna luvassa etenkin siihen nähden, mitä te, arvoisat perussuomalaiset, suomalaisille lupasitte. Tehän pääsitte tänne hallitukseen lupaamalla kääntää suomalaisten kustannukset laskuun [Mauri Peltokangas: Verotus laskee, ostovoima nousee! — Vasemmalta: Köyhät köyhtyy!] ja että leikkaukset pienituloisilta eivät käy. Nyt te käännätte kustannukset kasvuun ja teette historiallisen isot leikkaukset nimenomaan pienituloisten arkeen, myös työssäkäyvien arkeen.

Tämä on sitä elintason laskuohjelmaa, jota Purra ajaa, mutta tästä elintason laskuohjelmasta on yksi ryhmä rajattu pois, ja se on hyväosaiset. Heidän elintasonsa tulee tällä vaalikaudella nousemaan joka vuosi, ministereiden tulotasolla yli kaksi tonnia käteen joka vuosi tästä eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Tavallisten suomalaisten, monien työssäkäyvien, pienituloisten, elintaso tämän hallituksen aikana tulee laskemaan radikaalisti näiden leikkausten johdosta ja hyvätuloisten nousemaan. [Jenna Simulan välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa. [Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Näin...] — Anteeksi, edustaja Sarkomaa. [Hanna Sarkkinen: Ai, pahoittelut!]

12.34 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän kyllä nykyisen opposition hädän ja ehkä huonon omantunnon. Olette hermostuneita siitä, kun nyt näette, mitä tuli tehtyä. [Välihuutoja] Me kannamme vastuuta siitä tilanteesta, että osin teidän toimin koko sosiaali- ja terveydenhuolto ajautui kriisiin, ja me teemme nyt kaikkemme, että ihmiset pääsevät hoitoon. Valtiovarainministeriö ja sosiaali... [Hälinää] — Puhemies, saisinko minä puhua? [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Hyvät ystävät, koetetaan malttaa kuunnella. Ja huomauttaisin myös edustajia, että minuutti on puhumisaikaa ja että täällä on iso pino pyydettyjä puheenvuoroja. — Edustaja Sarkomaalla on nyt puheenvuoro, olkaa hyvä. Ja se saa mennä vähän yli minuutin.

Joo. — Arvoisa puhemies! Totean, että juuri ensimmäisessä puheenvuorossani nostin esille niitä asioita, joilla hoitoonpääsyä parannetaan. Me ryhdymme tiedolla johtamaan. Me tuemme hyvinvointialueita vaikeassa tilanteessa. Siellä on vastuu, mutta valtiokumppanina me lisäämme rahaa. Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan, vahvistetaan vanhusten ja omaishoidon palveluita, syöpästrategia toteutetaan. Ja kyllä, tosiasiassa hyvinvointialueet saavat vuosittain joka vuosi noin miljardin lisää rahaa. Mutta sote-uudistuksen tavoite oli se, että hillitään kustannusten kasvua, parannetaan palveluita. Me olemme siitä yhdessä sopineet. Ettekö te ole nyt tässä työssä mukana?

Toivon, että tuette näiden ministereiden hyvää työtä. He haluavat pelastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Teidän lääkkeillänne se ei onnistu. Se on nyt tässä sanottava. [Mauri Peltokangas: Kyllä, juuri näin, sanasta sanaan faktaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

12.36 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tätä uskomatonta on kuunnella, tätä keskustelua. Tässä äsken yksi edustaja todisti, kuinka hienosti nyt menee. Tosiasiassa yli kuuden miljardin säästöt kohdennetaan tällä hallituskaudella sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan. Miettikää: puolet siitä, mitä tässä hallituksessa tehdään sopeuttamistoimia, tehdään arvovalintana juuri tästä pääluokasta. Ihan uskomatonta juttua, ja täällä kaksi ministeriä istuu puolustamassa tätä arvovalintaa. Syystäkin me kysymme täällä, pidättekö te meitä hölmöinä. Siis mitä te olette tehneet?

Edustaja Juuso, teillä on sosiaali- ja terveydenhuollossa aivan tuoreimman tiedon mukaan tilanne, jossa yksi sosiaali- ja terveydenhuollon alue eli yksi hyvinvointialue, ja sekään ei ole nimeltään hyvinvointialue vaan Helsingin kaupunki palveluiden järjestäjänä, ilmoittaa, että he pystyvät nämä säästöt ajamaan läpi. Se on uskomatonta, että kenelläkään ei tunnu hallituksessa tekevän heikkoa, että rahaa ei käytännössä saada jälkikäteistarkastuksella ulotettua jo tälle tulevalle vuodelle 24. Me olemme sitä toivoneet oppositiossa, ja me emme halua, että sosiaali- ja terveydenhuollosta [Puhemies koputtaa] säästetään 1,4:ää miljardia euroa. Miksi te teette näin? [Jenna Simula: Teidän sote-uudistus!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

12.37 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää] — Saisinko puheenvuoron?

Arvoisa rouva puhemies! Niin se sote, se sysisusi sote, se oli se keskustan unelma, joka toteutettiin. Perussuomalaiset muun muassa esittivät paljon vaihtoehtoja, kun tätä lakia tehtiin, mutta ne eivät menneet teiltä läpi. [Eduskunnasta: Mikään ei kelvannut!] — Ei kelvannut teille. — Elikkä muistellaanpas nyt sitä, mitenkä se asia oikeasti oli.

Mutta haluan ottaa kantaa tähän lasten asiaan, kun se nousi esille. Julkisen talouden suunnitelmassa on varattu rahoitusta lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vahvistamiseen vuosille 25—27. Nuoriin kohdistuvaan erityiseen huolenpitoon ehdotetaan uutta, noin 3,2 miljoonan euron rahoitusta, elikkä tämä on hieno asia. Tämän valtion avustuskokonaisuuden valmistelu on alkamassa THL:n johdolla, ja teemoina on muun muassa nuorisoväkivallan ja jengiytymisen ehkäisy hyvinvoinnin, terveyden sekä osallisuuden näkökulmasta. Eivätkö nämä ole hienoja asioita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

12.39 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Satonen paheksui torstaina työntekijöiden lakkoa sanomalla, että jotkut lapset jäävät ilman ruokaa. Kuitenkin lakon jälkeen monen lapsen perheessä mahdollisuudet ruuan ostamiseen heikentyvät todella pahasti. Orpon hallituksen leikkausten on arvioitu ensi vuonna, mitä täällä salissa olen tuonut esille, lisäävän lapsiköyhyyttä jopa 17 000 lapsella. Pelastakaa Lapset toteutti keväällä 23 Lapsen ääni -kyselyn. Jo silloin, ilman Orpon hallituksen sosiaaliturvaleikkauksia, 14 prosenttia pienituloisten perheiden lapsista koki, ettei ruokaa ollut riittävästi eikä säännöllisesti kotona. Vanhemmat saattoivat myös rajoittaa omaa syömistään, jotta heidän lapsilleen riitti ruokaa. Tästä emme ole kuulleet ministeri Satosen tai muidenkaan ministerien esittävän huolestuneisuuttaan. Kysynkin ministeri Juusolta: onko sosiaali- ja terveydenhuollon puolella valmistauduttu lapsien perustarpeiden kasvaviin puutteisiin? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ruoka-apua vaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

12.40 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaalle ja Reijoselle haluaisin todeta, että kun olin viime kaudella sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajana, kun tämä uudistus vietiin maaliin, niin aivan loppusuoralla kysyin sekä kokoomukselta että perussuomalaisilta, voitaisiinko äänestää teidän mallinne ja hallituksen mallin välillä, ja te sanoitte, että kun teillä ei ole mitään omaa mallia, niin me ei voida äänestää. Eikö tämmöisessä tilanteessa olisi fiksumpaa kuitenkin kiittää, että tämä vietiin maaliin 15 vuoden jarruttamisen jälkeen ja nyt meillä on valmis rakenne, jossa voidaan yhdessä lähteä palveluita parantamaan? [Annika Saarikko: Kyllä!]

Kysynkin ministeri Juusolta: milloin te aiotte ottaa johtajuuden näitten palveluiden uudistamisessa, koska tämä oli sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistus, ei leikkausuudistus? Samaten kysyn myös sitä, että kun täällä sanotaan, kuinka paljon te lisäätte sosiaali- ja terveyspalveluihin rahoitusta, niin miten voi yhtä aikaa toteutua se hallitusohjelman kirjaus, jossa 4 miljardin menosäästöistä sanotaan, että 1,4 miljardia kohdistuu sosiaali- ja terveyspalveluihin hyvinvointialueille. Eihän tämä voi yhtä aikaa toteutua, että lisätään paljon, mutta sitten 4 miljardin menosopeutuksesta 1,4 miljardia kohdistuukin hyvinvointialueille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

12.41 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt halutaan taaksepäin katsoa — ja hyvä on katsoakin, kun tiedämme, miten tähän on tultu — niin kun aluehallintouudistuksesta päätettiin valiokunnassa, niin kyllä siellä oli lukemattomia muutosesityksiä, joita kokoomuksen edustajat esittivät ja niistä äänestettiin. Mutta nyt on varmaan hyvä katsoa eteenpäin, ja toivon nyt, että oppositio tulisi mukaan tukemaan näitä esityksiä, jotka yrittävät korjata sitä mallia, joka tehtiin.

Yritämme tehdä toimia, että tämä vaikea tilanne — kukaan ei ole sanonut, että kaikki on hyvin — saataisiin korjattua, ja sen takia tulee täsmätoimia. Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan. Vanhusten omaishoidon palveluihin, terveyden edistämiseen tulee lisää rahaa. Samaan aikaan tehdään toimia, jotta kustannusten kasvu taittuu, ja pyritään tekemään samalla rahalla enemmän, etsimään niitä vaikuttavia toimia, panostamaan sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen, laaturekistereihin ja moneen muuhun asiaan ja ennen kaikkea helpottamaan sitä henkilöstöpulaa, koska suurin pula meillä on osaavasta, motivoituneesta henkilöstöstä, ja siihen on hyvän työn ohjelma, johon vaalikaudella tulee yhdeksän miljoonaa rahaa. Eli edustaja Kiuru ei ollut lukenut vielä tätä kirjaa — suosittelen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

12.42 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn Sarkomaalta: Kun luettelitte noita uudistuksia tai niitä, mihin pannaan rahaa lisää, niin keskusta tukee niitä kaikkia. Me tuemme vaihtoehtobudjetissa niitä, mutta samaan hengenvetoon te sanoitte, että toivottavasti tuette niitä palvelu-uudistuksia, joita tehdään. Voisitteko kertoa, mitä uudistuksia on ja millä tavalla hallitus on tähän saakka auttanut hyvinvointialueita selviämään tästä taloudellisesta ahdingosta, jota ei ole aiheuttanut rahoitusmalli vaan kustannusten nousu, joka johtuu yleisestä inflaatiosta, palkkatason poikkeuksellisesta noususta tässä tilanteessa, joka olisi tapahtunut joka tapauksessa ilman tätä uudistustakin? [Ben Zys-

kowiczin välihuuto] Jos siellä on jotain vikaa, niin me tuetaan kyllä teitä, jos te aiotte sitä uudistaa parempaan suuntaan hyvinvointialueiden osalta, mutta nyt kun se näyttääkin, että siellä on ainoa linjaus, että leikataan hyvinvointialueilta rahoitusta, niin eihän tämä ole mikään uudistus eikä se auta yhtään ahdingossa olevia hyvinvointialueita, jotka ennusteen mukaan tekevät 1,3 miljardia alijäämää tällä hetkellä.

Eli eihän näin voi hoitaa tätä, että pannaan pää pensaaseen. Nyt pitää lähteä palveluita uudistamaan, ministeri Juuso. Lähtekää johtamaan tätä uudistusta, älkääkä antako vaan tassut pystyssä VM:lle valtuuksia lähteä leikkaamaan lähipalveluita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Matias Mäkynen.

12.43 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee ministereiden puheenvuoroja, niin täytyä kysyä, onko kysymys ymmärtämättömyydestä vai välinpitämättömyydestä, mutta ainakin vähättelyä näissä puheenvuoroissa oli liittyen siihen, minkälaiseen ahdinkoon suomalaiset pienituloiset ollaan ajamassa tämän hallituksen toimilla. Tämän eduskuntakäsittelyn aikana, joka on ollut itse asiassa varmaan pidempi kuin se teidän ministeriökäsittelynne, on todettu, että satatuhatta ihmistä ajautuu toimeentulotuelle. Sen määrä kasvaa melkein kolmanneksella verrattuna tähän vuoteen. Toimeentulotuki on kaikista suurin tuloloukku. Sen varassa ei kenenkään pitäisi joutua olemaan pitkäaikaisesti. 17 000 lasta ajautuu köyhyyteen, ja te sanotte, että nämä vaikutukset eivät ole merkittäviä, ne eivät ole suuria. Se on pelkkää vähättelyä. Omistusasujilta viedään yli tuhat euroa kuukaudessa, työttömiltä ja pienipalkkaisilta työntekijöiltä useita satoja euroja kuukaudessa. Pidättekö te näitä pieninä ja kohtuullisina säästöinä ja leikkauksina näiltä pienituloisilta? Yksin lapsikorotus vie 150 euroa yhden lapsen lapsiperheeltä, kun te tuotte 25 euroa lapsilisäkorotuksella kaikille alle kolmivuotiaiden vanhemmille. Onko tämä kohtuullista ja oikeudenmukaista politiikkaa? [Puhemies koputtaa] Siltikään velkaantuminen ei taitu. [Puhemies koputtaa] Te lisäätte velkaa, vaikka puhutte täällä talouden puolesta. [Puhemies koputtaa] Eivätkö nämä ihmisten kohtalot kiinnosta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

12.45 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On muistettava, että sote-palvelut vievät neljäsosan koko valtion budjetista, ja ilman kustannusten kasvun hillintää julkista taloutta ei yksinkertaisesti pystytä tasapainottamaan. Tämähän oli myös edellisen hallituksen tavoite, kun sote-uudistusta rakennettiin.

Kiinnitän huomiota yhteen yksityiskohtaan: Nimittäin valtiovarainvaliokunta lisäsi kriisiraskaustilanteiden hankkeeseen rahoitusta, ja ihmettelen näitä muutosesityksiä, jotka tähän kohdistuvat ja sitä epäluuloisuutta tätä hanketta kohtaan, ja toivoisinkin, että kävisitte tutustumassa esimerkiksi Tampereella Itu-työhön, jossa annetaan tukea vaikeassa tilanteessa oleville naisille. Tähän ei liity mitään taivuttelua, painostusta tai itsemääräämisoikeuden loukkausta. Usein näihin tilanteisiin joudutaan juuri siksi, että äitiä on painostettu vastoin sitä omaa tahtoaan. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi lapsen isä ei anna tukea tai myöskään lähipiiristä ei anneta tukea. [Puhemies koputtaa] Tämä työ sai Minna Canth -palkinnon tasa-arvovaikutuksistaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

12.46 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP ei hyväksy sitä hallituksen arvovalintaa, jossa sinänsä tarpeellinen valtiontalouden tasapainottaminen sysätään lähestulkoon pelkästään jo entuudestaan pienituloisten ihmisten harteille. [Matias Mäkynen: Eikä mitään tasapainotusta edes tehdä!] Me olemme omassa vaihtoehtobudjetissamme osoittaneet, että valtiontalouden tasapainottaminen on mahdollista ilman, että se lisää pienituloisuutta ja esimerkiksi lapsiperheköyhyyttä. Meillä on tuoretta tietoa, esimerkiksi THL:n arvioissa, että teidän politiikkanne tulee viemään 100 000 suomalaista toimeentulotuen piiriin, ja tämä on mahdollisimman huonoa sosiaalipolitiikkaa ja erittäin huonoa työllisyyspolitiikkaa. Sen vuoksi olisi kyllä ollut järkevää, että tätä oltaisiin uudelleen arvioitu.

No nyt me kuulimme viime viikolla ministeri Purralta, että on tulossa vielä lisää leikkauksia ja että yhtenä vaihtoehtona valtiovarainministeri harkitsee ruuan arvonlisäveron korotusta, ja hän väläytti, että tämähän voidaan kompensoida pienituloisille. No nyt kysyn teiltä, ministeri Grahn-Laasonen: onko niin, että myös te olette valmis arvioimaan pienituloisten kompensaatioita, ja oletteko te valmis pohtimaan sitä, että peruisitte nämä sosiaaliturvan indeksijäädytykset, [Puhemies koputtaa] joilla nimenomaan huolehditaan pienituloisten ostovoimasta ja hintojen nousuun vastaamisesta? [Antti Lindtman: Hän pudisteli päätään — ilmeisesti ei!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

12.47 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin joulun alla moni vähävarainen lapsiperhe kokee vakavia taloudellisia haasteita joulun järjestämiseksi lapsille. Tässä tilanteessa tuntuu erityisen murheelliselta, että hallitus tietoisesti lisää köyhyyttä ja myös lapsiperheköyhyyttä. Hallituksen päätökset siis lisäävät köyhyyttä, vaikka sosiaaliturvaleikkauksiin liitetyt työllisyysvaikutustoiveet, jotka ovat aika optimistisia, saavutettaisiin ja ne toteutuisivat. Vaikka työllisyys vahvistuisi tavoitelluilla tavoilla, köyhyys lisääntyy silti. [Vasemmalta: Näin on!] Tämä on kova valinta hallitukselta, ja se on valinta, jolla on vakavia seurauksia monille pienituloisille suomalaisille mutta myös koko yhteiskunnalle.

Marinin hallituksen aikana elinkustannusten nousu koetteli pienituloisia, mutta toisin kuin Orpon hallitus, me teimme toimia niiden vaikutuksen lievittämiseksi. Me esimerkiksi teimme ylimääräisen indeksikorotuksen. Nyt Orpon hallitus tekee päinvastoin ja jäädyttää indeksit.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Kysyisin ministeriltä: mikä on viestinne vähävaraisille lapsiperheille näiden leikkausten keskellä näin joulun alla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

12.49 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomaista, että hallitusohjelmassa on kirjattuna keliakiakorvauksen palauttaminen alaikäisille ja alemman tulotason aikuisille. Keliakia on elinikäinen autoimmuunisairaus, jonka ainoa hoitomuoto on pysyvä ja tarkka gluteeniton ruokavalio. Arjessaan keliaakikko joutuu maksamaan ruuastaan huomattavasti muita enemmän, keskimäärin noin 700 euroa vuodessa. Tämä korvaus on tärkeää saada, jotta keliaakikot ovat tasapuolisessa asemassa. Norjassa keliakiakorvaus on kuukaudessa 105 euroa ja Kreikassa 100 euroa. Suomessa keliakiaa

sairastaa noin 100 000 ihmistä. Kysynkin, arvoisa ministeri: millä tavoin keliakiakorvauksen valmistelu etenee ja millä aikataululla? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

12.50 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä palaisin tuohon keskustan leikkausmatematiikkaan vielä hetkeksi. Tässä edustajat Lohi ja Saarikko molemmat palasivat takaisin näihin 1,4 miljardin leikkauksiin, mistä on keskusteltu koko syksy täällä. Vaihtoehtobudjetissa minä muistaakseni näin semmoisen luvun, että te 106 miljoonalla olette perumassa hallituksen suunnittelemat leikkaukset hyvinvointialueille. Tarkoittaako tämä sitä, että teille jää sitten vielä 1,3 miljardia kolmelle vuodelle piippuun, vai miten te olette tämän laskeneet, kun tässä on hankala pysyä mukana?

Edelleen toistan sen, mitä olen aikaisemminkin sanonut: minä ymmärsin, että teidän ajatuksenne oli, että me hillitään hallitsematonta kustannuskehitystä, ja tavallaan sitä kohti tässä ollaan oltu menossa. Minä olin tyytyväinen, kun näin teidän vaihtoehtobudjettinne, että te olette tulossa aika lähelle hallitusta, mutta ilmeisesti nyt te olette taas vähän erkaantumassa, tai sitten minä en ole vain ymmärtänyt tätä teidän pointtia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

12.51 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän hallitus tässä sote-puolellakin menee leikkaukset edellä: niin sosiaaliturvan puolella kuin sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän puolella mennään leikkaukset — ei uudistukset — edellä, ja tämä nimenomaan tulee johtamaan tulevaisuudessa vieläkin kalliimpiin kustannuksiin.

Kerrataanpa vielä tämä hallintomalli- ja rahoitusmalliasia. Viime kaudella toteutettu sote-uudistus on hallinto- ja perusratkaisultaan tismalleen sama, jonka perussuomalaiset ja kokoomus olivat valmiita 2016 Sipilän hallituskaudella hyväksymään, ja nyt te sitä kovaan ääneen täällä kritisoitte.

Toinen asia: Tässä edustaja Sarkomaa käytti paljon kauniita lauseita siitä, minkälaisia uudistuksia hallitus tekee. Niihin ei ole kuitenkaan varattu rahoitusta. Herää kysymys, onko kaiken taustalla — siis sen taustalla, että sosiaali- ja terveyspalveluihin, ennen kaikkea terveyspalveluihin, sanotte tekevänne uudistuksia ilman rahoitusta, mitään tuloksia ei ole vielä nähtävillä, ja samaan aikaan lisätään Kela-korvauksia... Pitääkö paikkansa, että taustalla te olette sopineet, eli onko teillä kassakaappisopimus siitä, että te ujutatte Suomea kohti vakuutuspohjaista terveydenhuoltojärjestelmää? Pitääkö tämä paikkansa? Tästä kaikesta, [Puhemies koputtaa] mitä täällä, edustaja Sarkomaa ja muut, spinnaatte, voi tehdä ainoastaan sen johtopäätöksen. [Hälinää — Ben Zyskowicz: Kyllä tässä on pakko olla joku salaliitto, edustaja Honkonen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma. [Hälinää — puhemies koputtaa] — Kuunnellaan puheenvuoroja.

12.52 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon lapsiperheköyhyydestä, ja itse kyllä sain juuri tiedon, että vuonna 2022 lapsiperheköyhyys lisääntyi yli 30 000 lapsella, siis Marinin hallituksen aikaan, [Välihuutoja vasemmalta] ja täällä oppositio nyt ryöpyttää hallitusta siitä, että nimenomaan tämä hallitus olisi hei-

kentämässä lapsiperheiden asemaa. Meillähän on esimerkiksi 54 miljoonan perhepaketti tässä budjetissa, jossa tulee 26 euron korotus alle kolmevuotiaiden lasten lapsilisään, lapsilisän yksinhuoltajakorotus, jota nostetaan 10 eurolla, ja sitten vielä neljännen ja viidennen lapsen lapsilisän korotus 10 eurolla. Äsken ministeri Juuso totesi, että myöskin ruokaaputyön rahoitus vakinaistetaan kolmeen miljoonaan euroon. Eli toimia ollaan tekemässä.

Muistutan teitä, arvoisa oppositio, vielä siitä, että työn linja on tämän hallituksen linja. Aika usein pienten lasten vanhemmat ovat työikäisiä ja myös työkykyisiä, ja heille pyritään nyt saamaan houkuttimia ottaa työpaikka vastaan. [Ben Zyskowicz: SDP, entinen työväenpuolue!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

12.53 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Kaumalle nyt tiedoksi se, että hallituksen päätöksillä köyhyys ei kyllä lisääntynyt. Me nimenomaan laitoimme pienituloisten perheiden tukemiseen rahaa viime kaudella, nyt teidän päätöksillänne köyhyys tulee lisääntymään. Ja nyt lehtitiedot kertovat, että jatkossa jopa ruuan hinta tulee olemaan korkeampi, jos hallitus saa tahtonsa läpi. Samaan aikaan te heikennätte asumistukea, kohtuuhintaista asuntotuotantoa, asunnottomuustyötä. Julkista talouttahan totta kai pitää tasapainottaa, [Ben Zyskowicz: Miten?] sen me kaikki täällä jaamme. Vihreiden vaihtoehtobudjetti itse asiassa ottaa vähemmän velkaa kuin hallitus, aidosti parantaa ihmisten toimeentuloa, panostaa koulutukseen enemmän, jättää pienituloisille enemmän rahaa käteen ja jopa lisää työllisyyttä. Vaihtoehtoja siis on. Miten te aiotte kompensoida näille pienituloisille perheille teidän tekemänne haitat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

12.54 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansanedustaja Lohi, teillä on kyllä erinomaiset puhelahjat, täytyy siitä antaa suuri tunnustus teille. Melkein itsekin unohdin sen teidän erinomaisen puheen aikana, että sotehan oli hallinnollinen uudistus, ja nyt täytyy todeta, että se on onnistunut siinä suhteessa varmasti yli odotusten. Joka kolmannessa ovessa lukee joku johtaja, eli tähän te veitte silloin sote-uudistuksella Suomen.

Arvoisa puhemies! Mennään hyviin uutisiin, jos ne oppositiolle käyvät. Pohjois-Savosta kuulua kummia: Siellä on pieni Vieremän kunta pystynyt painamaan yhteisöllisyydellä ja muilla keinoilla mielenterveysindeksin alle maan keskiarvon. Sairastavuusindeksi siellä on mennyt 111:een, ennen oli yli 130:n. No, siinä on työllisyys, mutta siinä on myös se, että siellä on ollut pitkäaikaisia lääkäreitä, ammattitaitoisia lääkäreitä, jotka ovat sitoutuneet juuri siihen paikkakuntaan, ja toimiva terveyskeskus.

Ministeri Juuso, mitä teidän mielestänne voidaan tehdä, että otetaan joko ammatinharjoittajapilotti käyttöön tai pannaan porkkanoita niin paljon, että saadaan lääkärit [Puhemies koputtaa] pysymään samalla paikkakunnalla [Annika Saarikko: Erinomainen puheenvuoro!] ja päästään eroon kalliista vuokralääkärijärjestelmästä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

12.55 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan tästä hyvinvointialueiden rahoituksesta ja sote-kriisistä, niin herää kysymys, miksei jo 2000-luvun alussa lähdetty kunnolla kehittämään esimerkiksi etäpalveluita. Niitähän testattiin ja tutkittiin jo silloin hyvin tuloksin. Jostain syystä ne eivät kuitenkaan edenneet, uudistuksia kun tunnutaan tekevän vain pakkoraossa, ja se on äärimmäisen surullista. [Annika Saarikko: Nyt on vastuu teillä!]

Toisena haluan nostaa keskusteluun tämän terveysasemapopulismin, jota keskusta nyt harjoittaa ihan kaikkialla. Seinät eivät hoida. On aivan järjetöntä hirttäytyä tässä tilanteessa kiinni seiniin, kun ei ole rahaa eikä henkilöstöä. Tärkeintä on keskittyä turvaamaan ne ihmisten palvelut.

Haluan myös huomauttaa, että hyvinvointialueella oli kovat säästöpaineet välittömästi uudistuksen jälkeen, ja se uudistus ei ole tämän hallituksen tekosia, vaan me siivoamme edellisen jälkiä, ja siivottavaa muuten riittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saarikko.

12.57 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä tuli keskustelun kovin uutinen: perussuomalaiset linjasi edustaja Simulan toimesta lähipalvelujen puolustamisen terveysasemapopulismiksi. Tämä painetaan aikakirjoihin. Tämä lienee myös viestin aluevaltuutetuillenne eri puolille Suomea. Olen tismalleen samaa mieltä: seinät eivät hoida ketään. Mutta, edustaja Simula, ja ennen kaikkea vastuuministeri Juuso: me tiedämme, että lähipalveluilla on arvo itsessään, kuten edustaja Eestilä täällä erinomaisessa esimerkissään kuvaili. Aivan varmasti silloin myös syntyy hoidon jatkuvuutta ja matalampi kynnys hakeutua ajoissa hoitoon. Ja, edustaja Simula, mekin suhtaudumme erittäin myönteisesti vaikkapa etäpalveluihin, etähoitajavastaanottoihin, [Jenna Simula: 20 vuotta, mitään ei tapahtunut!] mutta tiedättekö, teidän toimintatapananne, jossa te ette tue muutosta ja uudistusta vaan leikkaatte, ei ole mitään digipalveluita ja liikkuvia palveluita vielä massamäärin.

Te ajatte alas nyt lähipalvelut ja sen jälkeen ihmettelette, että miksi ihmisiä ei hoideta, miksi erikoissairaanhoidon kustannukset kasvavat. Tämän keskustelun uutinen oli perussuomalaisten irtisanoutuminen lähipalveluista, ja tästä me otamme rajun yhteenoton alueilla, koska näkemyksemme on täysin eri kuin teillä. [Jenna Simula: Hoitoa, ei seiniä, kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

12.58 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan suoraan tästä, mitä äsken edustaja Saarikko aivan erinomaisesti totesi. Kiinnitin itsekin huomiota siihen valtavaan ristiriitaan, mikä oli edustaja Eestilän ja edustaja Simulan puheenvuorojen välillä. Edustaja Eestilä kertoi konkreettisesta esimerkistä pohjoissavolaisessa kunnassa. Vastaavia kuntia löytyy muualta Suomessa. Aikanaan esimerkiksi Säkylän kunta Satakunnassa oli sellainen, jossa erikoissairaanhoidon kustannukset olivat erittäin alhaiset juuri sen takia, että siellä yleislääkärijärjestelmä toimi hyvin, hoidon jatkuvuus oli erinomainen. Tämä on se kehittämisen suunta. Siihen tarvitaan seiniä, ja yksi työväline on toki etäpalvelut, digitaaliset palvelut, mutta ne eivät voi korvata kokonaan sitä läheisyysperiaatetta siellä.

Tuosta hyvinvointialueiden rahoituksesta keskustelisin mielelläni vaikka kuinka pitkään, mutta tässä nyt ei aika siihen välttämättä riitä. Mutta toteaisin edustaja Reijoselle, että se miljardi vuodessa perustuu siihen painelaskelmaan, joka on julkaistu budjetin sivulla 81, ja siellä nimenomaan todetaan, että se on painelaskelma, jota hallitus yrittää painaa pienemmäksi. [Puhemies koputtaa] Eli se ei ole hallituksen saavutus, vaan painelaskelma, jota vastaan hallitus taistelee näillä leikkauksilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

12.59 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin palata hetkeksi tähän työllisyyskeskusteluun, sillä minua mietityttää, millaiselle moraaliselle oikeutukselle tai arvopohjalle sosiaaliturvaleikkauksiin liittyvä työllisyysargumentti perustuu, kun te siihen nojaten tietoisesti heikennätte ihmisten elämänlaatua. Nämä sosiaaliturvaleikkaukset pudottavat kymmeniä tuhansia ihmisiä köyhyyteen, ja heistä suuri osa on lapsia. Arvoisat ministerit, eksakti luku on 17 000 uutta köyhää lasta. Tätä lukua vasten on minusta aivan selvää, että ihmisten elämänlaadun tietoinen heikentäminen oletettuihin työllisyysvaikutuksiin nojaten on riittämätöntä. Lisäksi se on todella kylmää ja julmaa politiikkaa.

Sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen totesi täällä tämän keskustelun aluksi, että siirrymme vähitellen kohti joulua, ja toivon, että te ministerit siellä aitiossa ja te hallituspuolueiden edustajat siellä salin toisella laidalla ymmärrätte, millaista joulunaikaa te tällä politiikallanne [Puhemies koputtaa] kymmenilletuhansille suomalaisille ja myös lapsille olette luomassa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Työ on parasta sosiaaliturvaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

13.00 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Marinin—Saarikon hallituksen edustajien on nyt siellä vasemmalla laidalla aivan turha syyllistää tätä hallitusta hyvinvointialueiden ongelmista. Te aiheutitte toiminnallanne historiallisen hoitajapulan pakkorokotuksineen, pakkolakkolakeineen ja sillä, että koronasta uupuneiden hoitajien kunniaksi valaistiin seiniä. Siinä kiitos kovasta työstä potilaiden eteen. [Annika Saarikko: Onko tämä rokotekriittisyys hallituksen linja?] Minä koin itsekin tämän nahoissani ja voin kertoa, että mitään kiitossanoja ei Marinin—Saarikon hallitukselle kuulunut hoitajien joukoissa. Tämä hallitus yrittää korjata teidän aiheuttamianne ongelmia ja korjata hoitajapulan, jonka myötä palveluiden järjestäminen onnistuu paremmin hyvinvointialueilla. Tämä ei tapahdu hetkessä, mutta onneksi me olemme hallituksessa neljä vuotta ettekä te.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

13.01 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se surullisin arvovalinta tällä hallituksella on se, että tulee 17 000 köyhää lasta. Se on todella väärin, sitä ei voi hyväksyä, tämä on väärä arvovalinta. Ja samaan aikaan hallituksella riittää rahaa kaikkein suurituloisimpien veronkevennyksiin. Tämä ei ole kerta kaikkiaan oikein. Kiinnitän huomiota meidän vastalauseeseemme. Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä epäluottamuslauseemme kuuluu: ”Hallitus leikkaa pienituloisimmilta, lapsilta ja nuorilta. Se ei meille käy.” Ainakin luulisin, että te, ministeri Juuso, voisitte äänestää tämän esityk-

sen puolesta, sillä nimenomaan teidän puolueenne puheenjohtaja Purra sanoi ennen vaaleja, että pienituloisilta leikkaaminen ei käy. Nyt on toisin käynyt.

Täällä edustaja Tuppurainen otti esille tämän ruuan verotuksen kiristämisen, mitä niin ikään ministeri Purra on väläytellyt. Hänhän todella sanoi, että sitä voisi sitten kompensoida jollain pienituloisille. Edustaja Tuppurainen kysyi teiltä, ministeri Grahn-Laasonen, voisiko sitten nämä indeksileikkaukset perua, ja huomasin, että siellä vähän päätänne puistelitte. Onko nyt niin, että ministeri Purra puhuu omiaan? [Tytti Tuppurainen: Onko Purralle tukea hallituksesta?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

13.03 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mistä olen surullisesti yllättynyt hallituksen leikkauksissa, on kohdistuminen opiskelijoihin. Vaaleja ennen ei kukaan hallitusryhmistä sanonut, että opiskelijoilta tullaan leikkaamaan. [Ben Zyskowicz: Minä ainakin sanoin!] — No, ainakin teidän puheenjohtajanne Petteri Orpo lupasi, että opiskelijoilta ei leikata, ja sanoi vielä erikseen, että koulutus on erityissuojelussa. Ehkä edustaja Zyskowiczin olisi kannattanut kertoa tämä. Ja, edustaja Ben Zyskowicz, erikseen Orpolta kysyttäessä tämä tulkitsi opintotuen indeksijäädytyksen osaksi koulutuslupausta. Hän itse määritti tämän kokonaisuuden. — Mutta tämähän ei ole ainut kokonaisuus, joka koskee opiskelijoita. Opiskelijoilta leikataan myös asumistuen näkökulmasta ja nuorten kuntoutusrahan kautta, ja ensiasunnon ostajilta viedään vielä veroetu. Olisinkin kysynyt: onko hallitus tietoisesti tekemässä sopeutuspäätökset opiskelijoitten selkänahasta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koulumies.

13.04 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua on vähän hämmentävää kuunnella, varsinkin keskustan väitteitä leikkauksista ja siitä, että nyt keskusta puolustaa lähipalveluita, ottaen huomioon, että koko tämä sote-järjestelmä on sen seurausta, että keskusta ja SDP viime vaalikaudella väkisin runnoivat sen läpi, kun me varoitimme, että siitä seuraa se, että kustannukset nousevat ja että hoitoonpääsy siellä alueilla heikkenee. Elikkä nyt tämä hallitus joutuu laittamaan aika paljon lisää rahaa tähän soteen, [Pekka Aittakumpu: Te leikkaatte ja jarrutitte vuosia!] ja me olemme puolustaneet näitä lähipalveluja viime vaalikaudelta alkaen.

No, mitä tulee näihin sosiaaliturvan säästöihin, niin niitä lakejahan täällä on nyt tosi perusteellisesti monen päivän ajan käsitelty. Näin budjetin näkökulmasta täytyy vain sanoa, että hallituksella on välttämätön pyrkimys suojella hyvinvointivaltion rahoitusta ja uudistaa se kestävälle pohjalle, jotta tulevillakin sukupolvilla, nuorilla, olisi mahdollisuus inhimilliseen elämään täällä, ettei huoltosuhde heikkene likaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

13.05 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustassakin on varmaan monenlaisia vikoja, mutta se ei ole kyllä keskustan vika, että te leikkaatte pitkälle toista miljardia euroa sote-palveluista. Tiedätte varsin hyvin, että näin lyhyellä aikajänteellä tehtävät leikkaukset syövät lähipalveluita.

Tämän päivän keskustelun suurin uutinen oli kyllä tämä perussuomalaisten linja lähipalveluihin. Minä kun olin ajatellut, että me yhdessä puolustamme niitä maaseudun terveyskeskuksia, niin nyt näyttää siltä, että perussuomalaiset nimittävät lähipalveluita terveyskeskuspopulismiksi. [Annika Saarikko: Tästä te kuulette vielä!] Se on hävytön sana.

Edustaja Sillanpää nosti esille tämän hoitajapulan, mikä on mielestäni varteenotettava aihe myös tähän keskusteluun. Meillähän lähtee noin 165 000 ihmistä eläkkeelle sote-alalta seuraavan kymmenen vuoden sisällä. Viime hallitus yritti auttaa luomalla ammattikorkeakoulujen harjoittelukorvauksen, panostamalla aikuiskoulutustukeen, ja paransimme osa-aikaisen työn kannattavuutta. Mitä tekee tämä hallitus? Miten te ratkotte hoitajapulan tilannetta? [Matias Mäkynen: Poistamalla aikuiskoulutustuen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

13.06 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat ministerit! En ole varmaan ainut kansanedustaja tässä salissa, kuka saa paljon viestejä nuorten vanhemmilta, joiden nuori ei saa apua mielenterveysongelmiin — ja nyt minä en puhu niistä terapiatakuunuorista vaan niistä, kenellä on vakavia ongelmia, vaikka itsetuhoisuutta, mikä on nykyään tosi iso syy, minkä takia nuoret päätyvät hoitoon. Mitä te teette sille, että nämä nuoret pääsevät helpommin hoitoon? Ja nyt se terapiatakuu ei käy tähän vastaukseksi, koska se ei ole vastaus näille nuorille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

13.07 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvin mielenkiintoista keskustelua viime hallituskauden toimista täällä tarjoillaan, ja tosiaan viime hallituskausihan keskitti meidän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Silloin eivät paljon lähipalvelut kiinnostaneet, mutta olemme niin haastavassa tilanteessa taloudellisesti, että meidän on oikeasti pakko toimia. Tämä koskee sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita mutta myös näitä sosiaaliturvaetuuksia. Näiden hyvinvointialueiden piti olla ratkaisu siihen, että meillä olisi laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut myös jatkossa ja kustannuskehitys saataisiin katkaistua. Oppositio jätti kuitenkin hallituksen äärettömän vaikeaan rakoon tältä osalta, ja hallitus pyrkii nyt purkamaan kaiken tämän keskellä näitä hoitojonoja ja panostamaan palveluiden saatavuuteen, ja se tarkoittaa myös kipeitä toimenpiteitä. Henkilöstöpula ja vuokratyövoima on näistä yksi todella surullinen ja haastava esimerkki.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

13.08 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka täällä nyt yritetäänkin mustaa puhua valkoiseksi, niin kyllähän nämä hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ovat monen suomalaisen kannalta tuhoisia. Yksi asia, mihin hallitus ei ole mitään järkeviä perusteluita pystynyt tarjoamaan, on tämä nuorten syrjäytymistä ehkäisevistä palveluista leikkaaminen. Hallitus leikkaa lastensuojelun jälkihuollosta, hallitus leikkaa nuorten ammatillisesta kuntoutuksesta, hallitus leikkaa nuoren kuntoutusrahasta. Nämä ovat kaikki niitä palveluita, joilla syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta voidaan tukea monesti elämän nivelvaiheessa siihen, että he voisivat työllistyä, ja toisaalta siinä on myös iso riski, että se

työkyky saatetaan menettää lopullisesti, jos ei päästä siihen yhteiskunnan ja työn syrjään kiinni. Minä haluaisin kysyä ministereiltä: millaiset kansantaloudelliset vaikutukset te arvelette olevan tällä nuorten syrjäytymistä ehkäisevistä palveluista leikkaamisella? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

13.09 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään tässä salissa on väitetty useaan otteeseen, että Orpon hallitus ei tee mitään sen eteen, että ihmiset pääsisivät nopeammin hoitoon tulevaisuudessa. Haluan muistuttaa oppositiota siitä, että ihmisten hoitoonpääsyä erittäin paljon nopeuttava toimenpide on se, että Orpon hallitus korottaa Kela-korvauksia ensi vuonna. Kela-korvauksia on korotettu viimeksi vuonna 1989, ja tästä johtuen ne ovat jääneet pahasti jälkeen alkuperäisestä tavoitetasostaan. Erityisen tärkeänä pidän sitä, että psykiatrien vastaanottojen korvaustaksoja nostetaan 30—40 euroa riippuen vastaanoton pituudesta. [Krista Kiurun välihuuto — Hälinää — Puhemies koputtaa] Toivon, että hyvinvointialueet ja myös tässä salissa istuvat hyvinvointialueiden päättäjät näkevät nämä Kela-korvausten nostot yhtenä alueiden työtaakkaa keventävänä toimenpiteenä. Toivottavasti tämä on myös alku laajemmalle yhteistyölle julkisen ja yksityisen terveydenhuollon kesken. Meillä on yhteinen tavoite, ja se on parantaa suomalaisten terveyspalvelujen laatua ja nopeuttaa ihmisten hoitoonpääsyä. Pyytäisin ministeri Juusoa vielä taas uudelleen kertaamaan, mitä muita hyviä toimenpiteitä hallitus tekee sen eteen, [Puhemies koputtaa] että ihmiset pääsisivät jatkossa nopeammin hoitoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

13.10 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sitä nyt kuultiin: 500 miljoonaa on varaa laittaa siihen, että hyvätuloiset ja erityisesti ne, jotka käyvät erikoislääkärillä, saavat hallitukselta jatkossa parempaa tukea. Kyllä te kehtaatte. Te kehtaatte kyllä. Samaan aikaan 1,4 miljardia leikataan sosiaali- ja terveydenhuoltoa järjestäviltä hyvinvointialueilta — aivan käsittämätöntä. Me ollaan ehdotettu, että laitettaisiinko tämä 500 miljoonaa nyt alkuun sinne ja tehtäisiin yhdessä markkinoiden kanssa parempaa hoitoonpääsyä kentällä. Mutta ei ole vielä tullut vastausta siihen, eikä näytä tulevan. Tekemättä jättäminen on myös teko.

Ja sitten te, ministeri Grahn-Laasonen: Minua ei naurata yhtään, edes suupielessä ei tunnu värinää. Te ette ole työllisyysministeri ettekä valtiovarainministeri, te olette sosiaalietuuksista vastaava ministeri. Minä olen huolissani tästä sosiaalisesta kestävyysvajeesta, joka täällä aiheutetaan. Me pyysimme, että edes nämä työttömyysturvaan liittyvien lapsikorotusten muutokset voitaisiin perua. Se oli toki kyllä ministeri Satosen alaa, mutta teitä koskien. Tämä THL:n yhteisvaikutuksia koskeva rapsa on todella kovaa luettavaa: [Puhemies koputtaa] 1,6 miljoonaa ihmistä saa vaikutuksia teidän tekemistänne historiallisista sosiaaliturvaleikkauksista. [Puhemies koputtaa] Pitäisikö vielä arvioida uudelleen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

13.11 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson ja nyt myös edustaja Kiuru ihmettelivät sitä, että sosiaaliturvasta vastaava minis-

teri puhuu taloudesta. Tässä kiteytyy hyvin ero vasemmistolaisessa ajattelussa ja porvarillisessa ajattelussa. Edustaja Andersson ja edustaja Kiuru, millä te kuvittelette, että sosiaaliturvaetuudet maksetaan? Te vastaatte, että veroilla. Mutta, hyvät edustajatoverit, ei viime kädessä veroilla, vaan viime kädessä verot ovat vain väline, jolla osa työnteon ja yrittäjyyden hedelmistä voidaan ja tuleekin käyttää yhteiseksi hyväksi. Viime kädessä kaikki maksetaan työnteolla ja yrittäjyydellä, yrittäkää tämä ymmärtää.

Sitten edustaja Forsgrén: Ensinnäkin opintoraha ja asumistuki eivät ole koulutusta, ne ovat sosiaalisia tulonsiirtoja. [Välihuutoja vasemmalta] Niistä leikkaaminen ei ole koulutuksesta leikkaamista. [Matias Mäkynen: Petteri Orpo on eri mieltä!] — Saa olla. Meillä saa olla eri mieltä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru. [Välihuutoja] Edustaja Krista Kiuru.

13.13 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Zyskowiczia rehellisyydestä. Te suoraan toteatte, että nämä sosiaaliturvaleikkaukset on vain tehtävä. Sellainen näkökulma, että ollaan niin fatalistisia täällä salin oikealla laidalla, että ei ajatella, että se maksaisi mitään, tämmöinen käsitys on. [Ben Zyskowicz: Millä te maksatte?] — Niin minä kysyin juuri, millä te maksatte nämä vaikutukset, jotka tulevat sosiaalisesta kestävyysvajeesta. — Tämä sosiaalinen kestävyysvaje, jonka te aiheutatte miettimättä näitä yhteisvaikutuksia, on häpeällinen teko. Se maksaa. Minä mietin, mikä on se lasku, minkä te tästä aiheutatte.

Te yritätte täällä saada 60 000 työpaikkaa aikaiseksi. Työttömiä on 260 000, ja tästä menee suoraan 100 000 uutta ihmistä toimeentulotuelle. Eikö tämä maksa mitään? Tämä on käsittämätöntä puhetta ja niin sinisilmäistä, että te ajattelette, että sosiaalinen kestävyysvaje ei ole vajetta lainkaan. Se vasta kalliiksi tässä salissa tulee, ja minä toivon, [Puhemies koputtaa] että meillä on muitakin vaihtoehtoja työllisyyden hoitoon kuin pelkästään sosiaalisen kestävyysvajeen lisääminen, koska se vasta maksaa. [Sari Sarkomaa: Missä on demareiden työllisyysvaikutukset vaihtoehtobudjetissa?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Li Andersson.

13.14 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz tässä aivan osuvasti kuvasi kyllä vasemmiston ja oikeiston välistä eroa. Ehkä sellainen etu myöskin siinä, että on kiinnostunut niistä ihmisistä, joihin nämä leikkaukset vaikuttavat, on se, että ymmärtää meidän sosiaaliturvan toimintaa ja toimintamekanismeja — uskaltaisin väittää, että täällä vasemmalla laidalla hieman paremmin kuin tuolla oikealla puolella. [Ben Zyskowicz: En ole ollenkaan varma!] Tämä hallitushan tekee nimittäin useita heikennyksiä sosiaaliturvaan, mikä on täysin ristiriidassa työllisyyden edistämisen kanssa. Esimerkiksi asumistuen leikkaukset leikkaavat myöskin kokopäiväisesti töissä olevien pienipalkkaisten, esimerkiksi yksinhuoltajien, tuloja — sellaisten henkilöiden tuloja, joilla ei ole mahdollisuutta paikata näitä leikkauksia lisäämällä työntekoa vaan joille näillä leikkauksilla on ainoastaan köyhdyttävä vaikutus. Samaten suojaosien poistaminen heikentää ja vaikeuttaa osa-aikatyön tekemistä hyvin monelle suomalaiselle, ja nämä satatuhatta uutta suomalaista tipahtavat toimeentulotuen piiriin, joka on meidän sosiaaliturvajärjestelmämme pahin kannustin- ja köyhyysloukku. Tästä me olemme nyt varoittaneet teitä use-

ampaan otteeseen, mutta tuntuu, [Puhemies koputtaa] että ei oikein ole ymmärrystä siellä oikealla laidalla siitä, [Puhemies koputtaa] miten nämä leikkaukset oikeasti vaikuttavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén ja sitten edustaja Zyskowicz.

13.15 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on perusteltu Kela-korvauksien kautta, että hoitojonot lyhenisivät. Tämähän ei pidä paikkansa. Lääkäriliitto on sanonut tästä Kela-korvauskokonaisuudesta, että ei mitään järkeä. Ei mitään järkeä. ”Minun ja Lääkäriliiton mielestä tässä ei ole mitään järkeä. Se johtaa osin tarpeettomaan tai haitalliseenkin kysyntään, mutta ennen kaikkea se ei millään tavalla tue hoidon jatkuvuutta, ja hoidon jatkuvuus on kaikkein tärkeintä, toteaa Lääkäriliiton johtaja Heikki Pärnäinen.” Tämä on juuri se kokonaisuus, johon hallitus on kyllä halukas käyttämään isojakin rahasummia, kun se osuu hyvätuloisille. Sillä ei ole minkäänlaista vaikutusta meidän hyvinvointialueilla olevaan kriisiin. Jos me oltaisiin laitettu se rahapaketti sinne, meidän olisi ollut oikeasti mahdollista parantaa meidän perustason terveydenhoitoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

13.16 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yritin selittää edustajille Andersson ja Kiuru ja muillekin, että on hyvin perusteltua, että sosiaaliturvasta vastaava ministeri puhuu myös taloudesta, koska kaikki nämä etuudet, sosiaaliset tulonsiirrot ja myös kaikki palvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, kustannetaan viime kädessä taloudella eli työnteolla ja yrittäjyydellä. Sen vuoksi, kun kaikki tämä hyvä kustannetaan viime kädessä työnteolla ja yrittäjyydellä, me salin tällä puolen haluamme kehittää yhteiskuntaa siten, että työnteko ja yrittäjyys olisi kannattava ja kannustava vaihtoehto. [Li Andersson: Te teette päinvastoin!] Toki me olemme täysin tietoisia siitä, että sosiaaliturvaan tehtävät säästöt vähentävät niiden ihmisten tuloja, jotka näitä etuja saavat, mutta työnteon kannustavuus on viime kädessä myös näiden ihmisten etu. [Välihuutoja — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

13.17 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kerran teillä, arvoisat hallituspuolueet, on niin hyvä hallitusohjelma, että se kestää kaikki rasismikohut ja mitkä tahansa kriisit, joita hallitus kohtaa, niin miksi te ette uskalla puolustaa hallitusohjelmaanne suoraselkäisesti ja rehellisesti? Te puhutte täällä 50 miljoonan euron perhepaketista, että 25—26 euroa lapsilisää korotetaan, samalla kun huoltajakorotus poistaa 150—280 euroa lapsiperheiltä. Tämä teidän puolustelunne on täysin suhteetonta. Te ette ota huomioon niitä valtavia leikkauksia, jotka kohdistuvat kaikista heikoimmassa asemassa oleviin.

Edustaja Reijonen puhui tässä 3 miljoonan euron satsauksesta mielenterveyspalveluihin, kun samalla leikataan 1 400 miljoonaa näistä palveluista. Eihän tässä ole mitään mieltä. Jos te kerran olette niin ylpeitä, niin puolustakaa tätä ohjelmaanne selkä suorassa ja kertokaa, että te leikkaatte, koska näin on tehtävä ja koska te haluatte, että hyvätuloiset menevät sinne yksityisiin palveluihin muiden jonon ohitse Kela-korvauksilla. Hyväksykää se ja

puolustakaa sitä. Älkää kertoko, että tämä on lapsiperheiden, työttömien tai pienipalkkaisten etu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

13.19 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on EU:n toiseksi turvattomin maa naiselle. Lähisuhdeväkivalta on vakava ja varsin yleinen ongelma Suomessa. Joka kolmas suomalainen nainen on kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa, ja lähes aina tekijänä on nykyinen tai entinen kumppani. Orpon hallitus lisää turvakotien rahoitusta, ja tämä on tärkeä teko lähisuhdeväkivallan uhrien suojelemiseksi, mutta työtä on edelleen jatkettava. Haluan tästä hallitusta muistuttaa mutta samalla kiittää hallitusta siitä, että sukupuolittuneen väkivallan torjuminen on otettu tärkeäksi prioriteetiksi.

Hallitusohjelmassa Suomi sitoutuu myös pääsääntöisesti estämään sovittelun käytön lähisuhdeväkivaltatapauksissa, ja kysyisinkin ministeri Grahn-Laasoselta: missä vaiheessa asian valmistelu menee?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

13.19 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuulimme hiljattain uutisista, että Pirkanmaan hyvinvointialueella suljetaan pieniä hoitoyksiköitä ja hoitajien oletetaan siirtyvän työskentelemään useiden kymmenien kilometrien päähän isoihin hoitoyksiköihin. Kaikki hoitajat eivät kuitenkaan aio toimia näin vaan vaihtavat muihin töihin. Tämä on nyt tuttu ilmiö myös muilla hyvinvointialueilla. Alueille kohdistuneet säästövaatimukset johtavat lähipalveluiden heikentämiseen. [Ben Zyskowicz: Mistä ne säästövaatimukset tulee?] Pieniä terveysasemia ja hoitoyksiköitä suljetaan. Palvelut karkaavat kauas, ja hoitajien työmatkat pitenevät. Kysynkin ministeri Juusolta: oletteko tietoisia tästä hyvinvointialueilla tapahtuvasta ilmiöstä, ja mitä aiotte tehdä, jotta hoitajapula ei pahene entisestään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

13.20 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsotaanpa nyt tätä vihreiden toimintaa. Te olette puhuneet pitkään terapiatakuun puolesta. Samoin ovat perussuomalaiset, ja esitimme sen toteuttamista viime kaudella. Viime kaudella teillä olisi ollut siis tuhannen taalan paikka. Tukea terapiatakuulle löytyi oppositiosta saakka, eikä Marinin hallituksella rahastakaan tuntunut pulaa olevan, [Krista Kiuru: Tietääkö Tynkkynen, mikä on terapiatakuu?] mutta ei vaan tullut terapiatakuuta. Miksi? No, koska esimerkiksi te, vihreät, äänestitte sen toteuttamista vastaan. [Välihuutoja] Nyt olette oppositiossa ja esitätte taas terapiatakuun toteuttamista. Eivät tunnu puheet ja teot teillä kohtaavan. Tämä hallitus sai perinnökseen valtiontalouden, joka on surkeassa jamassa. Tiukasta tilanteesta huolimatta päätimme toteuttaa lasten ja nuorten terapiatakuun. Se on sitä priorisointia, ja se on sitä, kun puheet ja teot kohtaavat. [Krista Kiuru: Ei kohtaa teot eikä puheet ensi vuonna!] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

13.22 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä yhtälö, jossa, hallitus, leikkaatte sekä sosiaaliturvasta että sote-palveluista samanaikaisesti, on hyvin tuhoisa monen pienituloisen näkökulmasta. Pienituloiset ovat nimenomaan niitä, jotka ovat riippuvaisia myös julkisista palveluista. Te legitimoitte nämä massiiviset leikkaukset vetoamalla aina sydäntäsärkevästi lapsiin ja nuoriin, ja samanaikaisesti teidän leikkauksista kärsivät eniten 16—24-vuotiaat. On ihan turhaa täällä puhua terapiatakuusta, kun te leikkaatte sote-palveluista 1,4 miljardia — nimenomaan niistä kaikista palveluista, joista lapset ja nuoret ovat riippuvaisia. Se on tuttua, että kokoomus on täysin vieraantunut pienituloisten arjesta, mutta kyllä on ihmeellistä, että nyt ovat samassa kelkassa mukana myös perussuomalaiset, eikä liikuta ollenkaan, että pienituloiselta lähtevät sekä toimeentulo että palvelut alta. [Ben Zyskowicz: Oletteko te koskaan elänyt pienituloisten arjessa?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

13.23 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelun aikana on saanut lyhyen oppimäärän siitä, mitä inkluusio kouluissa on, kun vasemmalta puolelta huudetaan ja oikealta puolelta huudetaan eikä selkäni takanakaan osata hiljaa olla. Meteliä on kyllä tässä, ja vähäinen kuuloni alkaa olla liian kärsinyt tältä päivältä.

Vakavasti puhuen, arvoisa rouva puhemies, kun sote-keskustelua käydään nyt näköjään erittäin villisti, toivoisin kuitenkin, että huomioitaisiin se perusasia, että meidän iso ongelma on perusterveydenhuollon ongelmat. Sitä minä en kyllä ikinä tule hyväksymään, että meillä aletaan terveyskeskuksia karsia niin, että siellä maaseutukunnissa, missä väestö on ikääntynyttä ja nuoret ovat lähteneet työn perässä jonnekin muualle, hoitoonpääsyn matka alkaa olla toivottoman pitkä. Eikä heillä ole varaa mennä sinne yksityisen terveydenhuollon piiriin mitenkään. Eivät riitä rahat, eivätkä riitä voimat enää. Näin joulun alla kun pitää joulumieltä lisätä kuitenkin, toivon, että eduskunnassa ymmärretään, että nämä ihmiset ovat avun tarpeessa ja emme me voi heitä heittää ilman hoitoa, koska se hoitoonpääsy vanhoille ihmisille on henki ja elämä. Jokainen meistä joskus on vanha ja joutuu siihen hoitokierteeseen, kun terveys heikkenee. Ollaan nyt joulun alla inhimillisiä ja annetaan ihmisille mahdollisuus päästä hoitoon silloin kun sen tarve on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

13.24 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! STM:n tieteellinen asiantuntijaryhmä on esittänyt toimenpiteitä terveyserojen kaventamiseksi, yhtenä keinona lapsiperheköyhyyden vähentäminen. Lapsiperheköyhyyden on todettu myös muun muassa lisäävän lastensuojelun kuluja, ja nyt hallitus on lisäämässä köyhyyttä merkittävästi, kuten olemme täällä tietysti kuulleet. Tilanteessa, jossa hyvinvointialueet ovat pakotettuja toteuttamaan rajuja säästöjä ja sosiaaliturvan leikkaukset lisäävät taloudellista ahdinkoa, on perusteltu huoli, että toimenpiteet ovat lisäämässä sote-palvelujen kysyntää. Työllisyys- ja lapsivaikutusten ohella olisikin aivan keskeistä arvioida myös mahdollisia rinnakkaiskustannuksia — tässä varmasti on myös se oikeiston ja vasemmiston ero, mitä täällä on jumpattu. Voisivatko siis vastuuministerit vielä avata, miten näitä leikkausten rinnakkaiskustannuksia on arvioitu, kun hallitus määrätietoisesti nyt runnoo näitä leikkauksia läpi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

13.25 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perusterveydenhoidon tuottaminen on merkittävästi kustannustehokkaampaa kuin erikoissairaanhoidon. Mitä kauemmaksi perusterveydenhoito viedään ihmisistä, sitä enemmän potilaita ajautuu erikoissairaanhoidon piiriin ja sitä kalliimmaksi heidän hoitamisensa tulee. Kaikista kovin hinta on se inhimillinen kustannus, mikä syntyy hoitoonpääsyn viivästymisestä yksittäisille ihmisille.

Ympärivuorokautisesti päivystävien sairaaloiden sijainnilla ja määrällä on vaikutuksia erikoissairaanhoidon ja hyvinvointialueiden lisäksi koko yhteiskunnan toimintaan ja talouteen. Kyse on myös yhteiskunnan valmius- ja varautumistasosta. Erityisesti valmius ja varautuminen koskettavat meitä itäisen Suomen maakuntia, maakuntia, joihin Venäjän toimien vaikutus on kohdentunut ja tulee kohdentumaan erityisen voimakkaana. Millä tavoin hallitus aikoo estää maan jakautumisen kahtia sote-palvelujen saatavuuden osalta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

13.26 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan tähän sairausvakuutuskeskusteluun. Edustaja Partanen suorastaan hehkutti, miten hoitojonot tulevat vähenemään, kun nyt Kela-korvausta nostetaan 30 euroon. Kelan tilastojen mukaan keskimääräinen yksityislääkärikäynti maksaa 120 euroa. Siihen tulee päälle toimistomaksu 25 euroa. Se on yhteensä 145. On toki niin, että jos siitä saa vain kahdeksan euroa korvausta, niin se on vähemmän kuin jos siitä saa 30 euroa, mutta maksettavaa jää jälkimmäisessäkin tapauksessa 110 euroa. Ja mitä tämä käytännössä maksaa? Kolme ja puoli miljoonaa yksityislääkärikäyntiä, joita Kela korvaa, ja nousu 22 euroa per yksi käynti: se on 80 miljoonaa euroa vuodessa eli neljässä vuodessa 320 miljoonaa euroa. Sillä samalla summalla saisi esimerkiksi ostopalveluna, huom. ostopalveluna, tai terveysasemien omana tuotantona tuotettua miljoona käyntiä sillä asiakasmaksun hinnalla, joka meillä on säädetty julkisesta terveydenhuollosta. [Tere Sammallahti: Jonot lyhenee! — Eduskunnasta: Mieluummin Lindénin linja!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

13.27 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä tähän Kela-korvausasiaan, niin on totta, että Kela-korvaukset ovat melko pieniä, ja nyt on hyvä, että niitä korotetaan ensi vuodelle, mutta tämähän ei ole se varsinainen uudistus, mikä hallituksella on ohjelmassaan, vaan tarkoitushan on kokonaisuudessaan miettiä tämä järjestelmä uusiksi, koska siinä on, aivan kuten edustaja Lindén toteaa, tiettyjä ongelmakohtia, ja on tarkoituksenmukaista, että mahdollisimman moni pääsisi jonoista hoitoon ja pääsisi hyödyntämään myöskin niitä yksityisiä palveluita.

Arvoisa puhemies! Siitä pääsenkin seuraavaan aiheeseen, nimittäin sote-uudistukseen ja siihen, että itsekin olin siinä valiokunnassa, joka tätä mietintöä teki viime kaudella. Teimme kymmeniä muutosehdotuksia, joista mikään ei mennyt läpi. Yksi niistä oli se, että olisimme halunneet saada kustannusten vertailtavuuden selkeästi kirjatuksi mietintöön, eli mitä milläkin tavalla tuotettu palvelu maksaa, mutta vasemmistopuolueet keskustan tuella eivät halunneet näitä kirjatuiksi, eivät halunneet edes saada selville, paljonko kustannuksia

on missäkin tuotantotavassa. [Ben Zyskowicz: Niillä ei ole merkitystä heille! — Puhemies koputtaa] Eli tarkoituksena oli se, että jatkossakin [Puhemies koputtaa] vain julkinen palveluntuottaja saisi tuottaa näitä palveluja, mutta muut saavat jäädä, eli pidetään ihmiset jonoissa toisin sanoen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

13.29 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumistuen leikkauksia perustellaan usein julkisessa keskustelussa sillä, että asumistuki nostaisi merkittävästi vuokratasoa. Tämä väite on kuitenkin osoitettu tutkimuksissa vääräksi, joten asumistuen leikkauksia ei voi perustella sen avulla. [Ben Zyskowicz: Ei ole osoitettu!] Hallitus sanoo tekevänsä useita toimia työllisyyden parantamisen takia. Asumistuen leikkaamisessa tämäkään väite ei päde, sillä jopa valtiovarainministerin SISU-mallissa vaikutukset työllisyyteen ovat vähäisiä. Tämä esitys on siis silkkaa leikkaamista. Vaikutukset ihmisiin ja perheisiin tulevat olemaan kohtuuttoman suuria, ja moni pienituloinen tulee kokonaan tippumaan asumistuelta. Esimerkiksi yksinhuoltajista 15 prosenttia ei esityksen voimaantulon jälkeen saa ollenkaan asumistukea, ja suurimmillaan leikkaus voi olla jopa 277 euroa kuukaudessa. Hyvä hallitus, miksi te pienennätte jopa sadoilla euroilla tukea, [Puhemies koputtaa] jolle ei voida edes laskea työllisyysvaikutuksia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

13.30 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siellä salin vasemmalla laidalla hyvinkin terävästi ollaan verottamassa, ikään kuin sitä rahaa tulisi lisää tähän maahan pelkästään verottamalla. Ei tule. Kuten edustaja Zyskowicz mainitsi, niin kaikki palvelut kustannetaan työnteolla ja yrittäjyydellä.

Haluan vain lisätä sen, että tulovirtaa tuovat myös valtionyhtiöiden tuotot. En malta olla muistuttamatta siitä, että Marinin hallituksen Uniper-fiasko toi Suomelle 5,8 miljardin hintalapun: 1 700 euroa per kotitalous. [Krista Kiuru: Me puhutaan sote-asioista!] Siinä menee jo pienituloisiltakin. 5,8 miljardin joululahjaraha hyvinvointialueille olisi ollut tervetullut, mutta tämä raha on kylvetty ulkomaille, ja se on kylvetty pysyvästi. [Vasemmalta: Kuka sen Uniper-kaupan tekikään?]

Nyt on vain mentävä pienemmällä liekillä, ja tästä huolimatta hyvinvointialueet rakentavat ainakin Kainuussa myös seiniä sinne, missä niitä tarvitaan. [Li Andersson: Milloin Uniper-kauppa tehtiin? Kannattaisko perehtyä?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

13.31 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuossa todettiin, että sieltä vasemmalta halutaan nyt ihmisiä verottaa, niin käydäänpäs tämä läpi, että mitäs tämä hallitus haluaa verottaa. Kun aloitettiin syksy, niin ensimmäisenä hallitus toi tänne saliin kiinteistöverojen pakkonoston. Tämä salli nosti kuntien puolesta kiinteistöveroa.

Jatkossa te olette tuomassa tänne esityksiä, joilla nostetaan lääkkeiden verotusta. Sitten vielä valtiovarainministeriö on sitä mieltä, että eiköhän sitä ruuankin verotusta parane nostaa, koska näemmä pienituloisilla on liian hyvä tilanne, niin että ruokalaskua voi sitten näiden leikkaustenkin jälkeen vielä korottaa.

Kun katsotaan sitten niitä veronkevennyksiä, niin niistä kyllä hyötyy tämä ylin tulodesiili. Eli se siitä hallituksen politiikasta. Sen sijaan sosiaalidemokraatit ovat esittäneet täällä pieni- ja keskituloisille palkansaajille ja eläkkeensaajille pienempää verotusta kuin hallitus, siis matalampaa verotusta. Kyllä tämä hallituksen politiikka välillä kuulostaa tällaiselta suomalaisten arjen kustannusten himoverottamiselta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

13.32 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kylmä ja keskittävä on hallituksen sote-linja: 1 400 miljoonaa euroa leikkauksia sote-järjestelmästä. Mutta kylmä ja keskittävä tuntuu olevan myös perussuomalaisten sote-linja, kuten edustaja Simulan puheenvuoro osoitti. Seinät eivät todellakaan hoida, mutta toimivat lähi- ja peruspalvelut ovat käytännössä ainoa kestävä tapa hillitä kustannusten nousua tulevaisuudessa. On uskomatonta, että perussuomalaiset, edustaja Simula, väittää, että kun keskusta puolustaa ihmisten lähi- ja peruspalveluita, niin se on terveyskeskuspopulismia. Se on, edustaja Simula, myös ainoa tapa saada kustannusten kasvua hillittyä tulevaisuudessa. Se on paitsi inhimillinen linja, se on myös taloudellisesti kestävä linja. Kun ajatellaan, että hyvinvointialueiden rahoitus jo nykyisellään kattaa yli neljänneksen valtion budjetista, niin jos me nyt ajamme siellä alueilla lähipalvelut alas eli toteutamme tätä perussuomalaisten ja hallituksen sote-linjaa, niin se tulee, kuulkaa, hyvät kollegat, vielä todella kalliiksi tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

13.33 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset puolustamme palveluita, emme seiniä, ja se erottaa meidät keskustasta. Lähipalveluita on tarjottava siellä, missä niitä tarvitaan. Kaikki eivät aina tarvitse lähipalveluita. Osa palveluista voidaan hyvinkin antaa etänä. Etäpalvelut eivät tietenkään voi korvata eivätkä koskaan tule korvaamaan kaikkea, mutta niitä olisi pitänyt tarjota ja kehittää jo aikoja sitten. Pelkäsivätkö aiemmin lääkärit oman työnsä puolesta, vai pelkäsivätkö poliitikot kansalaisten muutosvastarintaa? Tämä keskustan terveysasemapopulismi on nimenomaan populismia, koska te haluatte, että jokaisessa kunnassa on terveysasema riippumatta siitä, ovatko palvelut toteutettavissa paremmin etäpalveluin, koti- ja liikkuvin palveluin ja lähikunnasta löytyvällä terveysasemalla. Siksi se on populismia. Autioitunut tönö ilman kunnollisia palveluita ei ole mikään terveysasema.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

13.34 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Simula, onko tämä todella se viesti, jonka te haluatte lähettää vaikkapa Säkylään, Kokemäelle, Nakkilaan, Eurajoelle tai Karviaan?

Edustaja Lindén täällä jo aiemmin viittasi esimerkiksi Säkylän terveyskeskukseen, joka on ollut erittäin toimiva terveyskeskus ja palkittu myös kansainvälisissä vertailuissa, ja se on nyt esimerkki sellaisesta maaseutumaisen kunnan terveysasemasta, jonka asema on nyt tässä tilanteessa erittäin uhattuna.

Haluan korostaa, että tämä lähipalveluiden puolustaminen vaatii nyt yhteispeliä. Se vaatii viisasta politiikkaa hallitukselta ja eduskunnalta. Se vaatii sen, että me täällä yhdessä esimerkiksi avaamme alijäämien kattamissäännön ja annamme alueille nyt riittävästi aikaa kestävällä tavalla uudistaa palveluja. Mutta sitten se edellyttää kyllä viisasta politiikkaa myös siellä hyvinvointialueilla niin, että me yhdessä pystyisimme puolustamaan niitä lähipalveluita.

Keskusta tulee tästä eteenpäinkin puolustamaan toimivia perus- ja lähipalveluita kautta Suomen, ja toivomme aidosti todella, että saamme tähän muut puolueet mukaan. [Ben Zyskowicz: Kenenköhän uudistuksen seurauksena ne lähipalvelut ovat nyt uhattuina?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Krista Kiuru.

13.36 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on minun mielestäni tosi ikävää, että täällä kun puolustetaan palveluita, sitäkin nimitetään populismiksi. Suurin populistiporukka istuu tämän salin oikealla laidalla. Tiedättekö, mikä erottaa meitä ja teitä? Se on se, että sosiaalidemokraatteja ei löydy tuosta hallituspohjasta siksi, että me jo ennen vaaleja kerroimme rehellisesti ihmisille, että me emme tule leikkaamaan sosiaaliturvasta emmekä me tule leikkaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Tämä jäi monelta sanomatta, kuten perussuomalaisilta, ja nyt te istutte tuolla hallituksessa ja puolustatte 1,4 miljardin leikkausta sosiaali- ja terveyspalveluista. Te puolustatte tuolla aitiossa sosiaaliturvaleikkauksia 1,5 miljardin toimesta. Eikö mistään muualta suomalaisessa yhteiskunnassa voi leikata kuin kaikkein heikompiosaisilta, köyhimmiltä ihmisiltä? Ja samaan aikaan te teette erittäin kovaa politiikkaa, jossa maamme suurituloiset selkeästi hyötyvät näistä ratkaisuista. Minusta tämä on häpeällistä, [Puhemies koputtaa] tämä on hävytöntä, ja te täällä muita syytätte populisteiksi. [Puhemies koputtaa] Kyllä kannattaisi nyt katsoa omaan peiliin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

13.37 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan näistä peilipuheista ajatellen: SDP:llä on kuulemma hyvä ja parempi vaihtoehto. Kun he ovat tehneet laskelmia, mitenkä nämä asiat hoidetaan niin kuin homma kotiin, niin ihan varmasti nyt yleisöä, niin kuin myös muun puolueisiakin, kiinnostaa tietää ne laskelmat ja vaikutusarviot, minkälaiset ne olivat, koska ne on kuulemma tehty. Kun jostain syystä en ole löytänyt niitä vaikutusarvioita, niin ihan mielenkiinnosta haluaisin, että kertoisitte, mistä ne vaikutusarviot löytyvät, koska ne on tehty ja koska se on oikeasti iso asia, niin että voidaan sitten katsoa, mitenkä mennään eteenpäin.

Hämmentävää on ollut myös tuo keskustan populismi. Silloin kun tehtiin sote-uudistusta, olin siellä valiokunnassa itsekin, ja perussuomalaiset esittivät siellä lähipalvelutakuuta, takuuta lähipalveluille, niin keskusta äänesti sitä vastaan, eli keskusta ei halunnut lähipalveluita. Se on aika järkyttävää. [Välihuutoja] Sitä paitsi hyvinvointialueethan päättävät itse asioistaan, ja keskusta on hyvin monella hyvinvointialueella johdossa. Mutta sehän oli aika erikoista, mitä tässä äsken myös kuulin, että keskustan virheetkään eivät ole keskustan virheitä — aika koomista.

Mutta ihan haluaisin nostaa vielä esille tämän nuorten ja lasten asian, mikä nousi tässä äsken esille, [Puhemies koputtaa] mikä on todella tärkeätä. Alan toimijat ovatkin toden-

neet, että hallitusohjelmassa on hyödynnetty ansiokkaasti nuorten hyvinvointiohjelman ratkaisuja. [Puhemies koputtaa] Opiskeluhuollossa halutaan varmistaa palveluiden saatavuus ja jatkuvuus. Nuorten mielenterveyspalveluissa parannetaan paitsi perustason mielenterveyshoitoa [Puhemies: Aika!] myös ennaltaehkäisyä ja matalan kynnyksen tukea, kuten walk-in- ja chat-palveluita.

Mutta olisi mielenkiintoista saada ne SDP:n laskelmat. — Kiitos. [Veronika Honkasalo: Ette osaa kerta kaikkiaan puolustaa hallituksen politiikkaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti.

13.38 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Edustaja Lindtman tuossa aikaisemmin sanoi, että hallituksen budjetin sisältö ei ole selvä, mutta siellähän se budjetissa seisoo — siihen kannattaa tutustua — toisin kuin SDP:n vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutukset, joita te ette ole vieläkään meille kertoneet. Ehkäpä olisi hyvä meidän kuulla ne, niin osattaisiin arvioida, mikä malli sitten on parempi ja mikä ei.

Mitä tulee sote-uudistukseen, niin ketkä sen uudistuksen tekivät, ketkä viittasivat kintaalla kaikille kokoomuksen uudistusehdotuksille ja korjausehdotuksille, ketkä äänestivät kaikki ne korjausehdotukset kumoon, [Krista Kiurun välihuuto] ketkä jättivät välittämättä kaikista varoituksista, mitä annettiin? Ei tämä nyt oikein tunnu kauhean rehelliseltä, kun itse ajetaan sote täydelliseen kriisiin — on hoitajamitoituskriisit ja kaikki mahdolliset — ja siihen vielä kaikki muut kuolleen miehen kytkimet, mitä nyt on pikkuhiljaa laukeamassa, velka tältä vuodelta 14,4 miljardia euroa. Nyt me siivotaan sitä, minkä te sotkitte. Ei ollut tunkua siivousporukkaan. [Krista Kiuru: Kyllä oli niin asiantuntematon puhe, ettei mitään tuntumaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

13.40 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin mitä tulee tähän sote-rahoitukseen, niin täällä taas unohtuu se, että useat kunnat korottivat kunnallisveroa joka ikinen syksy johtuen soten kasvavista kustannuksista. Eli te, jotka täällä nyt rakastatte sitä vanhaa sote-maailmaa, olisitte halunneet pitää tämän mallin voimassa — siis että ihmisten verotus nousee joka ikinen vuosi — tämä on syytä muistaa.

Mitä tulee tähän sosiaaliturvaan, niin on näin, että meidän pitää lisätä työssäkäynnin kannustimia. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Perustuslakikin lähtee siitä, että sosiaaliturvaa pitää voida sovittaa ja sitä pitää sovittaa kulloinkin vallitseviin taloudellisiin voimavaroihin. Tämä on totta. Mutta se, miten hallitus nyt tätä lähestyy: etenkin leikkaa, kohdistaa liikaa leikkauksia lapsiperheisiin ja jättää uudistukset tekemättä, vaikka samalla tavalla kuin sote-uudistus meillä on edelleenkin tekemättä sosiaaliturvauudistus, jota on Suomessa 20 vuotta odotettu. Olisin toivonut, että hallitus olisi lähtenyt ensin uudistamaan meidän sosiaaliturvajärjestelmämallia ja sen jälkeen vasta tehnyt sitten tarvittavia säästöjä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä pyydettyjä puheenvuoroja napilla painettuina edustajilta Hamari, Siponen, Furuholm, Nikkanen ja Andersson, ja sen jälkeen on syytä ottaa ministereiden puheenvuorot, jotta tämä tähän tarkoitukseen varattu aikaslotti riittää. — Edustaja Hamari.

13.41 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat ministerit! Vain palveluita parantamalla emme voi parantaa lasten ja nuorten mielenterveyttä, sitä ei näin hoideta, vaan nimenomaan pitäisi sinne ennaltaehkäisyyn panostaa enemmän. Jos perheet ajetaan todella ahtaalle, niin mikään terapia ei valitettavasti tule riittämään siihen.

Täällä puhutaan paljon lapsista, aiheestakin, koska he eivät voi omalle tilanteelle mitään, mutta näiden säästöjen seurauksena esimerkiksi yksin asuvat pienituloiset tulevat kärsimään ja kyllä eläkeläisiltäkin asumistukea leikataan. Osana etuuksien indeksijäädytyksiä myös eläkkeensaajan asumistuen taso heikkenee, ja se on iso asia monelle.

Isoin asia tässä keskustelussa on kuitenkin mielestäni se, että leikkaukset osuvat kipeimmin kahteen alimpaan tulodesiiliin, ja tämä on arvovalinta. Lisäksi lainvalmistelu on ollut luokatonta eikä asiantuntijoiden lausuntoja ole kuultu tai ainakaan niitä ei ole otettu huomioon. Työllisyysvaikutuksissakin on ongelmia, koska on saatettu laskea eri toimien vaikutus samaan henkilöön.

Mitä voimme tehdä? WHO ja kansainvälinen sairaanhoitajaliitto ovat todenneet, että laajavastuisten tehtävänkuvien käyttöönotto [Puhemies koputtaa] ja uudet ja innovatiiviset menetelmät auttaisivat [Puhemies koputtaa] terveyspalveluiden takaamisessa kaikille. Haluaisinkin kysyä, mitä teette, ja miten vauhditatte [Puhemies koputtaa] laajavastuisten hoitotyön koulutuksen ja tehtävien syntymistä maahamme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

13.43 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aiemmin nostettiin Vieremän kunta hyvänä esimerkkinä terveydestä ja mielenterveydestä, ja kyllä, me keskustalaiset haluamme myöskin jatkossa puolustaa, että myöskin Vieremällä terveysasema säilyy. Perussuomalaisten linjaa olemme pitkään kyselleet, mikä se on, ja nyt se täällä selvisi: terveysasemien puolustaminen on terveysasemapopulismia. Mutta me jatkamme mielellämme tällä linjalla ja toivomme, että tekin voisitte vielä harkita näitten lähipalveluitten puolustamista.

Edustaja Reijoselle vielä näistä luvuista: hallitusohjelman sivulla 220, liitteet, on 1,4 miljardia sosiaali- ja terveyspalveluitten säästöt. Kiistättekö tämän luvun?

Ja vielä haluan kysyä ministereiltä tähän aikuiskoulutustukeen liittyen. Moni lähihoitaja ja moni sairaanhoitaja on kouluttautunut tämän aikuiskoulutustuen avulla. Mikä merkitys tämän aikuiskoulutustuen lakkautuksella on tähän huutavaan pulaan työntekijöistä [Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveysalalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

13.44 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luimme täällä salissa asumistuen yhteydessä kertomuksia ihmisten arjesta, siitä todellisuudesta, johon nämä hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset osuvat. Mieleeni jäi erään osatyökykyisen yksinhuoltajaäidin kertomus siitä, miten niin moni näistä leikkauksista osuu juuri heidän perheeseensä vaikuttaen heidän toimeentuloonsa dramaattisesti, ja tämän lisäksi te viette häneltä kannusteet hankkia lisätuloja osa-aikatyöllä. Hyvät ministerit! Tämä samainen äiti toivotti meille päättäjille myös viisautta. Kysynkin, minkälaisen viestin tai viisaan neuvon

te lähetätte hänelle tähän toivottomaan tilanteeseen, johon hän on ajautumassa. Kysyn tätä, koska itseltäni sellaista viisautta ei löydy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

13.45 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on ollut varsin vilkasta, ja aika paljon muistiinpanoja tähän omallekin paperille on tullut, mutta puhutaan edelleen hetki sosiaaliturvasta. Nimittäin kyllä näinä aikoina meidän kaikkien olisi hyvä muistaa se, että vahva sosiaaliturva on myös panostus turvallisuuteen ja ihmisten turvallisuudentunteeseen, ja mitä enemmän me sitä horjutetaan ajamalla ihmisiä näköalattomuuteen ja huono-osaisuuteen, me annetaan mahdollisuuksia ulkoisille toimijoille vaikuttaa meidän sisäiseen turvaan ja rauhaan. Sen vuoksi todellakin vetoan, hallitus, vaikka nyt näyttää, että olette nämä ajamassa läpi, te vielä seuraatte tilannetta tarkkaan ja teette tarvittavia korjaustoimenpiteitä. Nimittäin turvan leikkaamista perustelette edelleen työllisyysvaikutuksilla — varmasti näin onkin, työ on parasta sosiaaliturvaa, siitä olemme varmasti kaikki samaa mieltä — mutta kuitenkin näitä keinoja suoraan leikkaatte samalla, kun leikkaatte terveydenhuollosta [Puhemies koputtaa] ja koulutuksesta, jotka ovat tutkitusti [Puhemies koputtaa] ne kaikista suurimmat työllistymisen esteet. [Puhemies koputtaa] Kysynkin nyt ministeri Laasoselta: voisitteko antaa jotain konkreettista siitä, miten te tuette [Puhemies koputtaa] näitä ihmisiä sen terveyden osalta ja [Puhemies: Aika!] sen osaamisen osalta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

13.46 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko todeta tähän keskustelun päätteeksi, että mikäli lähipalveluiden puolustaminen on terveyskeskuspopulismia, niin tässä on kyllä sitten toinen puolue, joka ilmoittautuu mukaan tähän jengiin.

Sellainen ero tässä selvästi on ainakin meidän ja perussuomalaisten ajattelun välillä, että nähdäänkö etäpalvelut ja digipalvelut lisänä vai nähdäänkö se jonain, millä korvataan meidän olemassa olevat lähipalvelut. [Välihuutoja keskustasta] Meidän mielestämme ehdottomasti ei korvaavana vaan nimenomaan lisänä, jolloin me pystytään parantamaan palveluita.

Ja henkilökohtaisesti on pakko todeta, että jos jokin on populismia, niin minun mielestäni tämä hokema siitä, että me puolustamme palveluita, ei seiniä. Missä ne palvelut sitten järjestetään, jos niitä seiniä ei ole? Onko meidän lääkärin vastaanotto jossain toriteltassa tai ruokakaupan eteisessä vai missä? Totta kai me tarvitaan myöskin seiniä, jotta me pystytään huolehtimaan siitä, että meillä on riittävän kattava lähipalveluverkosto koko maassa ja että myöskin tämän sote-uudistuksen alkuperäinen tavoite siitä, että peruspalveluiden saatavuus paranee, toteutuu. Siellä sen hoitoonpääsyn pitää nopeutua ja parantua, [Petri Honkonen: Juuri näin!] ja se edellyttää totta kai myöskin sitä, että on riittävästi niitä palveluita ja myöskin niitä seiniä. [Petri Honkosen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mennään ministereiden puheenvuoroihin. — Ministeri Juuso, viisi minuuttia.

13.48 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty vilkasta ja kiihkeää keskustelua sosiaali- ja terveyspalveluista, ja se on ymmärrettävää, koska ne ovat kaikkien käyttämiä, kaikkien tarvitsemia palveluita, siten myöskin lähellä kaikkia ja myöskin suuri osa meidän julkisen talouden kustannuksista.

Mitä tulee sote-uudistukseen, niin muistuttelen hieman siitä, mitä sote-uudistuksella haettiin: haettiin yhdenvertaisia palveluja koko Suomessa, haettiin myöskin kustannuskehityksen hillintää. Uusi haaste tämän viime kaudella päätetyn sote-uudistuksen lisäksi on viime vuosina kiihtynyt hoitohenkilöstön puute ja vuokratyövoiman voimakas lisääntyminen. Tällä hetkellä hyvinvointialueiden tilanne on osittain vakaa, osittain huolestuttava. Tilanne vaihtelee hyvinvointialuekohtaisesti erittäin paljon. On alueita, joilla on tehty palvelujärjestelmän uudistamista jo ennen sote-uudistusta, ja on niitä alueita, joilla työ aloitettiin vasta tänä vuonna.

Mitä tulee hyvinvointialueiden rahoituksiin, niin muistutan vielä, että siitä 1,4 miljardista, mistä nyt puhumme, niistä tavoitelluista sopeutuksista, melkein 900 miljoonaa oli tehty jo viime keväänä ennen hallitusneuvotteluita. Tämä oli se, mistä lähdettiin, ja siihen lisättiin se 500 miljoonaa, ja tavoite on, että sillä summalla, 1,4 miljardilla, me jarrutamme kustannusten kehitystä tämän hallituskauden loppuun mennessä. Eli lisää rahaa hyvinvointialueille on tulossa, kuten te kaikki tiedätte, johtuen siitä, että palveluntarve kasvaa, väestö ikääntyy, palkat nousevat ynnä muuta, ynnä muuta. Kustannuskehitys on nouseva, ja se asettaa meidän taloudelle kovia haasteita.

Meidän täytyy varmistaa lakisääteiset palvelut. Ihmisten on saatava hoitoa 14 vuorokauden sisällä perusterveydenhuollosta ja kuuden kuukauden sisällä erikoissairaanhoidosta. Tällä hetkellä hoitotakuu, 14 vuorokautta, toteutuu jo aika hyvin, ei ihan sataprosenttisesti joka paikassa, mutta todella hyvin: 80—90 prosenttia hyvinvointialueista on antanut tiedon, että heillä hoitotakuu toteutuu sen 14 vuorokauden sisällä. Erikoissairaanhoidossa jonojen pituudet vaihtelevat. Olen huolestunut siitä, että esimerkiksi lonkkaleikkauksiin odotellaan joillakin hyvinvointialueilla jopa kaksi vuotta. Tämä on kestämätöntä, tälle on jotakin tehtävä.

Vuokratyövoimasta tuli kyselyjä. Kuten tiedätte, sosiaali- ja terveysministeriössä on työryhmä, joka tätä ongelmaa nyt palastelee ja yrittää hakea siihen ratkaisuja. Odotan siitä raporttia tämän vuoden loppuun mennessä — heillä on silloin deadline — ja katsotaan, mihin päästään. Vuokratyövoima ei ole ongelma vain Suomessa, se on ongelma kaikissa Pohjoismaissa.

Hoitajapulan ratkaiseminen on olennainen osa tämän hallituksen työtä, koska siihen liittyy myöskin se, mitä palveluja, mitä palveluverkkoja, mitä seiniä meillä pystyy olemaan. Se, että meillä on terveyskeskus joka kunnassa, on ihan hyvä tavoite, mutta mitäs jos siellä ei ole työntekijöitä, jos ei ole hoitajia? Hyvinvointialuekohtaisesti tarvitsee katsoa, miten me järkevästi toteutamme ihmisten hoitoonpääsyn, ja silloin puhumme myöskin muista palvelutuotantotavoista. Etäpalvelut, digipalvelut, kotiin tuotavat liikkuvat palvelut, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuuliko Andersson!] kaikki keinot tulee käyttää, jotta ihmiset pääsevät hoitoon. Ja se, että erikoissairaanhoidon kuuden kuukauden hoitotakuu pystytään ylläpitämään, on toinen suuri haaste. [Li Andersson: Käytätte rahaa vain yksityisiin palveluihin, ei julkisiin!]

Mitä tulee monituottajuuteen, niin itse olen sitä mieltä, että se on ainoa tie taata hoitoonpääsy: käyttää myöskin yksityistä terveydenhuoltoa. Siitä ei varmaan tässä tilanteessa ja

Suomessa päästä enää mihinkään, liittyen myöskin tähän hoitajapulaan ja siihen, että yhä enemmän hoitajat ohjautuvat sinne yksityiselle sektorille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia.

13.53 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. — Sain palautetta heti alussa, että puhun paljon taloudesta. Jokainen, joka välittää suomalaisten palveluista ja turvaverkoista, on kiinnostunut siitä, miten palvelut ja turvaverkot rahoitetaan, kuka ne maksaa ja mistä se raha tulee. Se tulee työstä ja yrittäjyydestä, siitä, että yhä useampi suomalainen työikäinen ja työkykyinen on työelämässä. Se on myös kaikkein kestävin tapa vähentää lapsiperheköyhyyttä. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä on hallituksen linja: lisätä työntekoa ja sitä kautta vahvistaa julkista taloutta, mikä on edellytys sille, että meillä on hyvinvointiyhteiskunta huomennakin. [Välihuutoja]

Täällä kysyttiin, muuttavatko ensi vuonna voimaan astuvat sosiaaliturvan muutokset suomalaisen sosiaalipolitiikan suuntaa: Kyllä muuttavat. Hallituksen tavoitteena on pohjoismainen, työhön kannustava sosiaaliturva, ja yksistään jo ensi vuonna voimaan astuvien budjettimuutosten, jotka koskevat verotusta ja sosiaaliturvaa, yhteisvaikutus on tieteelliseen tutkimukseen perustuvien valtiovarainministeriön laskelmien mukaan jopa 65 000 uutta työllistä. Tätä ei varmaan tässä salissa kukaan voi kyseenalaistaa, kun se on tehty valtiovarainministeriön parhaalla virkavastuullisella arviolla, perustuen tieteelliseen tutkimukseen. [Välihuutoja — Krista Kiuru: Kyllä sitä on kyseenalaistettu vaikka kuinka paljon!] Jopa 65 000 uutta työllistä on paljon työtä ja toimeentuloa, monessa perheessä. [Li Andersson: Satatuhatta toimeentulotuen piiriin!]

Täällä on myöskin viitattu ja edelleen välihuudoissa viitataan muun muassa THL:n laskelmiin ja arvioihin, ja näissä THL:n vaikutusarvioissa toisaalta THL myös huomauttaa, että sen tekemissä arvioissa ei ole otettu huomioon hallituksen toimien työllisyysvaikutuksia. Tämä olisi kohtuullista huomioida myös näissä salissa käytävissä puheenvuoroissa, jotta kokonaisvaikutuksista piirtyisi tosiasiallinen kuva. [Välihuutoja]

Pidän erittäin tärkeänä, että budjetin vaikutuksia arvioidaan ja että budjetin vaikutuksia myöskin seurataan, ja kun eduskunnassa on vakiintunut prosessi, että puolueet voivat myös tuottaa saliin arvioitavaksi erilaisia vaihtoehtoja, ja näin puolueet ovat tänäkin vuonna toimineet, niin toiveeni on, että kun hallitus on julkaissut oman esityksensä vaikutusarviot, voisiko SDP vihdoin jouluviikolla julkaista omansa. Haluan tuoda tietoon, että olemme pyytäneet näitä arvioita eduskunnan tietopalvelulta laskelmista, jotka on teetetty, sisältäen työllisyysarviot, ja näitä arvioita ei luovuteta ennen kuin sitten siinä vaiheessa, kun SDP itse niihin viittaa. Toivoisin, että näin voitaisiin tehdä. [Välihuutoja] Syy, miksi nostin tämän ja toin tämän vielä kerran esiin, on se, että budjettiprosessin yksi vaihe on se, että voidaan arvioida erilaisten budjettivaihtoehtojen välillä ja nyt se ei ole ollut käytännössä aivan mahdollista, kun kokonaisvaikutukset on arvioitu vain hallituksen budjettiesityksessä. Parin oppositiopuolueen vaihtoehtobudjetit kattoivat nämä vaikutusarviot, ja siitä heille kiitos. [Krista Kiuru: Olisiko hyvä nyt vastata kysymyksiin?]

Sitten vielä muutama vastaus kysymyksiin, joita nousi esiin:

Erityisesti viitattiin useammassakin puheenvuorossa Kela-korvauksiin: Se on yksi tapa purkaa hoitojonoja ja sitä kuormaa ja ruuhkaa ja vaikeaa tilannetta, mikä tällä hetkellä vallitsee aloittaneilla hyvinvointialueilla. Se ei ole kokonaisratkaisu, joka ratkaisisi kaikki ongelmat, mutta viime kaudella tehtyjen Kela-korvausleikkausten jälkeen katsoimme, että

suunnan täytyy olla ylöspäin, niin että yhä useampi saa hoitoa ja mahdollisuuden saada apua ongelmiinsa. Se on myös keino vähentää ruuhkaa ja painetta julkisella puolella, niin että niillä ihmisillä, jotka tarvitsevat julkisen terveydenhuollon apua, jonot olisivat vähäisemmät. [Vasemmalta: Miksi Lääkäriliitto ei tue tätä esitystä?] Kun taas viitattiin, että se on erikoissairaanhoitoa, niin mitä se silloin, edustaja Krista Kiuru, on? Se on muun muassa gynekologipalveluja, hammaslääkäripalveluja ja terapeuttipalveluja — apua ihmisten ongelmiin. [Krista Kiuru: Perustason hoitoonpääsystä on kysymys!]

Lähisuhdeväkivaltaa koskien tuli edustaja Pihla Keto-Huoviselta tärkeä puheenvuoro. Hallitus vahvistaa turvakotien rahoitusta ensi vuoden budjetissa, ja se on tärkeää. Myös lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumista koskeva hallituksen esitys on valmistelussa, ja on tarkoitus saada se valmiiksi ensi vuoden aikana, jotta se saataisiin mahdollisimman nopeasti voimaan.

Sitten keliakiakorvauksesta kysyttiin niin ikään: myös se on hallituksen ohjelmassa, ja valmistelua tehdään niin, että keliakiakorvaus voisi tulla voimaan vuoden 2025 alusta alkaen.

Tässä ehkä pääkohdat esiin nousseista huomioista. [Välihuutoja] Toivotan teille kaikille, kansanedustajakollegat, oikein hyvää joulun aikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia ministereille. — Tässä on minuutti aikaa, joten emme jatka enää tätä keskustelua vaan siirrymme seuraavaan pääluokkaan. Elikkä tässä keskustelu keskeytetään ja asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 13.50.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 18.09.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta 33. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

18.09 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen indeksijäädytykset sysäävät suuren joukon ihmisiä köyhyyteen. SOSTEn arvion mukaan hallituksen toimet kokonaisuudessaan lisäävät ensi vuonna köyhien määrää 68 000 henkilöllä, joista lapsia on lähes 17 000. Hallituksen leikkaukset kohdistuvatkin kohtuuttomasti nuoriin ja lapsiin. Samalla hallitus heikentää esimerkiksi opiskelijoiden tilannetta. Moni opiskelija kamppailee jo nyt jaksamisen, toimeentulon ja mielenterveyden haasteiden kanssa. Opiskelijat ovat Suomessa ainoa ryhmä, jonka oletetaan velkaantuvan selviytyäkseen tavallisista arjen menoista. Opintorahan indeksikorotuksen jäädyttäminen sysää velkataakkaa entisestään opiskelijoille.

Myös asumistuen leikkauksilla on suuret vaikutukset opiskelijoiden arkeen. Muutokset syöksevät opiskelijat entistä suurempaan taloudelliseen ahdinkoon. Taloudellisen tilanteen epävarmuus hidastaa opintoja ja lisää mielenterveysongelmia. Orpon hallitus kasaakin taakkaa erityisesti nuorten niskaan. Se leikkaa myös niiltä nuorilta, jotka kipeästi tar-

vitsevat näköaloja tulevaisuuteen, kuten etsivän nuorisotyön palveluita tarvitsevilta tai kuntoutustukea tarvitsevilta nuorilta. Nuorten kuntoutustuella voidaan vähentää nuorten työkyvyttömyyseläkkeelle joutumista, ja sikälikin leikkaus on nurinkurinen, että se heikentää työllistymistä.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinat kaipaavat uudistamista, mutta se pitää tehdä oikeudenmukaisesti ja reilusti, ei rikkomalla ja repimällä. Vihreät kannattavat työllisyyspolitiikkaa, jossa työttömyys ei merkitse koko talouden romahtamista vaan sitä, että työttömällä on aito mahdollisuus etsiä uutta työtä ja kouluttautua uudelleen. Suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää on syytä yksinkertaistaa ja varmistaa, että kannusteet työllistyä ja ottaa työtä vastaan ovat oikeasuhtaiset.

Hallituksen leikkaukset osuvat niihin, jotka ovat jo ennestään vaikeimmassa asemassa. Lapsikorotuksen poistaminen ajaa entistä suuremman joukon jo valmiiksi heikossa asemassa olevia lapsiperheitä, yksin asuvia ja pienituloisia ahtaalle. Samalla ansioturvan suojaosien poisto heikentää työn vastaanottamisen kannustumia. Noin 120 000 lasta elää Suomessa köyhyydessä. Meidän yhteinen tehtävämme tulisi olla vähentää tätä määrää, ei kasvattaa sitä, kuten hallituksen leikkaukset tekevät. Jos perheen aikuinen tai aikuiset kamppailevat toimeentulovaikeuksien keskellä, heijastuu köyhyys lapsuuteen ja nuoruuteen. Orpon hallitus leikkaa perheiden toimeentulosta ja asumistuesta, vaikka tiedämme, että tuo raha on pois lasten arjen turvasta, ruuasta ja vaatteista. Kaikkein vaikein tilanne on yksin asuvilla alle 35-vuotiailla nuorilla.

Arvoisa puhemies! Suomi on kansainvälisesti vertaillen erittäin väkivaltainen maa naisille. Sukupuolittuneen väkivallan torjuntaan tarvitaan välittömästi lisää resursseja. Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen, joka velvoittaa sen ratifioineita maita toimimaan pitkäjänteisesti ja koordinoidusti naisiin kohdistuvan väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan vähentämiseksi. Nykyisellään Suomi jää kuitenkin kauas Istanbulin sopimuksessa määritellyistä velvoitteista.

Erityisen hälyttävä tilanne on turvakotipaikkojen osalta, joita Suomen väkimäärän perusteella tulisi olla yli kaksinkertainen määrä nykyiseen verrattuna. Alueellinen eriarvoisuus on suurta, ja erityisesti Pohjois-Suomessa ja haja-asutusalueilla matkat lähimpään turvakotiin ovat kohtuuttoman pitkiä. Tästä huolimatta hallitus ei todellisuudessa kasvata turvakotipaikkojen rahoitusta, kun lisätty raha kattaa vain palkkojen ja muiden kustannuserien nousun.

Tyttöjen sukuelinten silpominen on yksi sukupuolistuneen väkivallan muoto. THL:n mukaan Suomessa elää noin 10 000 tyttöä ja naista, jotka ovat läpikäyneet sukuelinten silpomisen. Tämän lisäksi noin 650—3 000 tyttöä on riskissä joutua läpikäymään silpomisen. Tavoitteena tulee olla, että Suomessa asuvia ja oleskelevia tyttöjä ei silvota eikä lähetetä Suomesta ulkomaille silvottavaksi. Tavoitteeseen pääsemiseksi tulee kouluttaa ammattilaiset ottamaan asia puheeksi ja parantaa yhteistyötä kaikkien asian kanssa tekemisissä olevien toimijoiden ja perinnettä harjoittavien yhteisöjen jäsenten kanssa. Kuitenkin hallitus vähentää sukuelinten silpomisen vastaisen työn rahoitusta, mikä on erittäin valitettavaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

18.14 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Jokainen meistä täällä, joka kuuntelee, varmasti haluaa, että Suomi on ja pysyy hyvinvointiyhteiskuntana. Mutta kaikki me myös tie-

dämme, että sosiaali- ja terveysmenot kasvavat jatkuvasti väestön ikääntyessä. Yksinkertaisesti valtion tulot eivät riitä kattamaan nykyisenlaista sosiaaliturvajärjestelmää. Mutta kiitos tälle nykyhallitukselle, joka on uskaltanut ottaa vaikeat uudistukset tehtäväkseen kestävän tasapainon saavuttamiseksi.

Eräs panostus, joka erityisesti lämmittää sydäntäni, on ruoka-aputyön rahoituksen vakinaistaminen. Siihen on esitetty 3 miljoonaa euroa vuosittain. Valtiovarainvaliokunta on kirjannut mietinnössään, että ruoka-avun jakajina on syytä ottaa huomioon erityisesti pienet toimijat sekä kristillisen arvomaailman mukaisesti toimivat järjestöt — tämä on upea kirjaus. Kyseiset järjestöt, suurelta osin vapaaehtoisvoimin, tekevät juuri sitä äärimmäisen tärkeää ruohonjuuritason työtä, jolla autetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Vähintä, mitä me täällä päättäjinä voimme tehdä, on mahdollistaa, että heillä on pysyvä rahoitus ruokien kuljettamiseen, säilyttämiseen ja jakeluun.

Myös kansalaisten, erityisesti lasten ja nuorten, mielenterveyden edistäminen on hallitukselle erittäin tärkeää, ja se näkyy ensi vuoden budjetissa. Lasten ja nuorten neuropsykiatrista kuntoutusta vahvistetaan lisärahoituksella Kelan harkinnanvaraiseen kuntoutukseen, kunnes tämä uusi vammaispalvelulaki on saatu voimaan. Tähän on vuodelle 2024 budjetoitu jopa noin 17 miljoonaa euroa. Myös Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle osoitetaan miljoona euroa opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen. Minulle on myös hyvin tärkeää, että itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon osoitetaan 300 000 euroa, ja mikä hienointa, lasten ja nuorten terapiatakuu on vihdoin työn alla. Todella tärkeitä panostuksia. Suomalaisten mielenterveyttä tuetaan myös välillisesti, esimerkiksi tavoittelemalla liikunnallisten elintapojen edistämistä ja työllisyysasteen nostamista.

Arvoisa puhemies! Kun oppositio toistelee äänekkäästi omia väitteitään hallituksen päätöksistä, he ovat kokonaan unohtaneet, että tämä hallitus nimenomaan uskaltaa ottaa vastuun juuri köyhimmistä ja heikommassa asemassa olevista ryhtymällä toimiin sen eteen, että voisimme tulevaisuudessakin pitää heistä huolta. [Tuomas Kettunen: Te leikkaatte!] Tämä hallitus katsoo nenäänsä pidemmälle ja ryhtyy laittamaan Suomen taloutta kuntoon. Se on oikeaa isänmaallisuutta ja heikommasta huolehtimista.

Kannustamme ihmisiä töihin, mikä on siunaus koko Suomelle ja ihmiselle itselleenkin. Sitä kautta me saamme Suomen nousuun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen poissa. — Edustaja Kallio.

18.18 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Neljä poimintaa hallitusohjelmasta: Säädetään kansallisesta sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta ottaen huomioon pitkät etäisyydet ja kielelliset oikeudet. Hoitoon ja palveluihin pääsyä on nopeutettava ja ihmisten palvelutarpeisiin on pystyttävä vastaamaan kokonaisvaltaisesti. Porvoon ja Raaseporin sairaaloiden yhteyteen perustetaan verkostomaiset osaamiskeskittymät, jotka keskittyvät tukemaan ja kehittämään kielellisten oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollossa. Ja neljäntenä: hallituksen tavoitteena on varmistaa, että hyvinvointialueet onnistuvat tehtävässään ja kykenevät tarjoamaan väestön tarvitsemat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelut.

Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa tai loiventaa kustannusten nousua — riippuen millä puolella salia ollaan — niistä palveluista, joita me tarvitsemme kaikista useimmin ja joiden säilymisen sekä saatavuuden takia hyvinvointialueuudistus tehtiin. Ministerit kertovat, etteivät he leikkaa vaan se on hyvinvointialueiden päätös. Hallitus ulkoistaa tällä ta-

voin ongelmansa hyvinvointialueille, kun se pakottaa ne ikäviin päätöksiin leikkaamalla niiden rahoitusta. Yksityisille toimijoille hallitus siirtää puoli miljardia euroa Kela-korvausten nostolla. Nostonkaan jälkeen ei pienituloisilla ole varaa yksityisiin palveluihin, mutta niitä jo ennestään käyttäneet parempituloiset saavat palvelut entistä edullisemmin, he, joilla suurella todennäköisyydellä on myös työterveyshuolto jo turvana. Harva onneksi tarvitsee elämässään montaa kertaa erikoissairaanhoitoa. Sitä enemmän tarvitsemme läheltä ja helposti saatavia perusterveydenhuollon palveluja. Itä- ja Kaakkois-Suomen harmaan siirtymän alueella niitä tarvitaan erityisen paljon.

Arvoisa puhemies! Etelä-Savossa hallitus leikkaa kirurgintarkasti poistamalla erillisrahoituksen hyvinvointialueelta, rahoituksen, jonka edellinen eduskunta yksimielisesti päätti, jotta kaikki ihmiset läpi maakunnan saisivat sote-palveluita ja jotta meillä säilyy kaksi sairaalaa.

Hallitusohjelman ja sote-välikysymyksen toinen vastaus menojen hillintään leikkausten lisäksi on hyvinvointialueiden yhdistäminen. Keskittäminen ja iso hyvinvointialue ei tälläkään hetkellä varmista parempaa hoitoa tai talouden hallintaa. Nyt alueille pitää antaa hallituksen peräänkuuluttama työrauha eikä pidä ristiriitaisesti uhkailla alueiden yhdistämisillä.

Politiikassa tulee aina olla kyse ihmisistä. Politiikassa tulisi aina olla kyse siitä, että ihmiset saavat jotain parempaa. Nyt suunta on päinvastainen. Hallituksen tavoitteleman hyvinvointivaltion talouden pelastamisen hintana uhkaa ikävä kyllä olla kansalaisten kasvava pahoinvointi ja sitä myötä sote-menojen kasvun kiihtyminen.

Arvoisa puhemies! Keskussairaalatasoisen yksikön ja ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylläpitämiseen Kemin ja Savonlinnan sairaaloissa on selkeät perusteet. Nämä perusteet on myös kytkettävissä täysin aukottomasti alussa siteerattuihin hallitusohjelman kohtiin: pitkät etäisyydet, hoitoonpääsyn nopeus, kokonaisvaltainen palvelutarpeisiin vastaaminen sekä palveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden vahvistaminen. Kaikki nämä toteutuvat vain ja ainoastaan, mikäli hallitus noudattaa eduskunnan aiemmin tekemää päätöstä.

Ympärivuorokautisesti päivystävien sairaaloiden sijainnilla ja määrällä on vaikutuksia erikoissairaanhoidon ja hyvinvointialueiden lisäksi koko yhteiskunnan toimintaan ja talouteen. Kyse on myös yhteiskunnan valmius- ja varautumistasosta. Erityisesti valmius ja varautuminen koskettavat itäisen Suomen maakuntia, maakuntia, joihin Venäjän toimien vaikutus on kohdentunut ja tulee kohdentumaan erityisen voimakkaana.

Arvoisa puhemies! On selvää, että hallitusohjelmaneuvotteluissa jokainen hallituspuolue on ajanut tiukasti itselleen tärkeitä asioita ohjelmalla toteutettavaksi. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat kirjaukset Porvoon ja Raaseporin sairaaloista sekä kielellisten oikeuksien toteutumisesta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Vuoden 2024 talousarvioesityksen täydentämisessä olikin miljoonan euron kohdentaminen Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden ruotsinkielisten palveluiden määräaikaiselle kehittämishankkeelle. Minulla ei ole tarvetta kyseenalaistaa tämän hankkeen tärkeyttä tai tarpeellisuutta. Sen sijaan on mitä suurimmassa määrin ihmeteltävä sitä, miksi hallitus haluaa vaarantaa Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden toimintakyvyn. Eivätkö vastaavat hallitusohjelman kirjaukset palvelujen kokonaisvaltaisesta ja yhdenvertaisesta saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyvinvointialueiden tehtävissä onnistumisesta kosketa eteläsavolaisia ja lappilaisia yhtä lailla kuin uusmaalaisia? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

18.23 **Karoliina Partanen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Joulu on monelle suomalaiselle rakkauden ja rauhan juhla. Monelle joulu on myös valitettavasti tuskan, riidan ja väkivallan värittämää aikaa, jolloin turvaa joutuu hakemaan muualta kuin omasta kodistaan, esimerkiksi turvakodista. Tämä johtuu siitä, että Suomi on edelleen Euroopan unionin toiseksi turvattomin maa naisille. Myös lapset kokevat Suomessa omassa kodissaan edelleen turvattomuutta ja väkivaltaa. Suomessa naisista yli puolet on kokenut fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai uhkailua. Puolet suomalaisnaisista, joka toinen nainen, on kokenut parisuhteessa henkistä väkivaltaa. Lisäksi naisista noin 30 prosenttia on kokenut vainoa elämänsä aikana.

Arvoisa rouva puhemies! Avustin ennen asianajajana paljon rikoksen uhreja, erityisesti naisia ja lapsia, jotka olivat kokeneet omassa kodissaan turvattomuutta ja väkivallan eri muotoja. Olen vienyt itsekin naisia turvakotiin ja nähnyt, miten suuri merkitys turvakodeilla on uuden elämän ja arjen rakentamisessa. Moni ei pysty irtaantumaan väkivaltaisesta suhteesta ilman turvakodissa olemista ja sieltä saatavaa tukea. Turvakodit ovat pelastaneet monen suomalaisnaisen ja -lapsen elämän.

Näin joulun alla turvakodit valmistautuvat yhteen vuoden kiireisimmästä ajoista. Suomalaisissa kodeissa tapahtuvan väkivallan takia on tärkeää, että me haluamme määrätietoisesti lisätä turvakotien rahoitusta ja turvakotien kykyä vastaanottaa lisää apua tarvitsevia. Haluankin kiittää Orpon hallitusta siitä, että ensi vuonna turvakotitoiminnan rahoitukseen ehdotetaan 26,6 miljoonaa euroa, jossa on lisäyksenä huomioitu kustannustason nousun johdosta 2 miljoonaa euroa.

Haluan myös osoittaa kiitokseni edellisille hallituksille siitä, että Sipilän kaudelta lähtien turvakotitoimintaa on kasvatettu merkittävästi ja myös turvakotien paikkamäärää on pystytty nostamaan nykyiseen 230 perhepaikkaan ja 89 turvakotiin. Meidän pitää kuitenkin edelleen jatkaa määrätietoisesti toimintaa paikkojen lisäämiseksi, sillä THL:n selvityksen mukaan tarvetta olisi jopa 367 perhepaikalle nykyisen 230:n sijaan.

Kiitos siis tämän talousarvioesityksen ja sen sisältämän lisäyksen nykyinen verkosto voidaan ylläpitää ja sitä voidaan kehittää.

Arvoisa rouva puhemies! Keskeisin ongelma turvakoteihin liittyen on se, että meillä ei ole Suomessa vielä riittävästi helposti saavutettavia turvakoteja. Jos lähimpään turvakotiin on matkaa yli kaksi tuntia, sitä on vaikea kuvailla helposti saavutettavaksi. Turvakodit joutuvat myös tilanpuutteen takia ohjaamaan ihmisiä muualle kuin lähimpänä omaa kotia olevan turvapaikkaan, jopa aivan eri kaupunkiin. Olen itse nähnyt omassa työssäni, että tällöin turvakotiin meneminen saattaa jäädä, koska työssä käyminen ja lasten kouluun pääseminen koetaan tärkeäksi. Kriisin keskellä arjen säännöllisyys tuo monesti tarvittavaa turvaa, ja siksi onkin tärkeää, että turvakoti löytyy työssä- ja koulunkäyntialueelta. Turvakodin läheisyys on myös edellytys sille, että väkivaltatyö voi onnistua yksilöiden ja perheiden kohdalla. Siksi onkin tärkeää, että turvakotiverkoston maantieteellistä kattavuutta kasvatetaan ja samalla kasvatetaan niiden alueiden turvakotien kapasiteettia, missä alueen yhden tai useamman turvakodin paikkamäärä ei ole tarpeeseen nähden riittävä.

Tukiverkoston systemaattinen kehitystyö on kasvattanut tukiverkoston kattavuutta ja kapasiteettia kuitenkin merkittävästi viime vuosien aikana. Edelleen on kuitenkin matkaa siihen tilanteeseen, että voimme sanoa turvakotipalveluja olevan tarjolla ja saatavilla tarpeeseen nähden riittävästi. Suunta on oikea, mutta matkaa on edelleen jäljellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén poissa. — Edustaja Lindén.

18.28 **Aki Lindén sd:** Kiitoksia, rouva puhemies! Puhun ihan täältä paikaltani. — Palaan siihen keskusteluun sairausvakuutuksen käyttämisestä tässä hoitojonojen purkamisessa. Nyt täytyy muistaa, että hoitotakuu on juridinen käsite. Kysymys on järjestämisvastuussa olevan vastuusta järjestää palvelut tietyssä ajassa. On tietenkin ymmärrettävää, että jos kansalaiset itse niin sanotusti vapaaehtoisesti kääntyvät korvaavien, yksityissektorin palvelujen puoleen, niin se vähentää painetta julkisella sektorilla, mutta me emme saa ajatella sillä tavalla, että osa hoitotakuusta tai osa hoitojonojen purkamisesta ja järjestämisvastuusta siirtyisi ihmisten käytännössä itse rahoittamiin palveluihin, mitä yksityissektorin palveluiden käyttö sairausvakuutuskorvauksen kompensoimana kuitenkin on.

Vaikka tulee pikkusen toistoa, niin otan vielä nämä perusasiat esille: Eli kun nyt vuoden vaihteessa nousee 30 euroon se lääkärinpalkkiokorvaus ja samoin hammaslääkärin tarkastuksesta saatava korvaus, niin totta kai se niille, jotka ovat tähän asti käyttäneet yksityissektorin palveluja — joita kaiken kaikkiaan Suomessa on noin kolme ja puoli miljoonaa lääkärikäyntiä ja kaksi ja puoli miljoonaa hammaslääkärikäyntiä — antaa sitten suuremman korvauksen, mutta, tätä muotiajatusta lainatakseni, ihan aikuisten oikeasti se ei kyllä tule hoitojonoja lyhentämään, koska se kustannusvastuu on edelleen niin suuri. Kerroin jo tuossa debattiosuudessa, että Kelan tilastojen mukaan keskimääräinen yksityislääkärikäynnin hinta on 120 euroa ja siihen tulee useimmissa lääkärikeskuksissa vielä 25 euron toimistomaksu päälle, ja jos siitä saat 30 euroa korvausta, niin silloinhan se omavastuuosuus on 110 euroa. Ja koska laboratoriokustannuksia ja kuvantamisen kustannuksia ei korvata, se omavastuuosuus on kuitenkin niin suuri siinä, että en usko, että se käytännössä tulee muodostamaan ihmisille sen enempää vaihtoehtoa kuin tälläkään hetkellä.

Se on sitten eri kysymys, josta olen tietoinen, että meillä suunnitellaan koko sairausvakuutusjärjestelmän remonttia, ja jos esimerkiksi rakennetaan mallia, jossa sovitaan valtakunnallisesti, mikä on yksityislääkärin tai yksityishammaslääkärin oikeutettu palkkio tietystä toimenpiteestä, ja jossa siihen korvaus on niin suuri, että asiakas itse maksaa sen julkisen sektorin asiakasmaksun suuruisen korvauksen, niin silloinhan siitä tulee oikeasti rinnakkainen järjestelmä tälle, mutta siitä voidaan sitten keskustella, että onko mielekästä lisätä tätä monikanavaisuutta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg poissa, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Väyrynen.

18.31 **Ville Väyrynen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus on ollut odotetun haastava huomioon ottaen hyvinvointialueiden keskentekoinen aloitus sekä sosiaaliturvaan liittyvät välttämättömät menoleikkaukset. Väestö ikääntyy ja syntyvyys on romahtanut. Yhdistettynä Pohjolan synkimpään velkasuhteeseen asettuu maamme tilanteeseen, jossa on välttämätöntä kääntää kaikki kivet hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi myös jatkossa.

Edustaja Lindén täällä toivoi enemmän terveydenhuoltokeskustelua. Tämä kyllä sopii. Yksi kulmakivi tulevaisuuden terveydenhuollon turvaamiseksi on keskittyminen vaikuttavaan toimintaan. Jokaisen sijoitetun euron tulee siis löytää paikkansa tuottaen maksimaalista terveyshyötyä kansalaisille. Tämän tavoitteen tulee korostua sekä rakenteissa että toiminnan sisällöissä. Pelkästään vähähyötyistä toimintaa ja hukkaa on järjestelmässämme miljardimitassa. Vaikuttava digitalisaatio etäpalveluineen oikein toteutettuna on elinehto

järjestelmämme kantokyvylle. Ja kyllä, digi- tai etäpalveluilla voidaan rohkeasti myös korvata osa nykyisistä palveluista.

Hyvinvointialueita tulee kannustaa rohkeaan uudistamiseen, sitoutumaan sopeuttamisohjelmiin sekä hyödyntämään tehty integraatio täysimääräisesti. Myöskään priorisointia ei saa pelätä.

Kaikki yllä mainittu tukee varsin yksinkertaista vaikuttavuuden perusajatusta. Vasenpainotteista vastustusta tällekin ajatukselle luonnollisesti on, vaikuttavuustavoite kun harmillisesti hillitsee kritiikitöntä rahanjakoa. Käytännössä kaikki toimet onkin vasemmisto-opposition toimesta leimattu kylmäksi, piittaamattomaksi, julmaksi tai pelkästään kiusaamisen ilosta tehdyksi. Rakentavaa kritiikkiä ei keskustaa lukuun ottamatta ole esitetty.

Valtiovarainministeri Purra arvosteli taannoin vasemman laidan talousosaamista varsin suorasanaisesti. Se tuntui sirpaloivan turvallista tilaanne siinä määrin, että yritän olla hieman pehmeämpi terveydenhuollon kykyjenne suhteen. Koska tässä kuitenkin on koko syksyn saanut kuunnella etenkin SDP:n ja vasemmiston rajattomia kielikuvia, saanen hieman liikkumavaraa myös omille sanavalinnoilleni.

Sosiaalidemokraattinen puolue on kätilöinyt maahan historiallisen suuren, uunituoreen sote-uudistuksen pääministeripositiosta. Vastuuvalmistelu oli myös SDP-johtoisen ministeriön harteilla, joten tietopohjanne terveydenhuollon suhteen luulisi olevan huipussaan juuri nyt, mutta ei. Vaihtoehtobudjetissanne esittelette lääkkeitänne myös soten tervehdyttämiseksi. Yksi lihavoidulla tekstillä kirjattuja keinoja olisi ”lisäämme yleislääkäri- ja erikoislääkäriopiskelijoiden harjoittelujaksoja julkisella sektorilla”. Sote-ammattilaiselle lause herättää ainoastaan hämmennystä ja hieman myötähäpeää. Suomalaiseen terveydenhuoltomaailmaan se ei istu edes pakottamalla.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkään systeemimme eivät tunne termejä ”erikoislääkäriopiskelija” tai ”yleislääkäriopiskelija”. Meillä on lääketieteen opiskelijoita ja erikoistuvia lääkäreitä. Ilmeisimmin viittaatte näistä jälkimmäiseen ryhmään, koska en usko edes teidän suunnittelevan suomalaisen terveydenhuollon pelastamista kandien voimin.

Toiseksi: Erikoistuvilla lääkäreillä ei ole harjoittelujaksoja, koska he ovat kuuden vuoden akateemisen koulutuksen läpikäyneitä korkeasti koulutettuja ammattilaisia, laillistettuja lääkäreitä. He erikoistuvat halutessaan lääkärin työtä tekemällä, kukin valitsemalleen alalle. Yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta käytännössä kaikki erikoistuminen toteutetaan jo nykytilanteessa juuri peräänkuuluttamalla ne julkisella puolella. Tämä on siis kokonaisuudessaan palkkatyötä, ei harjoittelua. Jos taas haluatte toteuttaa harjoittelujaksoja valmiilla lääkäreillä, se on todella raju suunnanmuutos niin suomalaisessa koulutusjärjestelmässä kuin työelämässäkin. Harjoittelujaksothan ovat aiemmin liittyneet nimenomaan opiskeluun. Ammattilaiselle visionne on vavahduttava esimerkki siitä, kuinka harrastepohjaisesti tämän luokan ongelmia maassamme välillä pohditaan. Toki kyseessä voi olla myös merkki täydellisestä arvostuksen puutteesta suomalaisen koulutusjärjestelmän läpikäyneiltä terveydenhuollon ammattilaisia kohtaan.

Arvoisa puhemies! Kyseessä ei ole vähäpätöinen epätarkkuus termeissä tai tulkintaerimielisyys. Lause on niin monella tapaa tietämättömyydessään pielessä, että sen tarkoitusta on mahdoton tulkita. Lähinnä se toimii esimerkkinä siitä, minkä tason tietopohjalle mahalaskun tehnyt uudistus rakennettiin. Uskomusbudjettinne olemattomat vaikutusarviot perusteltiin asiantuntijoiden puutteella. Jos terveydenhuollon alkeissa tulee omalla porukalla tällaista jälkeä, niin asiantuntijoille olisi tilausta myös sillä sektorilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

18.36 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tulin nyt suoraan tänne puhujapönttöön, vaikka en ajatellut kovin pitkää puheenvuoroa pitää. — Lähinnä vastaisin edustaja Mikkosen äskettäin käyttämään puheenvuoroon opiskelijoista. Ymmärrän, että kun vihreillä on huomattavaa kannatusta opiskelijoiden keskuudessa, he vimmatusti täällä korostavat opiskelijoiden etuuksia ja niiden puolustamista sekä jopa parantamista, mutta tiettyä rehellisyyttä voisi kuitenkin vihreiltä odottaa. Nimittäin edustaja Mikkonen sanoi, että opiskelijat ovat ainoa ryhmä, jonka oletetaan velkaantuvan selviytyäkseen toimeentulostaan. Tämähän on sellainen tuttu fraasi, jonka opiskelijajohtajat toistavat aika ajoin, ja entisetkin opiskelijajohtajat varsinkin oppositiossa ollessaan muistavat kyllä tämän fraasin. No, tosiasia on tietysti se, että opiskelu on opiskelijan vapaaehtoinen valinta, joka johtaa siihen, että hänen tuleva työllisyysennusteensa paranee, hänen tuleva tulokehitysennusteensa paranee ja hänen työnmielekkyysennusteensa paranee. Opiskelu on väliaikainen vaihe, ja siinä, että silloin, kun panostaa lähinnä itseensä ja omaan tulevaisuuteensa, joutuu toimeentuloaan kattamaan myös opintolainalla, ei ole mitään — ei mitään — pahaa. Haluaako edustaja Mikkonen ja vihreät todellakin verrata opiskelijoiden tilannetta esimerkiksi työttömien tilanteeseen, joka ei ole työttömien oma valinta, haluaako hän verrata opiskelijoiden tilannetta sairaiden tilanteeseen, joka ei ole ihmisten oma valinta, vai haluaako hän verrata opiskelijoiden tilannetta esimerkiksi eläkeläisten tilanteeseen, joka ei ole ainakaan yleensä ihmisen oma valinta? Tämä fraasi ja klisee, että opiskelijat ovat ainoa ryhmä, jonka oletetaan velkaantuvan selviytyäkseen toimeentulostaan, on aivan turha. On oikein, että opiskelijat rahoittavat opiskeluaikaista toimeentuloaan myös lainaa ottamalla.

Mikäli aidosti kannettaisiin huolta niistä opiskelijoista, jotka kärsivät mielenterveysongelmista ja muista todellisista ongelmista, ja haluttaisiin juuri heitä tukea, silloin pitäisi tässä talossa aidosti miettiä, onko edes nykytasoinen opintoraha todellakin tarpeen kaikille opiskelijoille, esimerkiksi kansanedustajien opiskeleville lapsille tai muutoin hyvätuloisista perheistä tuleville opiskeleville nuorille, ja ehkä voitaisiin todellakin yleistä opintorahaa jonkun verran pienentää ja näin säästyvät varat käyttää esimerkiksi opiskelijoiden mielenterveyden hoitoon ja mielenterveyden ongelmien torjuntaan.

Arvoisa puhemies! Vastaan myös edustaja Forsgrénille, joka aikaisemmin täällä toisti Helsingin Sanomissa olleen jutun, jossa osoitettiin, että edustaja Laiho oli aivan väärässä, kun hän kertoi, miten paljon Oikotieltä löytyy vapaita vuokra-asuntoja. Edustaja Forsgrén lainasi Hesarin juttua, jossa osoitettiin, että näitä asuntoja on kovin vähän. Tähän juttuun on moni edustaja täällä puheessaan viitannut, mutta kun luette sen Hesarin jutun tarkemmin, huomaatte, että siinä puhutaan vain yksinasuvasta toimeentulotuen saajasta ja verrataan siis yksiöiden vuokriin. Luuletteko todella, että kaikki toimeentulotuen saajat ovat yksinasuvia, ja luuletteko todella, että lapsiperheille ja monilapsisille perheille ei löydy Kelan normin mukaisia vuokra-asuntoja tuota enempää?

Arvoisa rouva puhemies! Ihan lopuksi: Edustaja Mikkonen puhui myös tyttöjen sukuelinten silpomisesta ja siitäkin onnistui moittimaan nykyhallitusta. Ensinnäkin edellinen hallitus ei saanut tänne lakia, jolla tyttöjen sukuelinten silpominen olisi erilliskriminalisoitu, mutta nykyhallitus on tuon uudistuksen toteuttamassa. Tämän asian valmistelussa oli oikeusministeriössä joitain ongelmia, koska pari järjen jättiläistä, valitettavasti juristeja hekin, oli keksinyt, että tyttöjen sukuelinten silpomista ei voida lähteä erilliskriminalisoimaan, ellei samalla puututa poikalasten pippeleihin eli poikien ympärileikkaamiseen.

Nämä järjen jättiläiset siellä oikeusministeriössä — jotka myös saivat jonkun huomautuksen näistä hairahduksistaan — eivät näköjään lainkaan ymmärtäneet, että tyttöjen sukuelinten silpomisessa ja poikien ei-lääketieteellisessä ympärileikkauksessa on kyse aivan kahdesta eri asiasta. Mistä löytyy näitä juristeja, jotka tulkitsevat yhdenvertaisuussäännöstä siten, että jos tähän tyttöjen sukuelinten silpomiseen erilliskriminalisoinnilla puututaan, kuten tulee, se edellyttäisi muka jotenkin poikien ympärileikkaukseen puuttumista? Mistä löytyy näin järjettömiä tulkintoja juristikunnan keskuuteen? En oikein ymmärrä. Tämä tyttöjen sukuelinten silpomisen erilliskriminalisointi on nykyeduskunnan ja nykyhallituksen toimesta suoritettava, ja jos tilanne poikien ja tyttöjen välillä olisi jotenkin perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen valossa ongelmallinen, niin sitten varmaan on ongelmallinen jo nykyinen korkeimman oikeuden ratkaisu, jonka mukaan tyttöjen sukuelinten silpominen on rikos — nyt en ole ihan varma, törkeä pahoinpitely ymmärtääkseni — mutta poikien eilääketieteellinen ympärileikkaus ei korkeimman oikeuden ratkaisun mukaan ole mikään törkeä pahoinpitely eikä pahoinpitely ollenkaan. — Kiitos. Taisi sittenkin tulla aika pitkä puheenvuoro.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström poissa. — Edustaja Sillanpää.

18.44 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vuoden lähestyessä loppua on hyvä käydä läpi syksyn aikana tehtyjä päätöksiä. Kaikki päätökset eivät ole olleet helppoja, mutta ne ovat olleet välttämättömiä nykyisessä tilanteessa.

Yksi merkittävä ja huomiota saanut käsittely koski vammaispalvelulakia ja sen voimaantulon siirtoa. Vaikka monella oli kiire saada laki voimaan pian, voimme olla tyytyväisiä, että uuden lain myötä saamme voimaan kuitenkin paremmat ja yhdenvertaisemmat vammaispalvelut niitä tarvitseville. Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan reilun vuoden päästä.

Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta lapsiperheiden asemaan tehdään parannuksia niin kutsutulla perhepaketilla. Lapsiperheiden toimeentuloa tuetaan muun muassa nostamalla alle kolmivuotiaiden lasten lapsilisää 26 eurolla per lapsi ja lisäämällä lapsilisien yksinhuoltajakorotusta 10 eurolla. Kaiken kaikkiaan tämän perhepaketin kustannus on 54 miljoonaa, mutta tämä on panostusta tuleviin sukupolviin.

Jatkuvaa priorisointia on jouduttu tekemään. On jouduttu pohtimaan, kenelle keskitämme jäljellä olevia varoja, kun rahaa on rajallinen määrä käytettäväksi. Mielestäni tärkeintä on se, että rahaa riittää heille, joille se on välttämätöntä ja tarpeellisinta. Vain siten voimme turvata sen, että tulevaisuudessakin meillä on hyvinvointiyhteiskunta, joka tukee ja pitää huolta suomalaisista.

Meillä Suomessa on erikoinen ongelma, mitä tulee erilaisten yhteiskunnallisten tukien määrään ja riittävyyteen. Ne työstä kieltäytyjät, jotka haluavat vapaaehtoisesti elää yhteiskunnan tuilla, saavat turhan paljon rahaa. Heillä ei ole ongelmaa elää tukien varassa, sillä se on heidän oma valintansa tehdä näin. Sitten meillä on joukko ihmisiä, joiden on pakko elää tukien piirissä, ihmisiä, jotka eivät yrityksistä huolimatta työllisty tai eivät ole työkykyisiä. Heille tuet ovat kuukaudesta toiseen aivan liian pienet, ja he ovat riippuvaisia siitä, miten ja kuinka paljon yhteiskunta heitä tukee. Miten tämä tilanne ratkaistaan, että meillä olisi mahdollisuus saada työstä kieltäytyjät pois niiden tukien piiristä, jotka eivät heille kuulu, jotta rahaa jää jatkossa enemmän heille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat? Mikä ratkaisu tähän olisi mahdollinen? Siinäpä meillä on kaikille pohdittavaa.

Hallituksen tavoitteena on helpottaa palkkaamista ja työllistymistä, jotta saamme kasvatettua yhteisten varojen määrää. Samaan aikaan on pakko karsia menoja, ettei holtiton valtion velkaantuminen enää jatku. Se on samalla huolenpitoa siitä, ettemme jätä suurenevaa velkalaskua lapsillemme maksettavaksi.

Menojen karsiminen koskettaa jokaista jollain tavalla. Hyvinvointialueetkaan eivät tältä säästy. Toimintoja on pakko miettiä uusiksi ja pohtia, miten järjestämme sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut nykyisten varojen puitteissa. Samaan aikaan väestö ikääntyy, ja se aiheuttaa uusia haasteita palveluille, puhumattakaan siitä, miten henkilöstöpula sote-alalla vaikuttaa jo nyt toimintoihin. Hallitusohjelmassa on onneksi panostettu hyvän työn ohjelmaan, jolla luodaan veto- ja pitovoimaa sote-alan työtehtäviin. Työtä sote-alan eteen jatketaan koko vaalikausi, ja näin kätilönä odotan, että saamme siitä hyviä tuloksia aikaan.

Sen lisäksi haluan muistuttaa, että sote-alan henkilökunnalle täytyy saada takaisin samat perusoikeudet kuin muidenkin alojen työntekijöillä on. Tärkein oma tavoitteeni tälle kaudelle onkin saada muutettua tartuntatautilain 48 § takaisin suosituksekseksi. Se itsessään olisi jo yksi tekijä, joka edesauttaisi hoitohenkilökunnan saatavuuden lisäämisessä.

Haluan vielä esittää toiveen koko salille: muistetaan, kenelle me näitä päätöksiä tehdään. Meidän lapset ja lapsenlapset elävät niiden päätösten kanssa, joita me täällä teemme. Päätösten täytyy olla kestävällä pohjalla ja perusteltavissa.

Ja kaikki nuoret, jotka pohtivat omaa tulevaisuuttaan, haluan luoda teille toivoa. Nuoruus on ikimuistoinen vaihe haasteineen ja onnistumisineen. Kun pohditte kouluja, ensimmäisiä työpaikkoja tai elämänne haaveita, uskon, että suurin osa pärjää loistavasti, ja he, jotka tukea tarvitsevat, sitä saavat. Vaikka poliitikot välillä kuinka maalaisivat erilaisia uhkakuvia tulevaisuudesta oman politiikkansa tueksi, uskallan väittää, että asiat järjestyvät, varsinkin kun tehdään töitä näiden asioiden eteen.

Ja kun tähän jäi pieni aika ja edustaja Lindén puhui näistä Kela-korvauksista, niin vielä siihen kommenttia: Erikoislääkärikäyntien saavutettavuuden parantamiseksi ei Saarikon—Marinin hallitus tehnyt toimia. Esimerkiksi naiset riippumatta taloudellisesta tilanteestaan käyvät gynekologilla. Kela-korvauksen korotuksen myötä kynnys käyttää gynekologipalveluita on huomattavasti matalampi kuin vuosiin. Otetaan esimerkiksi vaikka munasarjasyöpä. Munasarjasyöpä on siitä katala syöpä, että se antaa harvoin oireita aikaisessa vaiheessa, jolloin hoidon tulokset olisivat parempia. Säännöllisen käymisen gynekologilla pitääkin olla jokaiselle naiselle mahdollista tulotasosta riippumatta, ja Kela-korvauksen myötä näen ainakin itse, että tämä on todennäköisemmin mahdollista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen, poissa. — Edustaja Kettunen.

18.49 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu rouva puhemies! Perustuslain mukaan julkisen vallan pitää turvata jokaiselle asuinpaikasta riippumatta riittävät ja yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistää väestön terveyttä. Hallituspohjaan katsomatta tämän tulee olla valtiovallan tavoitteena ja velvollisuutena kaikkina aikoina.

Ja kun, puhemies, tänään on tätä keskustelua käyty, niin suunnattomasti ihmettelen perussuomalaisten edustajan Simulan puheenvuoroa, kuinka hän täällä keskustelussa toi esille, että on järjetöntä hirttäytyä ajatukseen fyysisistä terveyskeskuksista. Tässä tulee nyt kysymys siitä, että... Tulen sieltä Kainuusta, ja juuri tänään Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi ensi vuoden talousarvion. No talousarvio on 27 miljoonaa euroa pakkasella elikkä alijäämäinen, ja jos tämän vuoden alijäämät otetaan huomioon, kumulatiivi-

nen alijäämäennuste on lähes 50 miljoonaa euroa. Mutta kun on tehty investointisuunnitelmia, että meillä kotikaupunkiini Kuhmoonkin ollaan rakentamassa se hyvinvointikeskus/-asema, niin ihmettelen tätä perussuomalaisten suhtautumista nytten tähän keskusteluun, kun keskusta on halunnut huolehtia siitä, että pelastetaan ja pidetään huolta niistä lähipalveluista. Pitkien välimatkojen maakunnissa, kuten Kainuussa, kun meiltä Kuhmosta on sata kilometriä sinne Kainuun keskussairaalaan Kajaaniin, on aika kohtuutonta, että meille Kuhmoon yhtäkkiä tällä perussuomalaisten linjalla ei rakennettaisikaan sitä hyvinvointipistettä/terveysasemaa, millä nimellä siitä sitten halutaan kertoa.

Ihmettelen, että tätä politiikkaa ja arvovalintaa, mitä keskusta ajaa, että lähipalvelut turvataan, kutsutaan tämmöiseksi terveysasemapopulismiksi. Ihmettelen suunnattomasti. Juuri nyt pitäisi käydä keskustelua tässä isossa täysistuntosalissa siitä, voisiko hallitus vielä kertaalleen miettiä, että otettaisiin myös oppositiopuolueet mukaan sote-palveluitten rahoitusmallin uudistamiseen ja sen valmistelemiseen. Totta kai tämä on iso kansallinen kysymys ja asia, tämä on myös turvallisuuspoliittinen kysymys ja asia, kun katsotaan myös Itä-Suomen näkökulmasta. Itä-Suomessa, siellä rajaseudulla, esimerkiksi Kuhmossa on yli 7 000 asukkaan yhteisö, ja heille pitää tarjota perustuslain mukaisesti asianmukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut.

Puhemies! Ihmettelen suunnattomasti tätä perussuomalaisten muuttunutta linjaa, että lähipalvelut ajetaan Itä-Suomesta alas.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen poissa. — Edustaja Viitala.

18.53 **Juha Viitala sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus lisää yhteiskunnan eriarvoisuutta tekemällä mittavia leikkauksia sosiaaliturvaetuuksiin sekä julkisiin hyvinvointi- ja terveyspalveluihin. Köyhyys sekä pienituloisuus lisääntyy ja toimeentulotukiriippuvuus kasvaa. Kokonaisuus lisää myös lapsiperheköyhyyttä, ja nämä seikat ovat omiaan heikentämään yhteiskuntamme resilienssiä.

Leikkauksia on luvassa muun muassa asumistukeen, työttömyysturvaan sekä toimeentulotukeen. Tämän päälle on suunnitteilla indeksijäädytykset neljälle vuodelle keskeisiin sosiaaliturvaetuuksiin. Tämä heikentää satojentuhansien pienituloisten asemaa. Toimet kasautuvat samoille henkilöille aiheuttaen kohtuuttomia tilanteita, ja tämä lisää yhteiskuntamme eriarvoistumista huolestuttavalla tavalla. Rajut sosiaaliturvaleikkaukset ovat epäoikeudenmukaisia, varsinkin kun samaan aikaan hyväosaiset saavat verohelpotuksia. Otetaan nyt vielä sekin tässä esiin, että velkaantuminen jatkuu juuri hyväosaisten verohelpotuksien vuoksi kiihtyvällä vauhdilla.

On selvää, että ei pidä tavoitella tukien varassa elämistä, mutta yhteiskunnassamme on paljon ihmisiä, jotka tahtomattaan joutuvat olemaan sosiaaliturvan varassa. Joku on saattanut menettää työkykyään, toinen voi kärsiä erilaisista sairauksista, tai joku ei muista syistä saa töitä työmarkkinoilta. Mitä nämä henkilöt tällä hetkellä ajattelevat tulevaisuudestaan? Tämän vuoksi kannustankin työnantajia palkkaamaan myös osatyökykyisiä henkilöitä, jotka eivät pysty antamaan sitä koko työpanosta työmarkkinoiden käyttöön mutta joilla olisi kuitenkin osa annettavana. Näin me saataisiin niitä ihmisiä pois raskaiden palveluiden piiristä. Mutta osatyökykyisten työllistyminen on tässä hetkessä aika hankalaa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden säästöt kohdistuvat pitkälti hyvinvointialueille. Historian suurimman liikkeenluovutuksen toimintaympäristön muutokset tulisikin ennemmin varmistaa, mutta nyt rahoituksesta leikataan. Hallituksen sote-palvelujärjestelmään esittä-

mät säästötavoitteet lisäävät terveyden ja hyvinvoinnin eriarvoisuutta eivätkä toteuta soteuudistuksen tavoitteita. Sotessa on kyse siitä, että ihminen saa tarvittaessa hoitoa. Nyt pitäisi olla malttia ja antaa alueiden löytää toimintaansa tehokkaampia toimintatapoja, jotka säästävät pitkässä juoksussa. Sote-palveluihin esitetyt lisäsäästöt vaarantavat nämä palveluiden saatavuudet. Tämä on kuitenkin myös pitkää peliä, tämä sote-alueiden kehittäminen. Hyvinvointialueille on annettava työrauha, jotta vältytään niiltä lyhytnäköisiltä leikkauksilta ja alueet voisivat rauhassa kehittää pitkäjänteisesti sitä omaa toimintaansa.

Terveydenhoitoala taisi lähteä vikaraiteelle itse asiassa jo silloin, kun terveydellä alettiin tehdä bisnestä, elikkä syy ei silloin olekaan edellisen hallituksen, niin kuin useasti tässä salissa on kuultu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.56 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään tässä asiakohdassa olemme salissa kuulleet useita puheenvuoroja siitä, mitenkä oppositio on tuonut esiin lapsiperheköyhyyden lisääntymisen liittyen hallituksen päätöksiin. Voi todeta tässä vaiheessa, että kyllä politiikka on ihmeellistä, ja tänään tämä sama sana, ”ihmeellinen”, on kyllä ainut sovelias muoto tässä yhteydessä, koska hallituksen edustajat ovat tuoneet tänään esiin sitten sen, että myös edellinen hallitus lisäsi tämän ja tämän verran lapsiperheköyhyyttä. Onhan se aika erikoista, koska viime kaudella sattui olemaan semmoisia pieniä kriisejä kuin korona, Ukrainan sota, energiakriisi, inflaatio. Olisikohan näillä ehkä aika isokin vaikutus siihen, mikä lapsiperheköyhyyden tilanne viime kauden osalta pääsi olemaan? Kun taas verrataan tähän hallituskauteen, niin tässä on vain yksi kriisi. Se on hallituskriisi: hallitus omilla päätöksillään aiheuttaa 17 000:n alle 18-vuotiaan lapsen ja nuoren joutumisen köyhyysrajan alapuolelle — siis hallitus omilla päätöksillään aiheuttaa. Tämä nyt ihan tälleen tarkennuksena ja muistutuksena taas jälleen kerran teille sinne, arvoisat hallituksen edustajat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.57 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluiden kasvu-urasta tämän vaalikauden aikana 1,4 miljardia euroa — siis 1,4 miljardia euroa, vaikka jo tällä hetkellä kaikki hyvinvointialueet ovat rajusti alijäämäisiä. Soten rahoitusmallia on syytelty. Tuskin se toki täydellinen onkaan. Toisaalta keneltäkään ei ole löytynyt parempaa mallia — onhan soten rahoitusmalli sama kuin Sipilän kaudella pitkään keskustan, kokoomuksen ja perussuomalaisten yhdessä eteenpäin viemä malli.

Mutta miksi rahoitus ei riitä? Siksi, että rahoitusmallia tehdessä ei pystytty ottamaan huomioon meidät kaikki yllättänyttä koronapandemiaa ja siitä kertynyttä hoitovelkaa. Kukaan ei osannut ennustaa Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan ja siitä johtuvaa inflaatiota. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollossa on korotettu ennakoitua enemmän palkkoja, vuokrakustannukset ovat nousseet, samoin kuin lisääntyneet ostopalvelut ja niiden hintataso.

Arvoisa puhemies! Ohitimme viimeisen hetken sote-uudistuksen valmistumisen suhteen jo useita vuosia sitten. Suomi ikääntyy vauhdikkaasti ja ikääntyy myös eri tavoin eri puolilla Suomea. Rahoituksen riittämättömyyteen on herätty nyt, kun se on siirtynyt valtiolle. Meillä ikääntyvässä Itä-Suomessa rahoituksen riittämättömyys tarkoitti koko ajan sitä, että aina vuoden lopussa kuntaan tullut soten lasku oli vain pakko kuitata velalla ja en-

nakoida tulevaa, kasvavaa laskua koulutuksesta leikkaamalla tai nostamalla kuntaveroprosenttia, ja sen voi tarkistaa hyvin ikääntyneistä kunnista, millä tolalla siellä kuntaveroprosentit tällä hetkellä ovat.

Arvoisa puhemies ja arvoisat hallituspuolueiden kansanedustajat! Mikäli sotessa on jotakin vikaa, sen voi korjata. Sen sijaan olette siis edelleen leikkaamassa palveluista. Soterahoituksen leikkaus tarkoittaa matkojen pitenemistä terveys- ja hyvinvointikeskuksiin sekä väheneviä neuvoloita ja vanhusten palveluita. Tässä salissa leikkauksen kritisoimista kutsutaan populismiksi. En pysty ymmärtämään, miten lähipalveluiden puolustaminen on populismia.

Arvoisa puhemies! Kuinka sitten hallitus leikkaa? Vastauksena on tehostaminen ja keskittäminen. Tärkein aivan hallitusohjelmaan asti kirjattu tapa säästää on alueiden yhdistäminen, ja kun kaikki hyvinvointialueet ovat alijäämäisiä, niin kysymykseni kuuluukin: Mitäs alueita lähdetään yhdistelemään? Luovutaanko Lapista, Kainuusta vai Etelä-Karjalasta, vai mistä lähdetään luopumaan? Hyvin tilastoista tiedämme, että tämmöinen hallinnon keskittäminen tässä laajuudessa, missä se nyt tapahtuisi, ei välttämättä todellakaan tuo säästöjä. Siinä vaan valinnat ja päätökset karkaavat kauemmaksi.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana Itä-Suomesta. Hallitusohjelmaneuvotteluissa, ihan siellä asti, tuonne ohjelmaan pääsi kirjaus, että tullaan poistamaan keskussairaaloiden erillisrahoitus. Se ei suoraan lukenut siellä hallitusohjelmassa, mutta se tarkoitti sitä, että poistuu Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden erillisrahoitus, joka juurikin viime kauden loppupuolella tässä salissa saatiin aivan yksimielisesti päätettyä. Eli silloin täällä salissa perussuomalaiset, kokoomuslaiset, kristillisdemokraatit ja RKP olivat edellisten hallituspuolueiden kanssa aivan samaa mieltä, oli yksimielinen päätös siitä. Jotakin sitten tässä keväällä tapahtui tuolla hallitusohjelmaneuvotteluissa, kun tämä noin 10 miljoonan euron potti häipyi sieltä kokonaisuudesta, ja se piti ihan hallitusohjelmaan asti kirjata, että Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden erillisrahoitus häipyy. No, tämä ei tietysti tule yllätyksenä sinänsä, mutta yliopistollisten keskussairaaloiden erillisrahoitus kuitenkin pysyy, eli nämä ovat tämmöisiä valintoja, joita tehdään — ja hallitus on tehnyt. Ja jos mietitään turvallisuustilannetta, Itä-Suomea, niin ei pitäisi olla kenellekään epäselvää se, että esimerkiksi Savonlinnan sairaalaan todellakin tarvitaan sitä päivystävää mahdollisuutta, koska se on muutenkin koko kaupungille tärkeä elinvoimakysymys. Tässä ajassa, jos missä, pitää tehdä toimia, joilla Itä-Suomi pysyy elinvoimaisena ja asuttuna, ja siellä on oltava myös sotepalvelut kunnossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.03 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä olisi kolmekin isoa asiakokonaisuutta, joita tekisi mieli käsitellä. Mutta, koska on viiden minuutin puheenvuororajoite tässä, niin keskityin nyt yhteen asiaan.

Kuuntelin tässä kansanedustaja ja lääkärikollega Väyrysen puheenvuoron, ja täytyy sanoa, että suhtaudun nyt aika rauhallisesti siihen, että hän osoitti aivan valtavaa intomieltä siitä, että hän eräästä virkkeestä sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa löysi puutteita. Voin suoraan sanoa, että tuo kohta on puutteellisesti muotoiltu, ja se, mitä siinä lienee tarkoitettu, tarkoittaa sitä, että nimenomaan erikoistuvassa vaiheessa olevat lääkärit, jotka erikoistuvat joko sairaalaspesialiteetteihin, siis kirurgiaan, gynekologiaan, tai yleislääketieteeseen, käyttäisivät enemmän aikaa perusterveydenhuollossa siinä erikoistumisessa.

Meillähän on tästä vuosien varrella vaihdellut ne säädökset, kuinka pitkä se aika tulee olla siellä perusterveydenhuollossa. Tässä on käytetty käsitteitä, jotka eivät ole täsmällisiä.

Mutta sen verta tuosta innostuin, koska harvoin olen kuullut, että yhtä hieman huonosti muotoiltua virkettä käytetään kokonaisen puolueen, vieläpä ensi vuonna 125 vuotta täyttävän puolueen, terveyspoliittisen linjan mustamaalaamiseen ja ikään kuin asiantuntemuksen osoittamiseen, niin on pakko [Ben Zyskowiczin välihuuto] nyt pikkuisen tässä tuota kerrata.

Jo 1903 Forssan puoluekokouksessa SDP esitti tavoitteekseen maksuttoman terveydenhuollon. Meillä oli 20- ja 30-luvuilla erittäin merkittävät sosiaalidemokraattiset terveysvaikuttajat, Oskari Reinikainen, joka toimi myöhemmin Lääkintöhallituksen pääjohtajana, ja Hannes Ryömä, joka toimi Lääkintöhallituksen pääjohtajana, ja molemmat toimivat eduskunnassa, Ryömä myös valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana. Sen jälkeen 50-luvulla [Ben Zyskowiczin välihuuto] rakennettiin keskussairaalaverkosto, joka hyvin pitkälti oli voimakkaiden sosiaalidemokraattisten kunnallis- ja valtiomiesten aikaansaannos. Vuonna 66 saimme sairausvakuutusjärjestelmän tähän maahan, vuonna 72 kansanterveysjärjestelmän. Olemme luoneet tähän maahan työterveyshuollon. Olemme luoneet mielenterveyslain, sairaanhoitopiirit, ja kaikki tämä on ollut pitkäjänteistä työväenliikkeen tekemää työtä, koska heikoimmassa asemassa olevat työläiset ja heidän perheensä ovat aina kärsineet eniten siitä, että heillä ei ole ollut itsellään rahaa maksaa terveydenhuollosta, ja tiedämme, että nämä sosiaaliset erot, jotka edelleen ovat olemassa, ovat aikanaan olleet ihan valtavan suuria.

Tämä ei ole vain Suomelle tyypillinen kansallinen ominaisuus. Katsotaan Ruotsiin, katsotaan Tanskaan. Samalla tavalla julkinen terveydenhuolto siellä on pitkälti työväenliikkeen ja poliittisen vasemmiston aikaansaannos, meillä Suomessa ennen kaikkea vasemmiston ja keskustan yhteistyön aikaansaannos, koska keskusta huolehti erityisesti siitä, että maaseudulle ja syrjäseudulle myös saatiin näitä resursseja. Esimerkiksi kansanterveyslain toteutus alkoi Pohjois- ja Itä-Suomesta ja eteni vasta sitten eteläisempään Suomeen.

Englannin terveydenhuoltoa, julkista terveydenhuoltoa NHS:ää, pidetään kaikkien julkisten terveysjärjestelmien isänä tai äitinä. Kun Lontoon olympialaiset järjestettiin vuonna 2012, siellä oli Wembleyn stadionilla kolmen tunnin mittainen valtava kavalkadi, jossa yhtäkkiä 7 000 tanssijaa pukeutui valkoiseen asuun, ja he tekivät kirjaimet NHS, joka on upealla ilmakuvalla sieltä ylhäältä kuvattuna. On vaikea kuvitella, että Suomessa me rakastaisimme jotain järjestelmää, Kelaa tai sotea, niin paljon, että me samalla tavalla kunnioittaisimme oman maamme julkista terveydenhuoltoa.

Haluan tässä yhteydessä vielä todeta, että käsite ”julkinen terveydenhuolto” tarkoittaa julkisesti rahoitettua terveydenhuoltoa. Siinä tuottaja voi olla julkisesti palkattu, se voi olla yksityinen, se voi olla ammatinharjoittaja, se voi olla kolmannen sektorin. Esimerkiksi Yhdysvaltain 4 000 sairaalasta julkisia on 1 000, kolmannen sektorin sairaaloita 2 000 ja voittoa tavoittelevia yksityisiä on vain 1 000, eli käytännössä vähemmistö kaikista. Nimenomaan julkisesti rahoitettu terveydenhuolto on se, mitä me olemme voimakkaasti ajaneet ja ajamme edelleen. Siihen sopii ammatinharjoittajamalli, ostopalvelu, mutta siihen ei kannata enää Suomessa sotkea sairausvakuutusjärjestelmää ikään kuin kylkiäisenä, koska sairausvakuutusjärjestelmästä aika on käytännössä ajanut ohi. Paljon parempi käyttö sille rahalle, jota siihen on suunniteltu, on hankkia ne palvelut yksityissektorilta ostopalveluna, jolloin asiakasmaksu on samansuuruinen kuin julkisessa palvelussa.

Eli älkää tulko toista kertaa sanomaan, ettei sosiaalidemokraattinen puolue ja työväenliike ole tehnyt todella suurta työtä julkisen terveydenhuollon puolesta. Se on luonut tähän maahan julkisen terveydenhuollon. [Pia Sillanpään välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

19.08 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää] — Kun täällä alkavat näillä sote-asiantuntijoilla kielenkannat pikkuhiljaa irtoamaan, niin en halua tätä omaa vaatimatonta puheenvuoroani tässä millään tuoda näiden mestaripuhujien väliin, ainakaan ikään kuin estääkseni tai viedäkseni heiltä estradia. Mutta kuitenkin muutaman asian haluaisin itsekin todeta.

Tosiaan meillä Suomessahan ollaan saatu viime vuosikymmenet nauttia pohjoismaisesta palvelutasosta, mikä kiteytyy siihen, että varmasti hyvin monella mittarilla myös nämä sote-palvelut meillä ovat maailman parhaat. Mutta samalla tavalla viime vuosikymmeninä olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa nyt sitten tähän päivään tultaessa rahoituspohja näille maailman parhaille palveluille on enää korkeintaan hyvää keskieurooppalaista tasoa. Tässä mielessä meillä ei ole enää varaa tähän yhtälöön, jossa toisaalta palvelutarve kasvaa kaiken aikaa, laatuvaatimukset paranevat ja perusteltuja tulonsiirtojakin joudutaan tekemään enemmän kuin aiemmin ja toisaalta tosiaan talouden kantokyky ei ole kasvanut enää samaa vauhtia.

Tämän epäyhtälön ratkaisemiseen tietysti pääministeri Orpon hallitus on nyt tarttunut. Haluamme pelastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan myös tuleville sukupolville. Tässä työssä haluan kyllä toivottaa valtavan suurta onnea ministeri Juusolle ja toisaalta ministeri Grahn-Laasoselle, kun he ovat nyt aivan etulinjassa sitten tätä taistelua suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastamisen puolesta käymässä. He ovat todella paljon vartijoina sekä soten uudistamisessa että toisaalta siinä, että samalla, kun uudistuksia tehdään, varsinkin esimerkiksi sosiaaliturvan uudistukset toimivat yhteiskunnassa tavalla, joka luo työllisyyttä, joka luo hyvinvointia. Tiedämme, että työllisyys ja työllistyminen ovat kuitenkin sitä parasta sosiaaliturvaa, ja silloin varmasti myöskin ihmisen niin kyky pitää itsestään fyysisesti huolta kuin myöskin henkinen hyvinvointi lisääntyvät, jolloin sitten voimme kyllä nähdä, että myös kulupuolelle tulee vähemmän paineita, kun työllisyys kehittyy hyvään suuntaan.

Eli tässä mielessä toivotan ministereille menestystä heidän tärkeässä tehtävässään. Eduskunta tietysti huomenna pääluokan osalta äänestää, mutta, arvoisa rouva puhemies, uskaltaisin ennakoida, että tässä mietintö menestyy. Toivottavasti ministerit voivat ottaa sen sitten eduskunnan vahvana tukena ja kannustuksena heidän tärkeälle työlleen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

19.11 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kettunen ohjailee keskustelua edustaja Simulan kommentin pohjalta Kainuun tilanteesta virheelliseen suuntaamaan. Edustaja Kettusen kanssa yhteisessä kotikunnassamme Kuhmossa on pitkälle viety Kainuun hyvinvointialueen suunnitelma hyvinvointiaseman rakentamisesta. Kajaaniin rakentuu parhaillaan uudet tilat pelastajien tiloiksi. Toivon, että kun Kainuun hyvinvointialueen tilanteesta viestitään, niin se tosiasia tunnustetaan, että palveluverkko toimitiloineen on yhdessä yli puoluerajojen kainuulaisten kannalta parhaaksi katsottu. Tämän halli-

tuksen aikana juuri Kuhmo tulee saamaan ensimmäisen terveyspalveluihin liittyvän tilainvestoinnin tässä mittakaavassa vuosikymmeniin. [Pia Sillanpää: Oho!] Tämä on historiallista. Tämä ei ole väärin, eikä tätä hanketta tule väljillä populistisilla heitoilla tässä salissa vaarantaa kainuulaisten parhaaksi. Ennemminkin tästä suunnitelmasta tulisi olla kiitollinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.12 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Kettunen vähän puhui populismista. Hän itse on kuin Timo Soinin perintöprinssi näissä kommenteissaan. Keskusta puolustaa näitä terveysasemia joka paikassa, niin se on puolustanut kyläkouluja ja oppilaitoksia ja kaikkea muutakin, ja silti se on ollut itse ajamassa alas niitä. Kettunen oli itse painamassa nappia täällä viime kaudella, kun tämä sote-uudistus tehtiin, joka meni aivan metsään, niin että kiittäkää itseänne siitä, jos teillä on hankaluuksia saada pidettyä yllä niitä siellä Kainuussa.

Mutta sitten kun te puhutte täällä hoitajapulasta, niin hoitajathan ovat hyvin usein semmoisia, että he ovat menneet sydämestään siihen hommaan, heillä on jonkinlainen hoivavietti, he tekevät antaumuksella sitä työtä. Ja se on minun mielestäni vielä semmoinen, että se vähän niin kuin periytyykin se hoitajan homma, että yleensä sairaanhoitajan lapsistakin tulee sairaanhoitajia.

Viime kaudella te määräsitte näille hoitajille pakkorokotuslain täällä. Tämä oli järjettömintä, mitä on voinut täällä eduskuntasalissa tehdä, ja tämän seurauksena Suomesta on kadonnut hoitajia vaikka kuinka paljon, ja minä luulen, että se jatkuu vielä toiseen polveen ja kolmanteenkin polveen tämä sama homma. Tämä oli sellainen asia, joka loukkasi todella syvästi. Te tiesitte silloin, kun tätä lakia säädettiin, että ne koronarokotukset eivät estä tarttumista eikä tartuttamista, ja te määräsitte sen silti, te ajoitte sen läpitte täällä, että hoitajia pitää pakkorokottaa. [Pia Sillanpää: Kuka kantaa vastuun?] Heitä lähti vaikka kuinka paljon pois töistä sen jälkeen. Miettikää nyt, mitä te olette itse tehneet. Eivät ne seinät siellä hoida ketään, ne ovat ne hoitajat, jotka siellä seinien sisällä hoitavat niitä asiakkaita. Enää ei vissiin saa puhua potilaista, kun sekin on vissiin kielletty nykypäivänä, mutta he hoitavat niitä asiakkaita siellä. Te olette itse tehneet tämmöisen ison aukon tähän hoitajakenttään. Tämä on aivan käsittämätöntä, ja sitten täällä puhua näistä. En minä tiedä, toivottavasti Kuhmossa löytyy sitten hoitajia vielä. Onneksi sitten oli joitakin semmoisia esimiehiä siellä sairaanhoitopiireissä, että he viisveisasivat teidän rokotuspakostanne. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

19.15 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeriö totesi aiemmin, maaliskuussa 2023 julkisen talouden menojen rakennekartoitusta koskevassa raportissaan seuraavasti: ”Hyvinvointialueiden rahoitusta on käytännössä mahdoton vähentää ilman tehtävien tai velvoitteiden vastaavaa keventämistä, kun otetaan huomioon rahoituksen alkuvaiheen tiukkuus ja kustannuspaineet sekä perustuslakivaliokunnan kannanotot rahoituksen riittävyyteen liittyen.” Tiedämme nyt, että hyvinvointialueiden kustannustaso vuonna 2023 tulee olemaan korkeampi kuin aikaisemmin ennakoidussa menojen perusurassa. Tämä johtuu pääasiassa ennakoimattomista, muutosvaiheeseen osuneista li-

säkustannuksista, kuten muun muassa koronapandemiasta kertyneestä hoitovelasta sekä Venäjän Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäyssodasta käynnistyneestä yleisestä kustannustasojen noususta, tietojärjestelmien muutoskustannuksista, sosiaali- ja terveydenhuollon palkankorotuksista, kohonneista vuokrakustannuksista sekä ostopalveluiden määrästä ja nousseesta hintatasosta — siis kustannustekijöistä, jotka eivät ole olleet hyvinvointialueiden päätösvallassa tai joita kaikkia ei ole voitu ennakoida mutta joiden seurauksena hyvinvointialueiden alijäämän ennakoidaan nyt olevan jopa miljardi euroa.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä huolimatta hallitus on nyt aikeissa vuodesta 2025 alkaen korottaa asiakasmaksuja ja leikkaamassa hyvinvointialueiden rahoitusta 2025—2027 yhteensä 1 400 miljoonalla eurolla. Muuttuneesta ja ennakoimattomasta kustannusten kasvusta huolimatta hallitus ei ole pidentämässä hyvinvointialueille säädettyä alijäämän kahden vuoden kattamisaikaa edes määräajaksi. Uhkana onkin, että hyvinvointialue joutuisi yhden tilivuoden alijäämän takia niin sanottuun arviointimenettelyyn. Tämä pysäyttäisi hyvinvointialueella tehtävän uudistustyön. Lyhytaikaisena ratkaisuna hyvinvointialueiden päättäjät ovat joutumassa hakemaan säästöjä sote-lähipalveluista. Näin on tapahtumassa ja jo tapahtunutkin myös omalla hyvinvointialueellani Länsi-Uudellamaalla.

Tässä tilanteessa käytännössä kaikki hyvinvointialueet tarvitsisivat hallitukselta joustoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluissa käynnissä on nyt historiallisen suuren ja vaativan uudistuksen ensimetrit, joiden aikana hallinnonalat on saatava tekemään tiiviimmin yhteistyötä ja ottamaan käyttöön kaikilla alueilla niin sanotut parhaaksi koetut, parhaat käytännöt. Tänä syksynä valtiovallan arviointimenettelyyn joutumisen pelossa monilla hyvinvointialueilla on painettu paniikkinappulaa ja tehty säästöpäätöksiä hyvin lyhytnäköisellä tavalla. Monilla hyvinvointialueilla säästöpäätökset näyttävät jo kohdistuvan perustason lähipalveluihin, eli juuri niihin tärkeimpiin palveluihin, joiden vahvistamiseksi koko uudistus alun perin tehtiin. Nyt siis on uhkana lähipalveluiden hallitsematon karsiminen, joka johtaisi siihen, että koko sote-uudistuksen punainen lanka, vahvistaa perustason sote-lähipalveluja ja ehkäistä tällä erikoissairaanhoidon kustannusten jyrkkää kasvua, katkeaisi. Tämä kävisi inhimillisesti sekä taloudellisesti hyvin kalliiksi ja asettaisi pahimmillaan ihmiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa perusteella.

Arvoisa rouva puhemies! Keskustana olemme tehneet vaihtoehtobudjetissamme esityksiä, joissa hyvinvointialueille annettaisiin sekä lisäaikaa toimintojensa kehittämiseen ja taloutensa tasapainottamiseen että lisäresursseja tämän historiallisen mittavan uudistuksen käynnistysvaiheen turvaamiseen. Näin esitämme, jottei alueilla jouduttaisi tekemään lyhytnäköisiä paniikkileikkauksia kaikkien tavallisten suomalaisten arjen sote-lähipalveluista. Toivottavasti hallituspuolueet ymmärtävät näihin esityksiimme tarttua, ja toivottavasti pystymme turvaamaan suomalaisten sote-lähipalvelut. [Mauri Peltokangas: Olisi kannattanut tehdä ehjä kerralla!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.20 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Sote-uudistus on ollut massiivinen harjoitus. Siinä mielessä olen edellisen puhujan kanssa eri mieltä, että suurin osa näistä kustannusten nousuista, joita tämä uudistus sai aikaan, on ollut ennakoitavissa. Muun muassa palkkaharmonisaation aiheuttamat kustannukset arvioitiin uudistusta valmistellessa huomattavasti alimittaisiksi, mistä varoiteltiin.

Nyt on sanottu, että hallitus leikkaa hyvinvointialueilta 1,4 miljardia tämän hallituskauden aikana. Hallitushan laittaa joka vuosi käytännössä miljardin lisää rahoitusta hyvinvointialueille, ja kuten tässä salissa moneen kertaan on sanottu, tämä 1,4 miljardia muodostuu siitä 900 miljoonasta, jonka verran VM ja hyvinvointialueet ovat yhdessä arvioineet, että pystyvät toimintaansa tehostamaan: 400 miljoonaa siitä, että valtio vähentää hyvinvointialueiden tehtäviä ja samassa sitten rahoitusta, sekä noin 75 miljoonaa euroa säästöjä. SDP:n ja keskustan vaihtoehtobudjeteissa ei tähän 1,4 miljardin rahoitusvajeeseen ole löydetty ratkaisuja, ja sille on tälle vuodelle haettu lisärahoitusta noin 100 miljoonaa, joka ei hyvinvointialueiden ongelmaa kyllä käytännössä pelasta.

Terveyskeskusverkoston suhteen olen samaa mieltä edustaja Simulan kanssa siitä, että ei kunnissa ja alueilla pidä hirttäytyä terveyskeskusverkostoon. Meilläkin Etelä-Savossa on tehty päätös, että joka kunnassa on sote-piste tai hyvinvointiasema, mutta se voi olla pieni toimistotila palvelutalon yhteydessä, jossa sitten tarvevakioidusti ja palvelutarpeen mukaan järjestetään toiminnat. Nämä tilakustannukset ovat todella iso asia hyvinvointialueille, ja niitä on pakko karsia.

Ja sitten jos katsotaan koko hallitusohjelman vaikutuksia näihin sosiaalitukiin, on totta, että siellä tulee laskennallisesti 17 000 lapsiperheköyhää, mutta nämä laskelmat eivät huomioi sitä suurta työllisyyden lisäystä, jota nämä hallituksen kokonaisuudistukset tuovat. [Aki Lindén: Jos tuovat!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

19.23 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen yhtenä sivuvaikutuksena on se, että peräti kymmenen kunnan valtionosuudet painuvat negatiivisiksi ensi vuonna, eli se tarkoittaa sitä, että nämä kunnat joutuvat maksamaan valtiolle verotuloistaan. Kun nyt katsoo näitä kuntia, joita ovat esimerkiksi Hamina, Kouvola ja Pertunmaa, niin voi helposti ymmärtää, että kysymyksessä ei ole se, että he jotenkin ansaitsisivat aivan mahdottomasti ja sen takia heidän on syytä sitten valtionosuuksia palauttaa, vaan kyse on aivan jostain muusta.

Keskustan vaihtoehtobudjetissa tämä oli otettu huomioon, ja toivon kyllä todella, että hallitus jatkossa huomioisi tämän ja käynnistäisi tämän valtionosuusuudistuksen mahdollisimman pikaisesti mutta oikeudenmukaisella tavalla. Ja nyt katson ehkä enemmän tänne perussuomalaisten suuntaan ja toivon sitä oikeudenmukaisuutta sitten sieltä, että löytäisitte sen ihmisen itsestänne, joka ymmärtää, että nämä alueet, joissa ikääntymistä tapahtuu ja on ehkä muutenkin vähemmän yritystoimintoja ja asukkaita, tarvitsevat huolenpitoa.

Kuntien omien talouksien suunnittelun osalta varsinkin vuodet 2025—27 tulevat olemaan hyvin haasteelliset. Sinne ajoittuu monenlaisia kompensaatioita ja näitä valtionosuusuudistusten jatko-osia. Sen lisäksi tämä indeksileikkaus, jonka hallitus on suunnitellut kunnille, voi vaarantaa hyvinkin erään erittäin tärkeän hallituksen hankkeen, jota olen kyllä tukemassa, eli peruskoulun kuntoonlaiton. Minusta pitää olla tosi rehellinen tämän kokonaisuuden suhteen siinä, mikä vaikuttaa mihinkin, ja kyllä se vaan niin kovasti on, että kun jatkossa 70—80 prosenttia kuntien lakisääteisistä tehtävistä liittyy perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen, silloin se tarkoittaa sitä, että jos peruskoulu halutaan kuntoon, silloin myös kuntien rahoituksen täytyy olla hyvällä tolalla. Se ei auta, jos hankkeistetaan ja sitten sitä kautta kuntien täytyy sitä rahoitusta saada, jos kuntien perusrahoitus on huonolla tolalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.26 **Ville Väyrynen kok:** Joo, kiitos! Sen verran pitää kollega Lindénin tulikivenkatkuiseen puheenvuoroon vastata, että ei missään nimessä ollut tarkoitus ketään hermostuttaa, mutta en minä tuosta omasta puheenvuorostani nyt ihan tunnistanut julkisen terveydenhuollon vastustamista, en myöskään sosiaalidemokraattisen puolueen syntyperän kiistämistä. Minä vaan olin kyllä sitä mieltä, että teillä oli ihan äärettömän hölmö kirjaus teidän vaihtoehtobudjetissanne. Ja minä olen itse täällä seissyt meidän omien puheenvuorojemme takana, kun täällä on valiokunnan puheenjohtaja heilutellut nivaskaa papereita ja sanonut, että täällä pitää tietää, mistä puhuu. Ei teille voi olla yllätys poliitikkona, että jos minä täällä lääkärinä näen jotain aivan epä-älyllistä noin lääketieteellisessä mielessä, mitä te olette sinne kirjanneet, niin totta kai minä siihen tartun. Mutta julkista terveydenhuoltoa minä aina puolustan ja tulen aina puolustamaankin, jopa niin, että minä olen siitä saanut jonkun verran moitteita. Että kyllä minä vähän yllätyin tästä palautteestakin, vaikka minä nyt sitten ehkä pikkuisen sitä turvallista tilaa raapaisin, sen jälkeen kun lupasin, etten sitä tee. Mutta kyllä täällä on tosiaan sanottu puolin ja toisin: jos me ollaan oltu kylmiä, julmia ja köyhien kiusaajia, niin minä oletan, että silloin me saadaan vähän liikkumavaraa myös omassa retoriikassa. Mutta niin kuin sanoin, missään nimessä ei ollut tarkoitus ketään henkilökohtaisesti pahastuttaa. Täällä on erittäin maltillisia ja arvostamiani poliitikkoja paikalla. — Kiitos. [Pia Sillanpää: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.28 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, ja samaa mieltä, että vähän ehkä siinä tunnetasoa nostin, ja joskus on ihan hyvä vetää vähän niin kuin korkealta ja kovaa, sanotaanko näin, mutta minä en enää jatka tästä asiasta.

Toinen asia, mihin halusin puuttua, oli tämä kysymys rokotuksista. Minä tiedän, että nyt on varmaan ihan väärä ajankohta ja huono foorumi käynnistää sitä keskustelua, mutta kuuntelin ihan tarkkaan, että... En tarkoita Mäenpään puheenvuoroa vaan Sillanpään puheenvuoroa siitä, että tärkein tavoitteenne on saada tämä 48 § suosituksekseksi, mutta mitäs tartuntatautilain 48 §:ssä lukee? Se ensimmäinen kappale kuuluu näin: ”Työskentelyyn sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiakas- ja potilastiloissa, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita tai potilaita, saa käyttää vain erityisestä syystä henkilöä, jolla on puutteellinen rokotussuoja.” Tämä on siis se kohta. En nyt lue toiseen kertaan sitä, mutta kyllä tämä on erittäin suuren enemmistön... Silloin kun näistä äänestettiin, niin muun muassa hallituskumppaninne kokoomus oli täällä silloisen hallitusrintaman kanssa samaa mieltä siitä 48 a §:stä, joka ei ole enää voimassa ja joka liittyy koronarokotuksiin. Tämä, jonka äsken siteerasin, on tämä yleinen kohta.

Tiedän muun muassa itse, että HUSissa tehtiin kovasti töitä sen pohjalta, että esimerkiksi ihmiset vapaaehtoisesti ottaisivat influenssarokotuksen. Pääsimme yli 90 prosentin tasoon asti, ja jos joku ei sitä ottanut, niin kyllä kukaan ei lähtenyt HUSista pois sen takia, vaan pystyttiin järjestämään sellaista työtä, jossa hän esimerkiksi ei ole teho-osastolla tai semmoisessa tilanteessa, jota tuolla lailla tarkoitetaan.

Tämähän jatkuu, siis 2 momentti tästä samasta laista sanoo vielä näin: ”Työntekijällä ja työharjoitteluun osallistuvalla opiskelijalla on oltava joko rokotuksen tai sairastetun tau-

din antama suoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan. Lisäksi edellytetään rokotuksen antama suoja influenssaa vastaan ja imeväisikäisiä hoitavilla hinkuyskää vastaan.” Kyllä nämä on tehty ihmisten, potilaiden, herkässä tilanteessa olevien suojaamiseksi, ja fiksu työnantaja pystyy järjestämään työt niin, että jos joku ei ole valmis eri syistä ottamaan rokotusta, niin hänelle voidaan järjestää kuitenkin siksi ajaksi muuta työtä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Mennään tässä vaiheessa varsinaisilla puheenvuoroilla, kun debattia on käyty jo niin pitkään tämän pääluokan osalta. — Edustaja Kettunen.

19.31 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu rouva puhemies! Kiitoksia, että näistä lähipalveluista käydään asianmukaista keskustelua.

Kiitoksia, edustaja Polvinen, että toitte sen esille, että maakunnassamme, siellä meidän omassa kotimaakunnassamme Kainuussa ja omassa kotikaupungissamme Kuhmossa, perussuomalaiset ajattelevat niin, että lähipalvelut pelastetaan ja rakennetaan se uusi hyvinvointiasema myös sinne Kuhmoon. Tämä kertoo siitä, että maakunnassa perussuomalaiset ajattelevat toisella tavalla ja täällä Suomen eduskunnassa perussuomalaiset ajattelevat toisella tavalla — ajetaan niin sanotusti kaksilla rattailla, ja ne toiset rattaat, ne kylmät rattaat, ovat täällä eduskunnassa, koska kyllä se vaan on niin, että perussuomalaiset linjasivat tänä päivänä terveysasemista, että lähipalveluitten puolustaminen on terveysasemapopulismia. Näin edustaja Simula totesi perussuomalaisten linjan tänä päivänä. Se on se kylmä linja, mutta olen siitä tyytyväinen — ja kiitoksia, edustaja Polvinen — että maakunnassa kuitenkin vielä se lämmin linja, lähipalveluitten turvaaminen, on ykkösasia ja ykkösjuttu.

Mutta, edustaja Mäenpää, nostitte Timo Soinin esille. Otetaanpa ote vuodelta 1999: ”Perussuomalaiset lupaavat kaksi asiaa, jos he pääsevät valtaan: Lapsilisiä korotetaan sata markkaa. Lapsilisien korotus maksaisi 1,3 miljardia markkaa. Se rahoitettaisiin jättämällä suurituloisten tulovero keventämättä ja kohtelemalla optioita kovakätisesti.”

Kunnioitettu rouva puhemies! Kauas on tultu näistä Timo Soinin perussuomalaisten ajoista. Edustaja Mäenpää, viime kaudella te puhuitte alkiolaisen ihmisyysaatteen puolesta. Ne ovat kyllä hävinneet tämän hallituksen toimesta. Toivon, edustaja Mäenpää, että teiltä vielä löytyisi sitä alkiolaista ihmisyysaatetta, hieman tätä perussuomalaisuutta, mitä silloisen SMP:n, Suomen Maaseudun Puolueen, raunioille rakennettiin, mutta nähtävästi näyttää siltä, että nämäkin ovat unohtuneet ja vielä näin joulun alla. Nimittäin: ”Kokoomus haluaa leikata pienituloisten etuuksista. Se ei meille käy. Pelkästään kehitysavun puolittaminen säästäisi kaksi miljardia, mutta tämä on kohde, josta kokoomus on eri mieltä.” Näin lausui valtiovarainministeri Riikka Purra 16.3., vajaa kuukausi ennen eduskuntavaaleja. Nämä puheet hävisivät vaalikentille, ja tässä me nyt olemme: te selittelemässä, ja me rakentavasti auttamassa, että me voisimme viedä näitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita yhteiskunnassamme rakentavalla otteella eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.34 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Muistutan edustaja Kettusta, että teidän vaihtoehtonne oli tyhjä paperi. Te saitte kyllä luottamusta kansalta, mutta te ette uskaltaneet kantaa sitä vastuuta, minkä äänestäjät teille olisivat tarjonneet. Te tarjositte vastauksena äänestäjillenne tyhjää paperia. Te ette olleet valmiina kantamaan vastuuta. Te ette halunneet tulla korjaamaan teidän rakentamaanne hyvinvointialuemallia.

Tässä olen nyt kuunnellut tätä keskustelua sosiaali- ja terveyspalveluista ja erityisesti kiinnittänyt tämän syksyn aikana huomiota siihen, miten keskustan edustajat ovat täällä puhuneet ja puolustaneet sosiaali- ja terveyspalveluita, lähipalveluita niin Kuhmoisissa kuin muuallakin ympäri Suomenmaan. Mutta jos nyt vähän raaputetaan pintaa syvemmältä ja katsotaan, mikä se keskustan vaihtoehto sitten on, niin ensimmäisenä ajatuksena tulee tietenkin mieleen, että hetkonen: Kun keskusta on täällä esittänyt, että lähipalveluista ei pidä leikata ja hyvinvointialueiden alijäämä pitää torjua, niin siellä varmaan vaihtoehdossa sitten onkin sisällä miljardi euroa lisää hyvinvointialueille, jotta hyvinvointialueet eivät joudu sopeuttamaan toimintaa, koska tämä on keskustan mukaan väärä tapa toimia hyvinvointialueilla. Mutta mitä silmäni näkevätkään, edustaja Kettunen? 106 miljoonaa euroa lisää hyvinvointialueille on keskustan vaihtoehto, [Mauri Peltokangas: Ohhoh, ohhoh!] 106 miljoonaa euroa tilanteessa, jossa hyvinvointialueiden alijäämä on yli miljardi euroa. Eli keskustan oppositiopolitiikan vaihtoehdossakin hyvinvointialueiden alijäämä olisi yhä noin miljarditasolla, mikä pakottaisi hyvinvointialueet sopeuttamaan.

Eli käytännössä, kun katsotaan teidän vaihtoehtoanne, se on lähes sama kuin mitä hallituksen vaihtoehto on. Ymmärrän, että teidän on helppo sieltä huudella, kun te ette tosiaan ole — omasta syystänne — kantamassa vastuuta. Mutta jos puolustaa lähipalveluita aivan tosissaan, edustaja Kettunen, niin sitten kannattaa vaihtoehdossakin esittää siihen vielä rahoitus. Eli jos otatte uuden harjoituksen, niin seuraavan vuoden vaihtoehtobudjetissa tämä toivottavasti tulee näkymään.

Sen lisäksi olen kiinnittänyt huomiota siihen, miten te pöyristyitte tänään edustaja Simulan puheenvuorosta. Kyllähän se fakta on, että seinä itsessään ei vielä ketään hoida. Kyllä se vaatii taakseen myös sen lääkärin, sen hoitajan ja sen terveydenhuoltoalan ammattilaisen, jotka auttavat sitä ihmistä, joka apua tarvitsee. Yksikään seinä ei hoida. Minä olen niitä seiniä ollut työelämässä tekemässä ja tiedän, että se seinä itsessään ei ketään hoida. Se vaatii taustalle myös henkilöstön. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

19.37 **Noora Fagerström kok:** Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan osuus valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2024 on 16,3 miljardia euroa eli vajaa viidennes valtion talousarviosta. Suurimmat menokohteet ovat eläkkeet, 33 prosenttia, perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki 29 prosenttia, työttömyysturva 15 prosenttia ja sairausvakuutus 14 prosenttia.

Muutama tärkeä nosto ensi vuoden talousarviosta: Lääkärin vastaanottopalkkioiden Kela-korvauksen korotukseen 65,3 miljoonaa euroa. Lapsiperheiden asemaa vahvistetaan 54 miljoonan euron perhepaketilla. Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tuen vakinaistamiseen 3 miljoonan euron pysyvä määräraha, joka perustuu hallitusohjelmaan. Turvakotitoiminnan rahoitukseen 26,6 miljoonaa euroa. Säteilyturvakeskukselle ydinenergialain kokonaisuudistuksen valmisteluun sekä pienydinvoimaloiden, SMR, turvalliseen käyttöönottoon valmistautumiseen yhteensä 1,65 miljoonaa euroa. Tämäkin perustuu hallitusohjelmaan. Rintamalisä plus 800 000 euroa. Omistusasuntojen asumistuen lakkauttamisen voimaantuloa lykätään kolmella kuukaudella. Tämän johdosta momentille lisätään 11 miljoonaa euroa.

Arvoisa rouva puhemies! Loppuun haluan vielä kerrata, mitä valtiovarainvaliokunta on mietinnössään todennut. ”Valtiovarainvaliokunta pitää ymmärrettävänä, että osana julki-

sen talouden sopeuttamista myös etuusmenoja tarkastellaan kriittisesti, sillä ne muodostavat merkittävän osan julkisen talouden kokonaismenoista. Valtiovarainvaliokunta pitää myönteisenä, että hallitus on pyrkinyt toteuttamaan uudistukset ja säästöt niin, että heikoimmassa asemassa olevien tilanne on turvattu. Valtiovarainvaliokunta pitää hyvänä sitä, että hallitus pyrkii kohdistamaan suurimmat vaikutukset niin sanotusti aktiiviväestöön, jolla on mahdollisuuksia vaikuttaa omaan tulonmuodostukseensa ja tulevaisuuteen.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.39 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Sen verran nyt vielä palaan tähän rokoteasiaan, että hoitajapulahan alkoi pahenemaan vuonna 2018, milloin tämä tartuntatautilain 48 § tuli voimaan. Silloin alkoi se hoitajien ahdistelu näillä vuosittaisilla pakolla otettavilla influenssarokotteilla, jos halusi työnsä pitää. Vuosien työkokemuksella ei ollut minkäänlaista merkitystä, kun mietittiin näitä työntekijöitten siirtoja osastoilta toisille, missä he nyt sitten olisivat oletettavasti vähemmän vaarallisia potilaille, mitä he eivät toki olleet, vaarallisia, moneenko kymmeneen vuoteen aikaisemminkaan. Muun muassa Ruotsissa ja Norjassa nämä hoitajat eivät ole vaarallisia, vaikka sitä vuosittaista influenssarokotusta ei ole otettuna.

Osa hoitajista koki tämän niin nöyryyttävänä, tämän heidän työkokemuksensa aliarvioinnin, ja sen, että heidät voidaan vain siirtää mihin sattuu, että he päättivät lähteä opiskelemaan toista alaa jo silloin tai vähintäänkin ovat miettineet sitä vuosia. Itsellänikin on tästä kokemusta, että kun päätin kieltäytyä näistä vuosittaisista pakkorokotteista, niin kyllähän siitä sai osaksi vaikka minkälaista kohtelua. Aikaisemmin olin näitä influenssarokotuksia ottanut, mutta kun tämä pakko tuli voimaan, niin päätin, että nyt riittää ja myös minulle hoitajana kuuluu se itsemääräämisoikeus omaan kehooni, ihan miten olen aina puolustanut sitä potilaitten kohdalla viimeiseen asti kaikkien hoitojen ja lääkitysten suhteen.

Nyt se ongelma, mikä tässä tartuntatautilain 48 §:ssä on muun muassa, on se, että eri sairaanhoitopiirit käyttävät tätä lakia hyvin monella eri tavalla, joissakin tiukemmin ja joissakin löysemmin. Myös tänä syksynä olen saanut todella paljon viestejä hoitajilta, jotka edelleen kärsivät tästä pykälästä. Meillä on niitä esimiehiä, jotka tänä syksynäkin ovat ahdistelleet niitä hoitajia, että heillä ei ole asiaa töihin ilman näitä rokotuksia, vaikka tästä on se oikeusasiamiehen päätöskin. Se on vuodelta 2018—19.

Eihän tämä näin voi jatkua. Meidän täytyy jotakin tehdä tässä historiallisen hoitajapulan keskellä tälle asialle, että me saisimme jokaisen hoitajan, joka kokee sydämenasiakseen olla hoitaja ja hoitoalalla, pysymään sillä alalla. Tämähän on myös erittäin tärkeä asia niille nuorille, jotka ovat hakeutumassa hoitoalalle, että pitääkö heidän tehdä silloin 16-vuotiaana päätös esimerkiksi lähihoitajaksi hakeutuessaan, että he ovat valmiita 50 vuotta putkeen, joka vuosi, ottamaan tämän influenssarokotuksen, jotta he saavat hoitaa niitä potilaita siellä rankassa työssä. Tähän todella pitää olla valmiutta, jos hoitoalalle haluaa tänä päivänä, tai sitten me voimme muuttaa tätä samalla lailla suositukseksi, niin kuin se oli aikaisemmin, ja toivoa, että hoitoala alkaa kiinnostaa myös nuoria enemmän siitäkin syystä. Ja tietenkin siellä pitää korjata muitakin asioita kuin tämä pelkkä rokotepakko.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.42 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin edustaja Kettusta muistuttaa siitä, että kun keskusta kuitenkin teki loistavan vaalituloksen, niin kyllä hallitukseen olisi pitänyt lähteä. Tehän saitte liki 20 kansanedustajaa, vai montako niitä nyt oli? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä tulos!]

Te itse ette halunneet lähteä hallitusneuvotteluissa kantamaan vastuuta tämän maan asioista. [Tuomas Kettunen: Hyvä, että te kannatte nyt vastuun! — Hanna Kosonen: Erittäin hyvä!] Nyt sitten, kun te puhutte täällä näistä ongelmista ja myöskin siitä, että tulee lapsiperheköyhyyttä, niin kun nyt mainitsitte sen rakkaan oppi-isämme Alkion, niin Alkio on sanonut näin: ”Työ on voimakeino, jolla ihminen valloittaa maan, keksii siihen kätketyt loppumattomat, elämää rikastuttavat aarteet, jatkaa luomistyötä ja kehittää itseään aavistettuja, mutta muodolleen määräämättömiä päämääriä kohti.” Hän on näin joskus sanonut. Tässä maassa on vaan — niin kuin varmasti edustaja Kettunenkin tietää, minkä hän unohtaa täällä salissa aina puhuessaan — nyt talous kuralla. On eletty pitkän aikaa liian leveää elämää, ja jollakin lailla tätä pitää yrittää saada uomilleen, ettei valtio velkaantuisi niin pahasti, ja sen takia on tehty ratkaisuja, joilla leikataan tukien saajilta. Niiltä ei voi oikein ottaa, jotka eivät saa niitä tukia. Totta kai ne koskevat, mutta nyt nähtävästi opposition ja keskustan edustaja Kettusenkaan mielestä mistään ei saisi leikata eikä ottaa pois. Te kuitenkin tiedätte sen, että jollakin lailla tätä maata pitää yrittää pelastaa, ja se on nimenomaan sitä alkiolaisuutta, että yritetään järjestää asioita niin, että tulevillakin sukupolvilla olisi täällä elämisen edellytykset.

Toivon nyt, että kun te illalla menette nukkumaan ja pistätte silmät kiinni, niin vakavasti mietitte näitä populistisia heittojanne, mitä te täällä heittelette. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.45 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää paljon arvostamaani edustaja Mäenpäätä siitä, että siteerasitte Alkiota, ja siitä, että teillä vielä ehkä hieman on sitä alkiolaista ihmisyysaatetta, ehkä hieman. Mutta, niin kuin edustaja Mäenpää totesi, me kaikki kannamme huolta siitä, että meidän valtiontalous on todella huonossa asemassa. Mutta politiikka on arvovalintoja. Edustaja Mäenpää, minä kysyn: olisitteko te edelleen valmis tiputtamaan olutveroa niin, että valtion kassasta vuositasolla häviää 25 miljoonaa euroa ja se on pois niiltä vähävaraisilta? [Mauri Peltokangas: Alkoholin verotus kiristyy!] Se on pois sieltä sosiaaliturvasta ja niiltä ihmisiltä, joilla on oikeasti hankala tilanne. [Mauri Peltokankaan välihuuto] — Ja edustaja Peltokangas, jos nyt kuuntelisitte hetken, niin tekin voitte oppia jotain uutta.

Nimittäin kun edustaja Bergbom kysyi tätä, että miksi me emme ole vaihtoehtobudjettiin laittaneet euroja, kun tosiaan hyvinvointialueet ovat alijäämäisiä. Kainuun hyvinvointialue teki talousarvion, joka hyväksyttiin tänään. Se on 27 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kainuun hyvinvointialueen hallitus... Täytyy kiittää viranhaltijoita ja päätöksentekijöitä: 40 miljoonasta karsittiin alijäämä sinne 27 miljoonaan. Mutta kun se kumulatiivinen alijäämä tämän vuoden ja ensi vuoden osalta voi olla yli 50 miljoonaa euroa, niin keskusta on esittänyt sitä, että nyt pitäisi antaa hyvinvointialueille aikaa maksaa näitä alijäämiä.

Mutta tässähän tullaan myös siihen arvovalintaan, joka on se kylmä keskittämisen tie perussuomalaisten suunnalta: te annatte ukaasin, että mikäli näitä alijäämiä ei saada nopeasti katettua, [Miko Bergbomin välihuuto] niin te tulette ajamaan hyvinvointialueita yhteen. Teillä on mahdollisuus tarttua tähän tilaisuuteen. Me esitämme myös sitä, että ottaisitte op-

positiopuolueet yhdessä matkaan rakentamaan hyvinvointialueista ja terveyspalveluista vielä parempaa. Mutta tämä ei teille käy. Te ajatte kylmästi alueita yhteen, keskitätte palveluita, ja tässä maaseudun ihmiset ovat hyvin tukalassa tilanteessa.

Vielä toinen asia, mistä myös tulisi säästöjä: me esitämme myös sitä, että kustannusvertailtavuuden parantamiseksi sosiaali- ja terveyspalveluitten matkakustannusten korvaukset, se 300 miljoonaa euroa, Kansaneläkelaitoksen suunnalta osoitettaisiin hyvinvointialueitten suuntaan. Varmasti löytyisi vielä lisää säästöjä.

Mutta, edustaja Mäenpää, nukun ensi yöni paljon paremmin, koska tiedän, että maakunnissa kyllä perussuomalaiset ajavat lähipalveluita, ovat niiden puolella. Mutta täällä kylmä keskittämisen tuuli puhaltaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.48 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt vielä yksi puheenvuoro tässä, ja valitan etukäteen sitä, että tässä nyt on numeroita, ja meillä ei ole täällä yleensä tapana käyttää mitään havaintovälineitä, joten niitä joutuu suullisesti tässä esittämään. Käydään ihan lyhyesti läpi tämä ensi vuoden ja tavallaan myös tämän vuoden sote-rahoitusbudjetti.

Nythän tämän vuoden, 2023, määräraha hyvinvointialueille oli 20,6 miljardia euroa täällä talousarviossa. Minusta valiokunnan jäsen ja jaoston puheenjohtaja Reijonen esitti tämän oikein hyvin. Hän totesi, että 1,9 miljardia rahoitettiin joulukuussa 2022, eli nämä täytyy laskea yhteen, jolloin meillä on siis ollut käytännössä 22,5 miljardia. Ja nyt ensi vuoden budjettiin on merkitty 24,6 miljardia, mutta siellä on 550 miljoonaa sellaista rahaa, joka on tarkoitettu tälle vuodelle, 2023. Se kirjataan kirjanpitoon vuodelle 2023, eli se on valtaosa siitä 700 miljoonasta, jonka todettiin olevan tarpeen tälle vuodelle lisärahoituksena sen takia, että se vuoden 2022 pohja niin sanotusti kuntien aikana, kun kunnat vastasivat sote-palveluista, oli etukäteen epävarma, koska budjettihan oli tehty olosuhteissa, joissa vuosi 2022 ei ollut vielä päättynyt, ja se perustui sitten talousarvioihin, jotka olivat selvästi alimitoitettuja. Eli sieltä ensi vuoden 24,6 miljardista siirtyy sitten 550 miljoonaa tämän vuoden kirjanpitoon, jolloin todelliseksi kasvuksi jää, aivan niin kuin täällä on todettu, noin miljardi. Tulee se sitten olemaan 900 miljoonaa tai miljardi, niin se on se kasvu, mikä on siis vuosien 2023 ja 2024 välillä. Se on minusta ihan riittävä summa kattamaan kustannustason nousun.

Mutta nyt se ongelmahan ei ole siinä, vaan se ongelma on tänä vuonna syntyneessä alijäämässä, joka johtuu siitä — syistä, jotka täällä on kerrottu — että kustannustason muutos on ollut nimenomaan niissä palveluissa, ei tämän sote-uudistuksen takia vaan niissä palveluissa, kun ihmisiä hoidetaan: on henkilökunnan palkat, ostopalvelut ja kaikki nämä syyt. Se todellinen kustannustason nousu on ollut about noin kahdeksan prosentin luokkaa, ja se rahoitus, joka tälle vuodelle tuli, ei ollut niin suuri. Ja tämä on nyt se noin miljardin — tai välillä sanotaan, että 1,2 miljardin — alijäämä, ja se ei tule ensi vuonna katettua, mutta vuonna 2025 jälkikäteiskorjauksella se itse asiassa tulee. Ongelma on nyt itse asiassa tämä rahoituksen hitaus, eli jos me saisimmekin sen vuoden 2025 jälkikäteiskorjauksen nyt tänä vuonna tai vaikka puolet siitä, niin meillä ei olisi näitä ongelmia, jotka meillä on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.51 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tuosta, kun edustaja Kettunen mainitsi täällä aikaisemmin Soinin puheet ja lapsilisän korottamisen, niin nythän me korotimme niitä. Siinä mielessä tuo oli ihan hyvä muistutus, että tämä on ollut pitkän linjan tavoite.

Sitten te mainitsitte siitä, että olutveroa me kevennämme. Oletteko te yhtään ikinä miettineet, mikä siinä saattaisi olla taustalla, että sitä olutveroa kevennetään. [Tuomas Kettunen: Kertokaa!] No olisiko siinä semmoinen mahdollisuus, että nämä panimot pystyisivät toimimaan täällä Suomessa jatkossakin, etteivät meille tule ulkomailta ne oluet tänne kauppoihin tai etteivät Euroopan viinit vie sitä tilaa tämän nauttimiselta? Sitten vielä meillä on niitä pienpanimoita. Luulen, että siellä Kainuunkin aroilla saattaa jossakin olla semmoisia pienpanimoita, jotka ovat tästä varmaan ihan mielissänsä. Ehkä te olette lähettänyt jopa joulukortinkin niihin. Siinä mielessä tuo on aika pöyristyttävää puhetta, että te täällä sitten vastustatte näiden pienpanimoiden saamaa pientä verohelpotusta. [Aki Lindén: Niillä onkin alhaisempi veroaste! Pienpanimoilla on jo alhaisempi veroprosentti!] — Niin, entäs nämä isot panimot täällä sitten? Haluatko, että ne toimivat jatkossakin täällä, vai tuodaanko tänne jostakin tuolta Lidlin kautta sitten myytävää, jotakin saksalaista olutta?

Ehkä tämä nyt oli tässä, tämä minun asiani. Kettuselle varmaan, vähän niin kuin se Alkio sanoi, elämä on niin kuin tikapuut, että mitä korkeammalle kiipeää, sitä kauemmas etääntyy se alapää. Tämän vielä halusin muistuttaa, nyt kun te olette tänne kaupunkiin tullut. [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

19.54 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä muistuttaa edustaja Kettusta siitä, että jos te keskustassa todella olisitte halunneet parempaa sotea ja rakentaa sitä aidosti parempaa sotea, niin oikea paikka olisi ollut lähteä hallitukseen ja palauttaa hallitustunnustelijalle jotain muutakin kuin se tyhjä paperi. Mutta tehän päätitte mennä suoraan vasemmiston kanssa oppositioon, heti oltuanne vasemmiston kanssa hallituksessa. Haluan kuitenkin muistuttaa, että te saitte kevään vaaleissa käsittääkseni 23 edustajaa, 350 000 ääntä suomalaisilta [Mauri Peltokangas: Kyllä!] Se on aika kova mandaatti, se on kaksi ja puoli kertaa korkeampi kuin RKP:llä tai KD:llä. Se on myös korkeampi kuin vasemmistoliitolla ja vihreillä nykyisessä eduskunnassa, saati edellisessä hallituksessa. Eli teillä olisi kyllä mandaattia toimia, teillä olisi mandaattia rakentaa sitä parempaa sotea tänäkin hallituskautena. Te sopisitte oikein hyvin tukemaan tätä hallitusta yhtenä hallituspuolueena. Sen sijaan te huutelette oppositiosta esityksiänne, kuinka te korjaisitte soten, vaikka teillä ei edes ollut hallitustunnusteluissa valmiutta lähteä korjaamaan sitä sotea. Ja kuten edustaja Bergbom tässä vieressä toi esille, ei teillä ole valmiutta korjata sotea edes nyt siinä vaihtoehtobudjetissanne, jonka te teette oppositiossa, siis leikkibudjetissanne. Te ette edes leikin tasolla ole valmiita korjaamaan sitä sotea, jonka te olette itse rikkoneet. Tämä on mielikuvituspolitiikkaa, keskusta. [Miko Bergbom: Sinne mennään, missä kaverit on!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

19.55 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olen tässä kuunnellut mielenkiinnolla tätä sote-keskustelua, ja tässä kohtaa täytyy tietenkin ottaa koppi arvostamani edustaja Kettusen opettavaisesta sävystä puheessaan, jonka hän toi tuossa edellisessä pu-

heenvuorossa esiin, kun täältä kommentoin sivuhuutona, mikä kuuluu tähän eduskunnan työskentelyyn asiallisella tavalla toimittuna. Taisin kuitata, että keskustalla oli tyhjä paperi, mihin hän sitten sanoi, että ”jos Peltokangas kuuntelisi, niin voisi oppia jotain”.

Kyllä, edustaja Kettunen, opin puheestanne sen, että heititte alkiolaisuuden vaalituloksen jälkeen, sen koko nipun sitä kaunista liturgiaa, laajassa kaaressa kainuulaiseen koskeen, jota pitkin se sitten ajelehtii, ja paperi, se selluloosa, hienoin mikä Suomen puustosta tehdään, mätänee tällä hetkellä jossain ojanpenkalla.

Te piut paut välititte aikaisemmista lupauksistanne äänestäjille. Te kävitte kyllä rankkaa vaalityötä, saitte noin 350 000 suomalaista uskomaan teidän kevyisiin lupauksiinne, ja kun tuli se paikka, että teille annettiin mahdollisuus lähteä tähän hallitukseen neuvottelujen kautta tuomaan sitä omaa näkemystänne suomalaisten hyvinvointia ja varsinkin sitä maaseudun hyvinvointia rakentamaan, te pyyhkäisitte märällä rätillä niin maataloustuottajaa kuin kaikkia niitä työntekijöitä, jotka siellä maaseudulla asuvat, ihan kaikkia päin naamaa. Se oli teidän kunnianosoituksenne 350 000 ihmiselle, jotka luottivat siihen, mitä te vaaleissa lupasitte, jotka luottivat niihin voimakaskantoisiin ääniin: ”Keskusta on ollut aina vastuunkantajapuolue.” Vaan mitä me näemme? Tänä päivänä te olette kävelemässä vasemmiston kanssa sinne samaan avantoon kuin edellisessä hallituksessa. Tarttuiko teihin joku muu kuin alkiolainen, ehkä hieman punaisempi taistolainen aate, koska nyt olette menossa siihen samaan avantoon oppositiossa?

Edustaja Kettunen on unohtanut ohrantuottajat, vehnäntuottajat, rukiintuottajat, koska te haluatte torpata kaikkien pienpanimoiden, suomalaisten pienpanimoiden, jotka työllistävät ja tekevät ahkerana tuolla töitä, tuottoisan bisneksen. Te himoverottaisitte vasemmiston kanssa lisää, ja te tekisitte kaiken saman, mitä teitte viime hallituksessa vasemmiston kanssa. Teidän mallillanne mennään sotessa. Te ajoitte sen seinään. Me yritämme nyt korjata sitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Korostan vielä Suomen kansalle: keskusta oli tyhjä paperi, keskusta on yhä tyhjä paperi, koska sitä saa, mitä tilaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sitten selitykset!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

19.58 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä aivan herkistyy, kun kuuntelee näitä sydänjuuria myöten sieltä jostain pohjilta tulevia, sävyisiä kertomuksia keskustan tyhjistä papereista. Ei unohdeta muutamia satojatuhansia, jotka eivät äänestäneet meitä niin kuin olivat tottuneet ehkä joskus äänestämään, ja se kuuluu demokratiaan, että haetaan vähän vauhtia oppositiosta. Keskusta on ollut 20 vuoden sisään 16 vuotta hallituksessa, ja en tietysti tiedä, minkälainen demokratiakäsitys perussuomalaisilla on, mutta minulla on semmoinen demokratiakäsitys, että siinä vähän vaihdellaan hallituksen ja opposition välillä. [Juha Mäenpää: Vauhti taitaa tyssätä nyt siellä!]

Haluaisin vielä viitata edelliseen, Lindénin puheenvuoroon tästä jälkikäteiskorjauksesta, tästä sote-uudistuksen miljardista 2025. Sehän on vaan niin, että se raha tulee kunnilta, eli miljardi, ja niin kuin aikaisemmassakin puheenvuorossa sanoin sen huoleni perusopetuksen tilasta, tämäkin raha vaikuttaa sitten siihen, kuinka kunnilla on varaa sitä peruskoulua laittaa kuntoon, josta täällä ollaan Pisa-tuloksien myötä oltu aika huolissaan puolin ja toisin. Se on meidän kaikkien tärkeä tavoite, että lapset ja nuoret Suomessa opiskelevat ja oppivat vielä paremmin.

Perussuomalaiset ovat sydäntäsykähdyttävän huolissaan myös näistä suomalaisista pienistä panimoista, mutta jos nyt jotakin tästä oluen verotuksesta ymmärrän — aika vähän ymmärrän — niin kyllähän se neljä senttiä oluttölkkien hinnoista pois lähtee myös ulkomaalaisista oluttölkeistä, [Mauri Peltokangas: Alkoholiverotus kiristyy!] eli ihan yhtä paljon te tuette tällä 25 miljoonan lisävelalla sitten ulkomaalaisia panimoita. Jos kuitenkin nyt tässä puhumme STM:n hallinnonalasta, niin alkoholin haitat ovat monen miljardin euron haaste suomalaisessa yhteiskunnassa [Mauri Peltokangas: Oletteko sosiaalidemokraatti Rinteen kanssa samaa mieltä?] ja terveydenhuollossakin niiden suorat kustannukset ovat monia monia satoja miljoonia, lähestyvät miljardia euroa. En tiedä, ovatko perussuomalaiset tästä sitten ollenkaan huolissaan, siitä, miten ihmiset voivat. Tämä itse asiassa on aika lailla alkiolaista aatetta, että mietitään ihmisten hyvinvointia monelta kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.02 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Täällä on käyty värikästä keskustelua, mutta tärkeistä aiheista ja aihealueista. Mutta täytyy nyt edustaja Peltokankaalle todeta, että pienpanimot ovat tärkeää yritystoimintaa, mutta kun elämme tässä maailmanajassa ja katsomme valtiontaloutta, niin te olette valmis olutveron keventämisellä ottamaan valtion kassasta sen 25 miljoonaa euroa. [Hanna Kosonen: Velaksi!] — Ja vielä velaksi. — Sehän tarkoittaa sen verran, että oluttölkissä kaupan hinnassa se on se neljä senttiä. Neljä senttiä. Mitä muuta tällä rahalla voisi tehdä? [Mauri Peltokankaan välihuuto] Samaan aikaan te olette esimerkiksi liikuntapalveluitten arvonlisäveroa nostamassa myöhemmin tällä vaalikaudella. Onko tämä teidän viestinne arvovalintana, että uimahalleissa, jäähalleissa, kuntosaleilla käynti sitten kallistuu, kun oluen verotusta kevennetään? [Mauri Peltokankaan välihuuto] Tästä voitaisiin käydä paljon isompi keskustelu, mutta se varmasti tämän vaalikauden aikana vielä tulee useampaan otteeseen keskusteluun.

Edustaja Vigeliukselle: Tämä ei ole mikään leikkipaperi. [Mauri Peltokangas: Tyhjä paperi! — Miko Bergbom: Mainostoimiston värittämä tyhjä paperi!] Tämä on keskustan vaihtoehtobudjetti, täydellinen vaihtoehto tälle hallituksen kylmälle keskittämispolitiikalle ja sitten myös talouspolitiikalle.

Ja kun edustaja Peltokangas puhui, että me olemme kevyitä lupauksia luvanneet vaaleissa, saimme asianmukaisen kannatuksen viime vaaleissa, me olemme tähän tyytyväisiä ja olemme oppositiossa sen vuoksi, koska kannatus on se, mitä on. Mutta kun puhuitte meidän kevyistä lupauksistamme, niin kyllä täytyy perussuomalaisten suuntaan katsoa ja kysyä edustaja Peltokankaalta: mihin se polttoaineveron täyspoistaminen hävisi, mihin hävisi sähkön hinnan laskeminen, mihin hävisi se, että pidetään maataloudesta huolta? Nämä ovat niitä keskusteluita, mitä tämän talousarviokeskustelun aikana on käyty.

Puhemies! Täytyy sanoa sen verran, että hallituksessa on useampi puolue, te teette kompromisseja, mutta täytyy vielä kertaalleen ihmetellä sitä, että hallituksessa on yksi äänetön yhtiökumppani ja se on kristillisdemokraatit. He eivät ole tälläkään hetkellä käymässä näitä keskusteluja. Varmaan se johtuu siitä häpeästä, mikä on syntynyt siitä, että he hyväksyivät tämän niin sanotun kaljaveron alentamisen, ja nyt he eivät käy tätä keskustelua tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

20.05 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on kyllä kieltämättä käyty mielenkiintoista keskustelua viimeisen tunnin aikana lähipalveluista ja monesta muustakin asiasta. Täytyy palata kyllä tuohon lähipalveluasiaan ja ennen kaikkea siihen keskustan intoon ja haluun suojella niitä lähipalveluita ja niitä seiniä, jotka siellä maakunnissa ovat.

Minäkin olen itse pienestä kunnasta, ja sydämenasia on se, että oma terveyskeskus säilyy, niin kuin varmasti kaikilla on. Mutta jos keskusta aidosti olisi tässäkin asiassa ajatellut niitä pieniä kuntia, niin se ei olisi ikinä — korostan, ei ikinä — tehnyt tällaista alueuudistusta, joka nyt tehtiin, jossa päätösvalta pienistä terveyskeskuksista siirrettiin keskuskaupunkeihin. [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Niillä ei ole mitään omaa päätäntävaltaa enää. Minusta on naiivia puhua siitä, että sitten lähdetään puolustamaan sen jälkeen, kun tehdään itse tämmöinen uudistus.

Senkin ymmärrän, kun olen 20 vuotta tehnyt valtionhallinnossa uudistuksia, että joka uudistuksesta löytyy jotakin hyvää. Mutta tämä sote-uudistus on ainut, mistä ei todellakaan löydy mitään hyvää. Kysyy sitä asiakkailta, henkilökunnalta tai mistä tahansa muualta, niin ei mitään hyvää. — Ei kun, hetkinen, puhuin kyllä muunneltua totuutta. Nimittäin kyllä itse asiassa sen hallintoportaan johtajat ovat kiitelleet tuplapalkkojansa tässä, että jotain hyvääkin löytyy. Pahoittelen virhettä.

Ymmärrän kyllä, että keskusta ei halunnut lähteä korjaamaan tätä uudistusta, koska eihän tällaista voi korjata. Te olette luoneet semmoisen hirviön, että tätä ei voi korjata. Ja se on ymmärrettävää, että etukäteen olette jo päättäneet, että menette oppositioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

20.06 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kettusen erinomainen puheenvuoro kirvoitti vielä minut takaisin tähän paikalle, koska tähän sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluu todella vahvasti ennalta ehkäisevä terveydenhuolto, ja mitäpä sillä kaljaveron alentamisella 25 miljoonalla saataisiin muun muassa liikuntapalveluissa aikaiseksi? Aivan valtavasti asioita.

Nythän nähdään jo, että aika lailla rahoitus tulee tippumaan. Nyt ensi vuonna pysytään suunnilleen samalla tasolla, mutta jos otetaan yhteensä pyöräteiden ja kävelyteiden leikkaukset, mitä teette, kun sieltä lähtee enemmän, niin jo tippuu rahoitus, mutta tulevina vuosina rahoitus tippuu tosi dramaattisesti. Jos tämä 25 miljoonaa olisi siirretty vaikka sinne liikunnan tukemiseen, me oltaisiin saatu lapsia ja nuoria liikkeelle, urheiluseuratoimintaan todella paljon toimintaa lisää, ja vanhustenkin liikuttamiseen myös, jos olisi se koko raha laitettu suoraan vaikka urheiluseuratoimintaan. Työikäiset liikkuvat aika lailla yrityspalveluissa. Näen, että tämä on arvovalinta. Te halusitte alentaa kaljan verotusta. Me olisimme todella laittaneet aivan eri paikkaan. 25 miljoonalle löytyy niin monta eri kohdetta näistä leikkaustalkoista, mitä tässä nyt valitettavasti joudutaan tekemään.

Sitten tulevaisuudessa on tulossa vielä liikuntapalveluiden ja kulttuuripalveluiden ja jopa kirjojen arvonlisäveron nosto, ja sekin liittyy tähän STM:n hallinnonalaan niin, että myös työikäisillä tulee olemaan isompi kynnys lähteä liikuntapalveluihin, koska ne liikuntapalvelut kallistuvat. Ja taas saamme hyvinvointialueille lisää palvelun tarvitsijoita, ja se ei ole tässä kohtaa ihan hirveän hyvä asia, koska sitten taas kulut nousevat. Ne ovat kuitenkin lakisääteisiä tehtäviä, tällä hetkellä, ellette sitten tee valintoja, että tietyt ihmiset hoidetaan ja tiettyjä ihmisiä ei hoideta — se tietysti jossain vaiheessa voi tulla vastaan. Jos hyvinvointialueiden rahoitusta ei korjata ja anneta niille todella työrauhaa, niin eivät siellä

palvelut parane vaan heikkenevät, ja silloin jo henkilökunta joutuu tekemään niitä valintoja, ketä hoidetaan ja ketä ei.

Mieluummin laittaisin todellakin rahat siihen, että ennalta hoidetaan ihmisiä ja annetaan heille mahdollisuus liikuntapalveluihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.09 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa herra puhemies! Tuo edustaja Kettunen kettuillessaan tuolle edustaja Peltokankaalle sanoi, että mihin katosi se polttoaineveron poistaminen. Mielestäni, edustaja Kettunen, ei pitäisi olla semmoista käsitystä teilläkään, että me olemme polttoaineveroa olleet poistamassa. [Mauri Peltokangas: Nuorelle miehelle sattuu vahinkoja!] — Jaksuhali. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä. — Vai jatkaako edustaja Mäenpää vielä puheenvuoroa?

Jatkaa se vielä. [Naurua]

Edustaja Kettunen viittasi täällä, että me ollaan luvattu poistaa polttoainevero. Se ei pidä paikkaansa. Se oli keskusta, joka lupasi poistaa dieselveron, mutta siinähän ei ollut mitään järkeä, koska se olisi käytännössä nostanut polttoaineen hintoja. Te vaahtositte siitä. Sen sijaan keskusta esitteli tämmöisen vaikean lain kuin lain jakeluvelvoitteesta elikkä biokomponentin lisäämisestä. Se taisi olla Pekkarinen, joka sen runnoi läpi joskus aikanaan, ja tämän jälkeen keskustajohtoisesti sitä on nostettu niin, että jakeluvelvoite, elikkä biokomponentin lisääminen, olisi ensi vuoden alusta nostanut polttoaineen hintaa noin 23 senttiä per litra plus alvi elikkä noin 28 senttiä per litra. Ja kun sen verran meitä tuo Alkio kiusaa vielä tuolla takaraivossa, että älä unohda köyhän asiaa, niin erityisesti niitä köyhiä huomioiden me sitten päätimme, että me poistamme sen teidän hallituksenne ajaman jakeluvelvoitteen kasvattamisen. Että nyt Kettunenkin voi kotiin mennessään jouluna sitten vielä tankata tätä nykyisen hintaista polttoainetta, ja kun te tulette sieltä lomalta, niin te voitte silloinkin samanhintaista polttoainetta tankata, [Tuomas Kettusen välihuuto] koska me olemme hoitaneet pois sen jakeluvelvoitteen tuoman hinnankorotuksen polttoaineesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja nyt edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.12 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä tähän loppuun vielä ihan lyhyesti sote-uudistuksesta, koska se on kuitenkin noussut niin monta kertaa täällä esille. Nyt täytyy oikeasti muistaa, että sote-uudistuksen lähtölaukaus tuli silloisen ministeri Risikon ehdotuksesta 29.8.2008, jolloin hän esitti sellaista mallia, että Suomessa vaativat palvelut eli käytännössä erikoissairaanhoito ja vaativat sosiaalipalvelut järjestettäisiin viidellä suurella alueella, ja sitten meillä olisi sote-alueita, joka tarkoitti käytännössä noin 50 000:n väestöpohjalla olevia joko kuntia tai sitten pienempien kuntien yhteenliittymiä, jotka vastaisivat peruspalveluista.

Tätähän sittemmin Kataisen hallitus lähti toteuttamaan. Siinä oli monia vaiheita. Vuonna 2013 oli niin sanottu Orpon malli, jossa sitten lähdettiin siitä, että pitäisi myös esimerkiksi 20 000—50 000:n asukkaan kunnilla olla omat erityispiirteet, ja se rupesi menemään

kovin monimutkaiseksi, kunnes sitten silloinen oppositiojohtaja Sipilä lähti pelastamaan tätä tilannetta keväällä 2014. Sipilä kutsui kaikki puolueet sitten koolle, ja silloin puolueet yksimielisesti, kaikki eduskuntapuolueet, päätyivät viiden malliin Suomessa. No mihinkä se viiden malli sitten kaatui? Eli se, että meillä olisi ollut tämmöiset miljoonapiirit ja Etelä-Suomessa kahden miljoonan väestöpohja, kaatui käytännössä siihen, että se olisi ollut kuntapohjainen järjestelmä, ja meidän perustuslakivaliokuntamme päätyi siihen, että ei voida tehdä sellaista järjestelmää, jossa raha tulee ikään kuin pakkoverottamalla kuntia, mutta rahasta ja sen käytöstä ja sen kokonaisuudesta päättää muu hallinnollinen elin kuin se kunta itse.

Sitä sitten vielä Stubbin ollessa pääministeri hetken siinä Kataisen jälkeen yritettiin pelastaa semmoisella kahdenkymmenen mallilla — no siitäkään ei sitten tullut mitään.

Sitten meille tuli Sipilän hallitus. Sipilän hallituksen aikana sitä kuvaa kaikkein parhaiten kokoomuksen silloinen puheenjohtaja Alexander Stubb kirjassaan Alex — sivunumeroa en muista — mutta hän oikein kertoo siinä, miten kokoomuksen sisällä riemuittiin siitä, että nyt saadaan rahaa pois kunnilta, mutta se olisi annettu markkinoille ja markkinoiden kautta sitten, valinnanvapauden kautta, olisi käytetty julkista rahaa. No sitten tuli myöhempiä vaiheita, ja sitten saatiin vihdoin tämä asia kasaan.

Mutta minä haluaisin vain todeta, että kaikki puolueet Suomessa ovat olleet sitä mieltä, että 300 kuntaan perustuva sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusmalli ei ole toimiva. Sellaista ei ole missään muualla maailmassa. Itse aikanaan 20 vuotta sairaanhoitopiirin johtajana toimiessani jouduin usein tilanteeseen, jossa menin pieneen kuntaan kertomaan, miksi terveysmenot ovat esimerkiksi kohonneet, ja siinä jouduttiin keskustelemaan yksittäisistä potilaista, mitä heidän hoitonsa maksaa, ja silloin häpesin sitä tilannetta, sillä missään sivistysvaltiossa ei niin pitäisi olla. Eli itse asiassa perusasioista olemme olleet täällä yhtä mieltä, vaikka sitten monistakin yksityiskohdista eri mieltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.15 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Edustaja Lindén käytti niin hyvän puheenvuoron ja pisti tämän asian niin sanotusti pakettiin, että ei voi muuta kuin kiittää tästä vuodesta, kiittää ja toivottaa hyvää, rauhallista ja siunattua joulua eduskunnan puhemiehelle, kollegoille, oppositiolle ja hallitukselle. Tämä keskustelu on ollut hyvää, tämä on ollut koko vuoden ajan hyvää. Ei muuta kuin kiitoksia ja hyvää joulua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia samoin edustaja Kettuselle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.